

Sametingets budsjett 2022

Vedtatt 9. desember 2021

Sak 55/21

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Postboks 3
9735 Kárášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Sámediggi 2021

Forsidebilde: Vaino Rensberg, Sametinget

ISBN: 978-82-91200-39-2

Innhold

1	INNLEDNING.....	11
2	HOVEDINNHold.....	12
3	RAMMER OG PRINSIPPER.....	14
3.1	Økonomiske rammebetingelser.....	15
3.1.1	Samlet bevilgning til Sametinget	15
3.1.2	Sametingets økonomiske rammefordeling	16
3.2	Økonomiske virkemidler.....	16
3.2.1	Direkte tilskudd	17
3.2.2	Søkerbasert tilskudd.....	17
3.2.3	Søkerbaserte tilskudd forvaltet på vegne av andre.....	18
3.3	Avtaler og regelverk	18
3.3.1	EØS-regelverket.....	18
3.3.2	Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner	18
3.3.3	Hovedavtale i duodji.....	19
3.3.4	Sámi Giellagáldu - avtale	19
3.4	Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper	19
3.4.1	Grunnloven § 108	19
3.4.2	FNs erklæring om urfolks rettigheter	19
3.4.3	ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsloven	20
4	SPRÅK.....	21
4.1	Samletabell - Språk.....	22
4.2	Driftskostnader - Språk.....	22
4.2.1	Samiske stedsnavnstjenester	23
4.3	Innsatsområder - Språk.....	23
4.3.1	Virkemidler innsatsområder - Språk.....	24
4.4	Bruk av samiske språk	24
4.4.1	Samletabell - Bruk av samiske språk.....	24
4.4.2	Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd	25
4.4.3	Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd.....	25
4.5	Utvikling av samiske språk.....	26
4.5.1	Samletabell - Utvikling av samiske språk.....	27

4.5.2	Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd.....	27
4.5.3	Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd	27
4.5.4	Samiske språksentre - direkte tilskudd.....	28
4.5.5	Språksentertreff - konferanse	29
4.5.6	Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd	29
4.5.7	Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd	30
4.5.8	Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd.....	30
4.5.9	Samiske språktiltak i lule, sør- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd	30
4.5.10	Stipend til elever med samisk i videregående skole - søkerbasert tilskudd	31
4.5.11	Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd.....	31
4.5.12	Rettskrivningsbok sørsamisk - prosjekt	31
4.5.13	Sámi Giellagáldu - avtale	32
4.6	Giellalokten - oppfølging av Hjertespråket	32
4.6.1	Samletabell - Hjertespråket.....	33
4.6.2	Språktilbud for barn og unge.....	33
4.6.3	Synliggjøring og samarbeid.....	34
4.6.4	Rekruttering og kompetanseheving	36
5	OPPVEKST, OPPLÆRING, UTDANNING OG FORSKNING.....	38
5.1	Samletabell - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning.....	39
5.2	Driftskostnader - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning.....	39
5.3	Innsatsområder - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	40
5.3.1	Virkemidler innsatsområder - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	40
5.4	Myndighet, ansvar og roller innen barnehage	40
5.5	SÁMOS.....	41
5.5.1	Samletabell - SÁMOS	41
5.5.2	Kompetanseheving av pilotbarnehager - direkte tilskudd Sámi allaskuvla	42
5.6	Samiskspråklige barn i dagens samfunn.....	42
5.6.1	Samletabell - Samiskspråklige barn i dagens samfunn	43
5.6.2	Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd.....	43
5.6.3	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd.....	44
5.6.4	Tilskudd til utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	44
5.6.5	Julevsáme sámastahte - direkte tilskudd til Vuonak Mánájároj.....	44
5.7	Tradisjonell kunnskap i ny tid	45
5.7.1	Samletabell - Tradisjonell kunnskap i ny tid	45
5.7.2	Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd.....	45
5.8	Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager	46
5.8.1	Samletabell - Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager.....	46
5.8.2	Nettverk for den samiske barnehagesektoren - prosjekt.....	46

5.9	Samisk innhold i skolen	47
5.9.1	Samletabell - Samisk innhold i skolen.....	48
5.9.2	Revidering av læreplaner - prosjekt	48
5.9.3	Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	49
5.9.4	Nettverk for samiskopplæring/ NetSam - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	50
5.10	Psykososialt læringsmiljø.....	50
5.10.1	Samletabell - Psykososialt læringmiljø	50
5.10.2	Arbeid mot mobbing - prosjekt	51
5.11	Læremidler	51
5.11.1	Samletabell - Læremidler	51
5.11.2	Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	52
5.11.3	Rammeavtale for anskaffelse av læremidler	53
5.11.4	Ovtta Aktan Aktesne - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	53
5.11.5	Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler - prosjekt	53
5.11.6	Stimuleringstiltak innen læremiddelutvikling - prosjekt	54
5.12	Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning	54
5.13	Utdanning- og forskningstilbud.....	54
5.14	Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning.....	55
5.14.1	Samletabell - rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning	55
5.14.2	Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd.....	55
5.15	Samisk perspektiv i høyere utdanning og forskning	56
6	AREALER, MILJØ OG KLIMA	57
6.1	Samletabell - Arealer, miljø og klima	58
6.2	Driftskostnader – Arealer, miljø og klima	58
6.3	Innsatsområder - Arealer, miljø og klima.....	59
6.3.1	Virkemidler innsatsområder - Arealer, miljø og klima.....	59
6.4	Forvaltning av arealer	59
6.4.1	Samletabell - Forvaltning av arealer	60
6.4.2	Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	60
6.4.3	Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd.....	60
6.4.4	Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt	60
6.5	Naturressurser	61
6.6	Naturmangfold	61
6.6.1	Samletabell - naturmangfold	61
6.6.2	Verneområdestyreseminar.....	62

7	NÆRINGER.....	63
7.1	Samletabell - Næringer	64
7.2	Driftskostnader - Næringer	65
7.3	Innsatsområder - Næringer.....	65
7.3.1	Virkemidler innsatsområder - Næringer.....	65
7.4	Primærnæringer	66
7.4.1	Samletabell - Primærnæringer	66
7.4.2	Marine næringer.....	66
7.4.3	Jordbruk, hagebruk og skogbruk	68
7.4.4	Reindrift.....	68
7.4.5	Kombinasjons- og utmarksnæring.....	70
7.4.6	Rovvilt	71
7.4.7	Oppfølging av Reindriftsrettslovutvalget - prosjekt	71
7.5	Variert næringsliv	71
7.5.1	Samletabell - Variert næringsliv	72
7.5.2	Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd.....	73
7.5.3	Sápmi næringshage - direkte tilskudd	73
7.5.4	Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd.....	73
7.5.5	Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd.....	74
7.5.6	Samisk reiseliv - prosjekter	74
7.5.7	Attraktive lokalsamfunn - prosjekt	75
7.6	Kreative næringer	76
7.6.1	Samletabell - Kreative næringer	76
7.6.2	Kreative næringer - søkerbasert tilskudd	76
7.6.3	Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt.....	77
7.6.4	Dáiddadállu - direkte tilskudd.....	78
7.7	Duodji.....	78
7.7.1	Samletabell - duodji.....	78
7.7.2	Duodjeinstituhtta - direkte tilskudd	79
7.7.3	Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji.....	79
7.7.4	Næringsavtale for duodji.....	79
7.8	Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)	81
8	KULTUR	83
8.1	Samletabell - Kultur	84
8.2	Driftskostnader - Kultur	85
8.2.1	Samisk bibliotekteneste.....	85
8.2.2	Sør- og lulesamisk litteraturformidling.....	86

8.3	Innsatsområder - Kultur.....	86
8.3.1	Virkemidler innsatsområder - Kultur	86
8.4	Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur	87
8.5	Gode rammevilkår for samiske kunstnere	87
8.5.1	Samletabell - Gode rammevilkår for samiske kunstnere.....	88
8.5.2	Samisk kunstneravtale - avtale	88
8.5.3	Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd	89
8.5.4	Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	89
8.5.5	Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd.....	89
8.5.6	Sámi Dáiddaguovddáš - direkte tilskudd	90
8.6	Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur	90
8.6.1	Samletabell - Samiske kulturinstitusjoner	91
8.6.2	Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024 - direkte tilskudd.....	91
8.6.3	Festivaler - direkte tilskudd	92
8.6.4	Teatre - direkte tilskudd	92
8.6.5	Museer - direkte tilskudd	93
8.6.6	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd.....	95
8.6.7	Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	95
8.7	Samisk litteratur	96
8.7.1	Samletabell - samisk litteratur	96
8.7.2	Čális fal - prosjekt	96
8.7.3	Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd	97
8.7.4	Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd.....	97
8.7.5	Formidling av samisk litteratur - direkte tilskudd.....	98
8.7.6	Samiske litteraturdager - konferanse	98
8.7.7	Styrke formidling i nordsamisk område - direkte tilskudd	99
8.7.8	Loga munnje! Les for meg! - prosjekt.....	99
8.8	Samiske medier	100
8.8.1	Samletabell - Samiske medier	100
8.8.2	Samiske medier - direkte tilskudd	100
8.9	Samisk idrett.....	100
8.9.1	Samletabell - samisk idrett	101
8.9.2	Samisk idrett - direkte tilskudd.....	101
8.9.3	Kultur- og idrettsstipend - stipend	101
9	KULTURMINNEVERN.....	102
9.1	Samletabell - Kulturminnevern	103
9.2	Driftskostnader - Kulturminnevern	104
9.3	Innsatsområder - Kulturminnevern.....	104
9.3.1	Virkemidler innsatsområder - Kulturminnevern	105

9.4	Forvaltning av kulturminner	105
9.4.1	Samletabell - Forvaltning av kulturminner	105
9.4.2	Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	106
9.4.3	Skjøtsels- og formidlingsarbeid Ceavccageađgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	106
9.5	Rammebetingelser for samisk kulturminnevern	107
9.6	Synliggjøring av den samiske kulturarven	107
9.6.1	Samletabell - synliggjøring av den samiske kulturarven	107
9.6.2	Oppfølging og vedlikehold av tilrettelagte kulturminner - prosjekt	108
9.6.3	Metodeutvikling samiske kulturminner - prosjekt	108
9.7	Bygningsvern og fartøyvern	108
10	HELSE, SOSIAL OG BARNEVERN	110
10.1	Samletabell - Helse, sosial og barnevern	111
10.2	Driftskostnader - Helse, sosial og barnevern	112
10.3	Innsatsområder - Helse, omsorg og barnevern	112
10.3.1	Virkemidler innsatsområder - Helse, omsorg og barnevern	112
10.4	Pleie og omsorgstjenesten	112
10.4.1	Samiske fagutviklingsmiljø i helse	113
10.5	Spesialisthelsetjenesten	113
10.6	Helse- og omsorgstjenesten	114
10.6.1	Samletabell - Helse- og omsorgstjenesten	114
10.6.2	Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Várdo báiki	115
10.6.3	Samisk legeforening - direkte tilskudd	115
10.6.4	Sørsamisk helsenettverk - direkte tilskudd	115
10.6.5	Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Samisk hus Oslo	115
10.6.6	Sørsamisk helsekonferanse - direkte tilskudd	116
10.6.7	Tilskudd til helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd	116
10.7	Folkehelse	116
10.8	En likeverdig barneverntjeneste	117
11	URFOLKSRETTIGHETER, INTERNASJONALT SAMARBEID OG LIKESTILLING	118
11.1	Samletabell - Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	119
11.2	Driftskostnader - Urfolksrettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling	119
11.3	Innsatsområder - Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	120

11.3.1	Virkemidler innsatsområder - Urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling	120
11.4	Samisk samarbeid	120
11.5	Nordområdene	121
11.6	Urfolksrettigheter	121
11.6.1	Samletabell - Urfolksrettigheter	121
11.6.2	International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 - prosjekt	123
11.7	Likeverd og solidaritet	123
11.8	Likestilling	124
11.8.1	Samletabell - likestilling	124
11.8.2	Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding - prosjekt	124
11.8.3	Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd	124
11.8.4	Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum - direkte tilskudd	125
11.8.5	Norgga Sáráhkka Samisk kvinneorganisasjon - direkte tilskudd	125
12	SAMARBEIDSAVTALER	126
12.1	Samletabell - Samarbeidsavtaler	126
12.1.1	Virkemidler innsatsområder - Samarbeidsavtaler	126
12.2	Regionalt samarbeid	127
12.2.1	Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	127
12.3	Interreg	127
12.3.1	Interreg - søkerbasert tilskudd	128
13	ANDRE TILTAK	129
13.1.1	Samletabell - Andre tiltak	129
13.1.2	Tilskudd til Noereh - direkte tilskudd	129
13.1.3	Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	129
13.1.4	Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd	130
13.1.5	Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale	130
13.1.6	Forskning på Sametingsvalget - avtale	130
13.2	Virkemidler politisk nivå	130
13.2.1	Tilskudd til politiske grupper i Sametinget	131
13.2.2	Opposisjonens arbeidsvilkår	131
14	PLENUM	132
14.1.1	Samletabell - Plenum	132
14.2	Andre driftskostnader - Plenum	132
14.3	Driftskostnader parlamentet	133

14.3.1	Sametingets plenumsledelse	133
14.3.2	Sametingets fagkomiteer	134
14.3.3	Sametingets kontrollutvalg.....	134
14.3.4	Samisk parlamentarisk råd (SPR)	134
14.3.5	Sametingets klagenemnd	134
14.3.6	Utvalg for gjennomgang av Sametingets arbeidsorden - prosjekt	135
15	SAMETINGSRÅDET.....	136
15.1.1	Samletabell - Sametingsrådet.....	136
15.2	Driftskostnader - Sametingsrådet	136
15.3	Sametingsrådet.....	137
15.3.1	Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU).....	137
15.3.2	Sametingets eldreråd	137
15.3.3	Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning	138
16	MERKNADER I BEHANDLINGEN AV SAK 55/21	139

1 Innledning

Sametinget er et nasjonalt folkevalgt parlament for samene i Norge. Budsjettet vedtas av Sametingets plenum hver høst, på grunnlag av Sametingsrådets årlige innstilling og påfølgende behandling i Sametingets plan- og finanskomiteé.

Sametingets budsjett bygger på de økonomiske rammene regjeringen foreslår bevilget til Sametinget i regjeringens proposisjon til statsbudsjett (Prop. 1 S) for det aktuelle budsjettåret (se kap. 3.2 Økonomiske virkemidler).

Endringer i regjeringens forslag til statsbudsjett som følge av behandling og vedtak i Stortinget, innarbeides først ved revidering av Sametingets budsjett påfølgende vår.

Sametingets politiske og administrative virksomhet skjer innenfor rammene av Sametingets vedtatte budsjett. Andre sentrale forhold som påvirker Sametingets virksomhet er internasjonale og nasjonale avtaleverk (se kap. 3.3 Avtaler og regelverk) og annet lovverk (se kap. 3.4 Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper).

2 Hovedinnhold

Den totale budsjetttrammen til Sametinget er økt med 2,9 % sammenlignet med Sametingets 2021 budsjett. Når øremerkingene er trukket fra har Sametinget fått en kompensasjon for prisstigningen på 8,66 millioner kroner. Dette utgjør en økning på 1,6 %. Solberg-regjeringen har lagt 2,4 % prisøkning til grunn for statsbudsjettet som igjen betyr at Sametinget ikke har fått full kompensasjon for prisstigning.

Sametinget har hatt en forventning til at den nye budsjettordningen vil sikre at samiske formål prioriteres, og at Sametinget får handlingsrom til å selv prioritere økonomiske virkemidler mellom ulike tiltak. Det er imidlertid positivt at bevilgningen som er gitt til oppfølgingen av Meld. St. 37 (2020-2021) Samisk språk kultur og samfunnsliv – Næringsgrunnlag for levende samiske lokalsamfunn ikke har føringer på tiltaksnivå. Det er allikevel utfordrende at Sametinget ikke selv kan velge hvilke satsinger som skal prioriteres i det samiske samfunnet. Dette undergraver Sametingets mandat som et folkevalgt parlament. Sametinget ønsker at det settes i gang en budsjettkommisjon som kan gi Sametinget og det samiske samfunnet mer forutsigbare budsjetttrammer og budsjettutvikling på sikt.

Årets største satsing er knyttet til oppfølgingen av Meld. St. 37 (2020-2021) Samisk språk kultur og samfunnsliv – Næringsgrunnlag for levende samiske lokalsamfunn. Her er det satt av 5,9 millioner kroner til dette arbeidet. 4,3 millioner kroner er satt inn gjennom styrking av virkemiddelordningene og de pågående prosjektene på næringskapittelet, 0,5 millioner kroner på etablering av tilskuddsordning for Interreg under Samarbeidsavtaler og 1 million kroner til politisk oppfølging. I tillegg består en stor del av Sametingets budsjett av økonomiske virkemidler som bevilges videre til samiske institusjoner og organisasjoner, i tillegg til søkerbaserte ordninger som bidrar til å styrke både samisk næringsliv og kulturliv. Sametinget er derfor en viktig bidragsyter i til opprettholdelse av sysselsetting både i privat og offentlig sektor gjennom sine virkemiddelordninger.

Saemien Sijte har fått en økning på 7,3 millioner kroner som skal gå til å dekke den husleien i det nye bygget. Samiske kulturbygg trenger verdige lokaler og Sametinget ønsker at flere samiske kulturbygg blir realisert. Det er derfor gledelig at regjeringen følger opp utbyggingen av Sámi Našunálateáhter Beaivváš og Sametinget følger også i 2022 opp opptrappingsplanen for å styrke teateret til nytt bygg står ferdig.

Giellelutmjeme - Giellalápmptim – Giellalokten, Sametingets språkstrategi, har som mål å skape et solid løft for de samiske språkene i hele samfunnet. Stormen språksenter og Hattfjelldal språksenter er to nye språksentre som fra med 2022 er en del av Sametingets direkte tilskudd for samiske språksentre. I tillegg så videreføres arbeidet med samiske stedsnavn gjennom ekstra tilskudd til de sørsamiske språksentrene.

Det samiske samfunnet har et stort behov for flere digitaliseringstiltak og digitale satsinger. Utviklingen av et digitalt tilbud på de samiske språkene er ikke et ansvar Sametinget har alene, men et felles ansvar på tvers av sektorer. Samiske barn og unge trenger samiske læremidler, som følge av nye læreplaner og fagfornyelse. Behovet for samiske digitale læremidler er stort. Regjeringen har i forslaget til statsbudsjett for 2022 foreslått å videreføre bevilgning til digitale læremidler på samisk. Sametinget har fulgt dette opp med å sette av midler til digitale læremidler i sitt eget budsjett. Foreløpig er denne bevilgningen en midlertidig bevilgning, men Sametinget mener at

digitaliseringsarbeidet knyttet til samiske læremidler er et behov som er vedvarende. Derfor må denne bevilgningen bli en del av Sametingets permanente budsjettramme.

Sametingets politiske og økonomiske kapasitet blir også styrket for å kunne utøve sin ombudsfunksjon for det samiske folket, og kunne tilby støtte i en voksende mengde saksområder.

3 Rammer og prinsipper

Urfolk har, i utøvelsen av sin rett til selvbestemmelse, rett til autonomi eller selvstyre i saker som angår deres indre og lokale anliggender, samt til ordninger for finansiering av sine autonome funksjoner.

(UNDRIP art 4)

3.1 Økonomiske rammebetingelser

3.1.1 Samlet bevilgning til Sametinget

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
560.50 Kommunal- og moderniseringsdepartementet - KMD	559 645	539 182	20 463	3,8 %
1429.71 Klima- og miljødepartementet - KLD	0	6 000	-6 000	-100,0 %
225.63 Kunnskapsdepartementet - KD	15 000	15 000	0	0,0 %
328.78 Kulturdepartementet - KUD	2 040	0	2 040	-
Totalt bevilget	576 685	560 182	16 503	2,9 %

Den totale budsjettrammen til Sametinget er økt med kr 16 503 000 eller 2,9 % i forhold til Sametingets budsjett 2021. I henhold til regjeringens forslag er noe av bevilgningene øremerket. Økningen er fordelt på følgende poster:

- Kr 7 300 000 til dekning av økning i husleie ved Saemien Sijte - sørsamisk museum og kultursenter i 2022.
- Kr 6 000 000 til oppfølging av Meld. St. 37 (2020-2021) Samisk språk kultur og samfunnsliv – Næringsgrunnlag for levende samiske lokalsamfunn.
- Kr 2 040 000 til arbeidet med å få på plass en avtale mellom Norge, Tyskland og Sametinget for samarbeid og kompetanseoverføring om samiske gjenstander i tyske museer foreslås videreført i 2022.
- Kr 3 500 000 som ble bevilget i forbindelse med Sametingsvalget i 2021 er ikke trukket tilbake.

Reduksjonen på kr 6 000 000 fra Klima- og miljødepartementet er knyttet til arbeidet med bygningsvern. Sametinget skal fortsatt få midler til arbeidet men dette må gjøres etter søknad til Riksantikvaren.

Prisveksten i statsbudsjettets utgifter anslås til 2,4 % i 2022. Dette utgjør til sammen 13,3 millioner kroner, når man ser bort fra bevilgningen fra Klima- og miljødepartementet. For Sametinget blir det derfor en underkompensasjon på 4 640 000 millioner kroner når vi ser bort fra bevilgningskuttet gjort fra Klima- og miljødepartementet, og tar hensyn til at bevilgningen knyttet til gjennomføring av Sametingsvalget ikke er blitt trukket tilbake.

3.1.2 Sametingets økonomiske rammefordeling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftsinntekter				
Inntekt fra bevilgninger	576 685	560 182	16 503	2,9 %
Sum driftsinntekter	576 685	560 182	16 503	2,9 %
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	33 512	30 090	3 422	11,4 %
Drift administrasjon	144 899	139 301	5 598	4,0 %
Sum driftskostnader	178 411	169 391	9 020	5,3 %
Driftsresultat	398 274	390 791	7 483	1,9 %
Økonomiske virkemidler				
Direkte tilskudd	250 051	230 212	19 839	8,6 %
Søkerbasert tilskudd	97 185	107 114	-9 929	-9,3 %
Avtale	31 625	28 902	2 723	9,4 %
Prosjekt	18 263	23 713	-5 450	-23,0 %
Konferanse og evaluering	1 150	850	300	35,3 %
Sum økonomiske virkemidler	398 274	390 791	7 483	1,9 %
ÅRSRESULTAT	0	0	0	

3.2 Økonomiske virkemidler

Sametinget foretar følgende fordeling på hovedpostene for virkemidlene for 2022:

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Virkemidler				
Språk	113 111	112 551	560	0,5 %
Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	62 023	61 404	619	1,0 %
Arealer, miljø og klima	3 583	3 375	208	6,2 %
Næringer	38 203	34 904	3 299	9,5 %
Kultur	158 125	145 396	12 729	8,8 %
Kulturminnervern	3 064	9 064	-6 000	-66,2 %
Helse og sosial	2 809	2 985	-176	-5,9 %
Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	2 740	2 517	223	8,9 %
Samarbeidsavtaler	2 500	2 000	500	25,0 %
Andre tiltak	12 116	16 595	-4 479	-27,0 %
Sum økonomiske virkemidler	398 274	390 791	7 483	1,9 %

Sametingets økonomiske virkemidler omfatter direkte tilskudd til organisasjoner og institusjoner, ulike søkerbaserte tilskuddsordninger, avtaler, prosjekter, konferanser og evalueringer.

Statens økonomireglement pålegger Sametinget å sørge for en målrettet og effektiv tilskuddsforvaltning. I det ligger også et krav om å ha kontroll- og dokumentasjonsordninger, slik at bruken av midlene er betryggende dokumentert.

Sametingsrådet har fullmakt til å forvalte Sametingets budsjett og har ansvar for at fastsatte mål og resultatoppnåelse og rapportere til plenum gjennom rådets beretning og årsmelding. Sametingsrådet gis også fullmakt til å forvalte oppgaver som Sametinget er gitt i henhold til lov.

Sametingsrådet får fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av avsatte virkemidler i budsjettet, som utgjør kr 79 700 000. Fullmakten gjelder ikke driftskostnader til administrasjonen på til sammen kr 1 444 900 og driftskostnader under kapittel 4 til Plenum på til sammen kr 19 148 000. Sametingsrådet kan heller ikke omdisponere til poster som ikke fremgår av inneværende års budsjett og/eller revidert budsjett. Sametingets direktør får fullmakt til å gjøre omdisponeringer mellom de administrative postene i budsjettet.

Sametingsrådet skal i budsjettåret legge frem en sak til Sametingets plenum om eventuelle omdisponeringer.

3.2.1 Direkte tilskudd

Direkte tilskuddsordninger forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for direkte tilskudd, framkommer i regelverk for Sametingets direkte tilskudd og tilsagnsbrevene. Sametingsrådet fastsetter regelverket og tilsagnsbrevene med unntak av de deler som Sametingets plenum fastsetter i sin budsjettbehandling. Sametinget ønsker i større grad å involvere mottakere av direkte tilskudd i utviklingen av det samiske funnet. I 2022 vil Sametinget derfor se på muligheten til å bruke oppdragsdokumenter i dialogen med mottakere av direkte tilskudd.

I henhold til statens økonomireglement skal tilskuddsmottaker for direkte tilskudd navngis i selve bevilgningsvedtaket eller være omtalt i budsjettproposisjonen på en slik måte at tilskuddsbevilgningen må anses øremerket for vedkommende. Tilskuddsmottaker er derfor navngitt i tabellene for direkte tilskudd.

3.2.1.1 Overføring av overskudd fra 2021 på grunn av koronasituasjonen

I henhold til regelverk for direktetilskudd kan tilskuddsmottakere av direkte tilskudd overføre inntil 20 % av bevilgningen til neste år. På grunn av koronasituasjonen er det forventet at aktiviteten til mange av mottakerne av direktetilskudd har vært lav i 2021. Det er derfor forventet at dette kan medføre en overskuddsandel over 20 %. Sametinget gjør derfor ett unntak i 2022 fra det vedtatte regelverket for direkte tilskudd, og tillater mottakere av direktetilskuddene å overføre hele overskuddet fra 2021 til 2022. Forutsetningen er at overskuddet brukes på tiltak i tråd med målet for den enkelte tilskuddsordningen. Dette unntaket gjelder ikke språkutviklingstilskudd til kommuner og fylkeskommuner.

3.2.2 Søkerbasert tilskudd

De søkerbaserte tilskuddsordningene forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for søkerbaserte tilskudd, framkommer i regelverkene for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger. Sametingsrådet fastsetter regelverkene for tilskudd for de søkerbaserte ordningen med unntak av de deler som Sametingets plenum fastsetter i sin budsjettbehandling.

Sametingsrådet har fullmakt til å gjøre endringer i søknadsfristene.

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker er klageorgan for tilskuddsvedtak fattet av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til. For tilskuddsvedtak fattet av plenumsledelsen er Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker klageorgan.

3.2.3 Søkerbaserte tilskudd forvaltet på vegne av andre

Sametinget forvalter i tillegg til sine egne tilskuddsordninger, to tilskuddsordninger på veggen av Riksantikvaren. Disse midlene tildeles til Sametinget etter søknad. Det er Riksantikvaren som fastsetter forskrifter for bruk av midlene og som behandler klagesaker knyttet til de to ordningene.

3.3 Avtaler og regelverk

3.3.1 EØS-regelverket

EØS-avtalen er en avtale inngått mellom Norge, Island og Liechtenstein på den ene siden og EU-landene og Det europeiske fellesskapet på den andre siden. Gjennom EØS-avtalen blir Norge knyttet til det indre markedet i EU. Formålet med EØS-avtalen er å styrke handel og økonomiske bånd mellom partene med like konkurransevilkår og gjennomføring av like regler. EØS-loven gjennomfører i norsk rett de sentrale bestemmelsene i EØS-avtalen, blant annet reglene om statsstøtte. Reglene for statsstøtte er de samme i Norge som i EU.

Ved å slutte seg til EØS-avtalen har Norge godtatt visse begrensninger når det gjelder å utforme nasjonal politikk, slik som på området for statsstøtte og distriktpolitikk. EØS-avtalen gir ikke noe generelt unntak fra reglene om statsstøtte til fremme av samiske eller andre urfolks interesser.

Siden statsstøtte kan føre til markedsforstyrrelse som kan påvirke samhandelen i EØS-området, er statsstøtte som hovedregel forbudt, men det er gitt en rekke unntak som åpner opp for støtte som fremmer samfunnsmessige og politiske mål. Sametingets tilskuddsordninger er utformet slik at de er i tråd med EØS-reglene.

3.3.2 Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner

Sametinget inngikk i 2004 en hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner, representert ved Samisk kunstnerråd. Formålet er å utvikle et godt og mangfoldig samisk kulturliv og å legge forholdene til rette for å skape og formidling samisk litteratur, musikk, joik, dans, teater, film, bildende kunst og kunsthåndverk. Kunstneravtalen omfatter omforente tiltak innenfor kunstområdet, som gjennomføres innenfor de økonomiske rammene som partene er blitt enige om. Det fremforhandles en årlig avtale med de samiske kunstnerorganisasjonene.

3.3.3 Hovedavtale i duodji

Sametinget inngikk i 2005 en hovedavtale for duodjinæringen med duodjiorganisasjonene, Landsorganisasjonen Sámiid Duodji og Duojáriid Ealáhussearvi. Formålet med avtalen er å tilrettelegge for utvikling av en sterkere næringsrettet duodji, med økt lønnsomhet og økt omsetning av egenproduserte varer. En slik utvikling betinger at det blir lagt vekt på kompetanseheving, produktutvikling, markedsføring og salg. Sametinget fremforhandler en årlig næringsavtale for duodji, med tiltak som tar sikte på utvikling av næringen i samsvar med de politiske mål og retningslinjer som til enhver tid er vedtatt i Sametinget.

3.3.4 Sámi Giellagáldu - avtale

Sametinget fremforhandler årlig finansiering av Sámi Giellagáldu med sametingene i Finland og Sverige etter vedtekter for Sámi Giellagáldu.

3.4 Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper

3.4.1 Grunnloven § 108

Grunnloven § 108 er en overordnet rettsregel som retter seg mot statens myndigheter og pålegger den norske stat en plikt til å legge forholdene til rette for at samene selv kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

I praksis betyr dette at statlige myndigheter er forpliktet til aktive tiltak i tilretteleggingen for samenes kulturutøvelse, og et vern mot en samepolitikk som truer grunnlaget for samiske språk og kultur. Grunnloven § 108 gir en resultatforpliktelse for en fortsatt levedyktig samisk kultur og begrenser statens handlefrihet både i lovgivningsprosesser og i forvaltning. Som en følge av Grunnloven § 108 er myndighetene forpliktet til å legge avgjørende eller stor vekt på hensynet til samiske kultur ved avgjørelser som angår samene.

3.4.2 FNs erklæring om urfolks rettigheter

FNs erklæring om urfolks rettigheter fra 2007 er et uttrykk for minstestandardene i urfolksretten. Urfolkserklæringen gjengir eksisterende og bindende internasjonale menneskerettigheter, generell internasjonal lov og internasjonal sedvanerett. Den bygger på eksisterende grunnleggende menneskerettigheter på det kulturelle, historiske, sosiale og økonomiske området som tilligger urfolks spesielle situasjon.

Urfolkserklæringen bygger på prinsippene om rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro. Erklæringen stadfester at urfolk har rett til selvbestemmelse, og i kraft av denne retten bestemmer urfolk selv sin politiske stilling, og rett til å fritt fremme sin økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Urfolk har, i utøvelsen av sin rett til selvbestemmelse, rett til autonomi eller selvstyre i saker som angår deres indre og lokale anliggender, samt til ordninger for finansiering av sine autonome funksjoner.

Erklæringen skal videre bidra til et mer harmonisk forhold og bedre samarbeid mellom stat og urfolk. Innholdet i erklæringen omfatter alle samfunnsområder som er innenfor Sametingets arbeidsområder. Erklæringen stadfester at urfolk har rett til opplæring i sin egen kultur og på sitt eget språk. Det er

bestemmelser om urfolks helse, medier, åndelige og religiøse tradisjoner, og at urfolk skal kunne bevare og utvikle sin kulturarv, tradisjonelle kunnskap og sine kulturuttrykk. Urfolk har rett til landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller befolket. Urfolk har også rett til bevaring av miljøet og av produksjonskapasiteten i sine områder. Urfolk skal kunne delta i beslutningsprosesser, og statene skal konsultere med urfolk for å oppnå deres frie og informerte forhåndssamtykke før lover og tiltak som påvirker dem vedtas.

3.4.3 ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsloven

ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater er et sentralt folkerettsinstrument i urfolksretten. Konvensjonen omhandler landrettigheter, arbeidsvilkår, yrkesopplæring, helse og utdanning. Konsultasjoner og deltakelse utgjør en viktig del av konvensjonen.

I 2021 ble lov om endring i sameloven mv. (konsultasjoner) vedtatt. Endringen medfører endring i § 1-1 formål med loven og et nytt kapittel i sameloven, kapittel 4 konsultasjoner. Konsultasjonene omfatter ulike sakstyper, slik som lover, forskrifter, enkeltvedtak, retningslinjer, tiltak og beslutninger (f.eks. i stortingsmeldinger). Konsultasjonsplikten kan omfatte alle ideelle og materielle former for samisk kultur.

Loven skal ivareta samers rett til frie og forhåndsinformerte samtykke i alle saker som angår oss, og er ment å bidra til oppfyllelse av statens folkerettslige forpliktelser til konsultasjon med samene. Loven er en implementering av FNs erklæring om urfolks rettigheter art. 19 og ILO konvensjon 169 art. 6, og formålet er å konsultere i god tro og i den hensikt å oppnå enighet mellom partene.

Loven innebærer et sett med prosedyrer for å gi eller ikke å gi et fritt og forhåndsinformert samtykke til lovmessige, administrative tiltak som berører samiske interesser, eller til prosjekter som berører samenes landområder, territorier eller andre ressurser. Sametinget har etterlyst en mekanisme for å overvåke om konsultasjonsforpliktelsene ivaretas. Konsultasjonsloven omfatter ikke økonomiske tiltak eller budsjetttiltak.

4 Språk

Samfunnsmål:

- De samiske språkene er naturlige, samfunnsbærende og levende språk

1. Urfolk
har rett til å gjenopplive, bruke og utvikle sin historie, sitt språk, sine muntlige overleveringer, sine filosofier, sitt skriftsystem og sin litteratur, og å videreføre samme til nye generasjoner, og har også rett til å fastsette og beholde sine egne navn på og betegnelser for lokalsamfunn, steder og personer.

(Artikkel 13.1 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

4.1 Samletabell - Språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftskostnader	14 890	13 450	1 440	10,7 %
Direkte tilskudd	96 703	90 867	4 436	4,9 %
Søkerbasert tilskudd	9 300	11 034	-1 734	-15,7 %
Avtale	5 258	5 500	-242	-4,4 %
Prosjekt	1 750	5 050	-1 900	-37,6 %
Konferanse og evaluering	100	100	0	0,0 %
Sum	128 001	126 001	2 000	1,6 %

Et av Sametingets hovedmål er å styrke og utvikle de samiske språkene i fremtiden. De samiske språkene skal ha en naturlig plass i samfunnet, og alle skal ha mulighet til å høre, se og bruke de samiske språkene på alle samfunnsområder.

Samenes rett til å lære, bruke og utvikle sitt morsmål er en grunnrettighet. Alle samer skal sikres en mulighet til å lære og til å snakke samisk. Det må legges til rette for bruk av samisk på alle samfunnsarenaer og det må etableres gode rammevilkår som sikrer dette.

NOU 2016: 18 Hjertespråket fremmer mange tiltak og lovendringer som skal styrke og sikre fremtiden for de samiske språkene. Oppfølging av utredningen og gjennomføring av tiltakene er et viktig arbeid som Sametinget har arbeidet med siden 2017.

Sametinget vil i oppfølgingen av NOU 2016: 18 Hjertespråket fokusere språkinnsatsen på arenaer for barn og unge, men også på andre samfunnsområder hvor samiske språk burde være det naturlige språket. Strategidokumentet Giellalokten ble vedtatt av Sametingets plenum i desember 2018. Sametinget har igangsatt en rekke tiltak med formål å synliggjøre samiske språk i offentligheten, samt andre prosesser for utvikling av samiske språk. Dette arbeidet vil fortsette i 2022. Det er behov for at hele samfunnet er med på å synliggjøre og fremme samiske språk på alle områder, både i det offentlige og i det sivile samfunnet. Det må gjøres en stor innsats og Sametinget har gjennom Sámi giellavahkku utfordret alle til å delta.

Sámi Giellagáldu etableres som permanent enhet tilknyttet Sametinget i Norge fra 2022. De tre sametingene har i 2020 vedtatt vedtekter for organisasjonen samt bestemt organisering og finansiering.

4.2 Driftskostnader - Språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader a) b) c) d)	13 357	12 212	1 145	9,4 %
Andre driftskostnader	1 533	1 238	295	23,8 %
Sum	14 890	13 450	1 440	10,7 %

a) Lønns- og personalkostnader var i 2021 under kapittelet Administrativt nivå.

b) Kr 750 000 er flyttet tilbake fra tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur.

c) Kr 1 700 000 er flyttet fra særskilt rekrutteringstiltak sør og lulesamisk - prosjekt.

d) Kr 350 000 er flyttet fra Samiske stedsnavntjenester - prosjekt. Prosjektet ble avsluttet i 2021.

Avdeling for språk har tre seksjoner:

- Seksjon for språkforvaltning og -politikk, 11 fast ansatte, 1 prosjektansatt.
- Seksjon for stedsnavn og språkrøkt, 8 fast ansatte.
- Seksjon for terminologi, 3 fast ansatte.

Avdeling for språk har oppfølgingsansvar for de politiske prosessene innenfor språk; språkutvikling og forvaltningsansvar for Sametingets tilskuddsordninger innenfor språk etter Sametingets prioriteringer og vedtatte regelverk. Avdelingen har ansvar for å følge opp stedsnavn- og terminologisaker og Sametingets interne oversettingstjeneste til sør-, lule- og nordsamisk. Sametingets språkavdeling har i tillegg ansvaret for den samiske stedsnavntjenesten som forvalter samiske stedsnavn etter lov om stedsnavn.

4.2.1 Samiske stedsnavnstjenester

Samiske stedsnavn er beskyttet etter Lov om stadnamn, på lik linje med alle andre stedsnavn i Norge. Stedsnavn er vår felles kulturarv, og loven ivaretar norske, samiske og kvenske stedsnavn i henhold til nasjonale regler og internasjonale avtaler og konvensjoner. Sametinget er stedsnavnstjeneste for samisk stedsnavn.

Samisk stedsnavntjeneste forvalter samiske stedsnavn etter Lov om stadnamn og Forskrift om stadnamn, og behandler navnesaker med bakgrunn i loven og forskriftene. Samisk stedsnavntjeneste gir tilrådning om bruk og rettskriving av samiske stedsnavn, jfr. stadnamnlova. Sametinget følger opp og løfter frem navnesaker og har dialog med blant annet kommuner, fylker, kartverket, departement, Vegvesenet og andre.

Samisk stedsnavntjeneste skal tilby gode faglige arenaer for en sikker gjennomføring av stedsnavnsaker i henhold til Lov om stadnamn og forskrift til loven.

I tillegg til sekretariatet, har samisk stedsnavntjeneste eksterne navnekonsulenter både for nordsamiske, lulesamiske og sørsamiske stedsnavn. De har det faglige ansvaret i tilrådning og forslag om skrivemåte av samiske stedsnavn i offentlig bruk. Det er 2 navnekonsulenter for hvert språk, til sammen er 6 navnekonsulenter. Samisk stedsnavntjeneste med faglige navnekonsulenter holder regelmessige arbeidsmøter der stedsnavnsaker og andre aktuelle saker blir behandlet.

4.3 Innsatsområder - Språk

Sametingets innsatsområder innenfor språk:

- Bruk av samiske språk.
- Utvikling av samiske språk.
- Oppfølgingen av Hjertespråket.

4.3.1 Virkemidler innsatsområder - Språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Bruk av samisk språk	49 058	47 917	1 141	2,4 %
Utvikling av samiske språk	60 003	59 084	919	1,6 %
Hjertespråket	4 050	5 550	-1 500	-27,0 %
Sum	113 111	112 551	560	0,5 %

Mål for innsatsområdet:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

Offentlige instanser i forvaltningsområdet for samisk språk skal følge samelovens kapittel 3, og betjene sine brukere på samisk, både muntlig og skriftlig. Dette bidrar til at samisk brukes aktivt på ulike samfunnsområder i disse kommunene og fylkeskommunene.

Forvaltningsområdet for samisk språk er viktig for bruken av samiske språk. Kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet meddeler Sametinget at tospråklighetstilskuddet ikke dekker alle utgiftene som kommunene og fylkeskommunene har til samiskspråklig tjenesteyting.

Sametinget har ansvar for hvert 4. år å informere Kongen om situasjonen for samiske språk i Norge. Til det er det nødvendig å gjennomføre språkundørsøkelser.

4.4.1 Samletabell - Bruk av samiske språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd	44 713	43 673	1 040	2,4 %
Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd	4 345	4 244	101	2,4 %
Sum	49 058	47 917	1 141	2,4 %

4.4.2 Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
10001 Kautokeino kommune	7 769	7 501	268	3,6 %
10002 Karasjok kommune	6 307	6 416	-109	-1,7 %
10003 Tana kommune	4 296	4 241	55	1,3 %
10004 Porsanger kommune	4 232	4 077	155	3,8 %
10005 Nesseby kommune	3 166	3 113	53	1,7 %
10006 Kåfjord kommune	3 025	2 987	38	1,3 %
10007 Tjeldsund kommune	2 579	2 444	135	5,5 %
10008 Snåsa kommune	2 255	2 169	86	4,0 %
10009 Lavangen kommune	2 108	2 054	54	2,6 %
10010 Røyrvik kommune	1 938	1 886	52	2,8 %
10011 Hattfjelldal kommune	1 924	1 881	43	2,3 %
10012 Røros kommune	2 194	2 110	84	4,0 %
10013 Hamarøy kommune	2 920	2 794	126	4,5 %
Sum	44 713	43 673	1 040	2,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Tospråklighetstilskudd til kommuner:

- Kommunene betjener på samisk og de synliggjør samisk språk.

Betjeningstilskuddet beregnes ut ifra antall elever som hadde samisk som første- eller andrespråk skoleåret 2020/21, samt antall innbyggere innmeldt i Sametingets valgmanntall pr. 30.06.2020. Samelovens kapittel 3 er under revidering og det er ventet endringer i forvaltningsområdet for samisk språk. Det skal etter planen behandles i Stortinget i løpet av 2022. Som en følge av endringer i sameloven, er det naturlig at det utarbeides en ny tilskuddsmodell for tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner i samisk språkområde.

4.4.3 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
10051 Troms og Finnmark fylkeskommune	1 758	1 717	41	2,4 %
10052 Nordland fylkeskommune	1 330	1 299	31	2,4 %
10053 Trøndelag fylkeskommune	1 257	1 228	29	2,4 %
Sum	4 345	4 244	101	2,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner:

- Fylkeskommunene betjener på samisk og de synliggjør samisk språk.

Grunntilskuddet, 60 % fordeles likt til hver av fylkeskommunene. Betjeningstilskuddet fordeles med 10 % ut ifra antall samiske språk fylkeskommunen har forvaltningsansvar for, og 30 % ut ifra antall kommuner i fylket som er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk.

4.5 Utvikling av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Folket snakker samisk, lærer og utvikler de samiske språkene.

De samiske språkene har ulike behov og utfordringer, og Sametinget tar et stort ansvar for å styrke samenes språkutviklingsmuligheter i alle områder. Til dette arbeidet legger Sametinget forslagene i NOU 2016:18 Hjertespråket til grunn, hvor det oppfordres til å satse på barn og unge. Sametinget har skilt ut kommunenes og fylkeskommunenes språkutviklingsarbeid fra tospråkighetstilskuddet, slik at flere ressurser prioriteres til å styrke språket til barn og unge.

I støtten til språksentrene er tilrettelegging av språkkurs og språkarenaer lokalt på forskjellige nivåer prioritert. Den samiske befolkningen skal kunne delta i aktiviteter for derigjennom å lære seg samisk og bruke samisk aktivt på alle samfunnsområder. Språksentrene skal også kunne samle inn og offentliggjøre samiske stedsnavn.

For styrking og utvikling av samiske språk er det viktig at det finnes aktive lokalmiljøer. Et mangfold av språkaktiviteter i lokalsamfunnene er grunnlaget for aktive språkmiljøer. Det er stor forskjell på språknivået i de forskjellige språkområdene, derfor er det viktig å tilpasse språktiltakene til de forskjellige områdene.

Samfunnet har stort behov for samisktalende fagfolk på alle områder. For at man i fremtiden skal kunne rekruttere flere fagfolk som behersker språket godt muntlig og skriftlig, gir Sametinget stipend til elever på videregående skole som har samisk i fagkretsen. For å øke antallet samiskspråklige fagansatte i sør-, lule- og markasamiske områder, bevilger Sametinget i tillegg stipend til studenter som tar høyere utdanning i sørsamisk eller lulesamisk, og til studenter fra markasamiske områder som tar høyere utdanning i samisk.

I 2016 ble det utgitt en rettskrivingsbok i nordsamisk. Boken er nyttig både for forfattere, oversettere og andre som skriver på nordsamisk. En slik bok er utarbeidet for lulesamisk. I 2022 vil Sametinget sette i gang arbeidet med å utarbeide rettskrivingsbok i sørsamisk. Dette er et samarbeid med Sametinget i Sverige.

Sametinget anser det som nødvendig å opprettholde et nordisk språksamarbeid som felles fundament for bevaring, styrking og utvikling av samiske språk. Nordisk språksamarbeid er viktig for å øke bruken av samiske språk. Sámi Giellagáldu etableres som et permanent felles fagorgan i samiske språkspørsmål tilknyttet Sametinget i Norge fra 2022. Sámi Giellagáldu har ansvar for språkkrøkt av de samiske språkene. Sámi Giellagáldu skal være et felles sakkyndig fagorgan i saker som gjelder normering av de samiske skriftspråkene. Dette omfatter normering av terminologi og skriveregler.

4.5.1 Samletabell - Utvikling av samiske språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
10101 Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd	14 903	14 545	358	2,5 %
10151 Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd	1 450	1 416	34	2,4 %
Samiske språksentre - direkte tilskudd	28 892	25 989	2 903	11,2 %
14501 Språksentertreff - konferanse	100	100	0	0,0 %
12101 Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 000	3 000	0	0,0 %
12102 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	400	400	0	0,0 %
13501 Rettskrivningsbok for lulesamisk og sørsamisk - prosjekt	100	200	-100	-50,0 %
13001 Sámi giellagáldu - avtale	5 258	5 500	-242	-4,4 %
12010 Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd	1 200	0	1 200	-
12020 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahku - søkerbasert tilskudd	900	0	900	-
12030 Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd	2 800	0	2 800	-
12040 Samiske språktiltak i lule-, sør- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd	1 000	0	1 000	-
11300 Stipend for samiskspråklig innholdsproduksjon	0	100	-100	0,0 %
12001 Språkprosjekter - søkerbasert tilskudd	0	7 434	-7 434	-100,0 %
14701 Språkmotiveringspris	0	100	-100	0
13601 Samiske stedsnavnstjenester - prosjekt	0	300	-300	0
Sum	60 003	59 084	919	1,6 %

a) Språkprosjekter er i 2022 flyttet til de søkerbaserte ordningene Dokumenteringstiltak, Språkutviklingstiltak og Samiske språktiltak i lule-, sør- og markasamisk område.

4.5.2 Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
10101 Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd	14 903	14 545	358	2,5 %
Sum	14 903	14 545	358	2,5 %

Mål for tilskuddsordningen - Språkutvikling i kommuner:

- Gjennom språktiltak legger kommunene til rette for at flere innbyggere, spesielt samiskspråklige barn og ungdommer får bruke samiske språk.

Kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk får tospråkighetstilskudd og språkutviklingstilskudd. Språkutviklingstilskuddet skal på grunnlag av kommunenes 3-årige språkplaner brukes til å styrke situasjonen for samisk i barnehagene og i skolen. Tilskuddet skal ikke brukes til kommunenes lovpålagte oppgaver, men til ekstra tiltak for styrking og utvikling av de samiske språkene hos samiskspråklige barn i kommunene.

4.5.3 Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
10151 Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd	1 450	1 416	34	2,4 %
Sum	1 450	1 416	34	2,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Språkutvikling i fylkeskommuner:

- Fylkeskommunene styrker og utvikler samiske språk gjennom språktiltak.

Fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk får tospråklighetstilskudd og språkutviklingstilskudd. Språkutviklingstilskuddet skal brukes til ekstra tiltak for styrking og utvikling av de samiske språkene.

4.5.4 Samiske språksentre - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
10201	Sámi giella- ja kulturg. - Porsanger kommune	1 092	1 066	26	2,4 %
10202	Giellasiida - Samisk språksenter - Kåfjord kommune	1 092	1 066	26	2,4 %
10203	Árran julesáme guovdásj	1 092	1 066	26	2,4 %
10204	Várdobáiki sámi guovddáš	1 092	1 066	26	2,4 %
10205	Isak Saba guovddáš - Nesseby kommune	1 092	1 066	26	2,4 %
10206	Tana samiske språksenter - Samisk nærings- og utredningssenter (SEG)	1 092	1 066	26	2,4 %
10207	Gáisi Giellaguovddáš, Tromsø kommune	1 092	1 066	26	2,4 %
10208	Aajege, Røros - Trøndelag fylkeskommune	1 245	1 216	29	2,4 %
10209	Álttá Sámi Giellaguovddáš	1 092	1 066	26	2,4 %
10210	Ástávuona giellagoahtie - Lavangen kommune	1 092	1 066	26	2,4 %
10211	Gielem nastedh - Snåsa kommune	1 345	1 216	129	10,6 %
10212	Gielearnie - Røyrvik kommune	1 245	1 216	29	2,4 %
10213	Storfjord språksenter - Storfjord kommune	1 092	1 066	26	2,4 %
10214	Giellagiisá - Kautokeino kommune	1 092	1 066	26	2,4 %
10215	Samisk hus i Oslo	1 092	1 066	26	2,4 %
10216	Kvænangen språksenter - Kvænangen kommune	1 092	1 066	26	2,4 %
10217	Stormen språksenter	1 087	0	1 087	-
10218	Hattfjelldal språksenter	1 087	0	1 087	-
10250	Aktivitetstilskudd	8 687	8 483	204	2,4 %
Sum		28 892	25 989	2 903	11,2 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske språksentre:

- Samiske språksentre synliggjør samisk identitet og kultur, fremmer samisk språk og driver med samisk språkopplæring gjennom språktiltak.

De samiske språksentrene er viktige aktører i arbeidet med å styrke og utvikle samisk språk lokalt. Språksentrene utgjør kjernen av samisk språkopplæring utenfor skolen. De utarbeider også språktilbud spesielt rettet mot barn og unge, og bidrar til utviklingen av språkarenaer. Ved hjelp av aktivitetstilskuddet bidrar språksentrene med språkopplæring og språkarenaer. Formålet med tilskuddsordningen er å gi muligheten til å utføre disse oppgavene i samråd med Sametinget og med nærmiljøet på en best mulig måte. Sametinget ønsker på sikt å se på muligheten for å gi språksentrene spesifikke oppdrag.

De samiske språksentrene er Sametingets viktigste samarbeidsaktører i arbeidet med å løfte språket, og i gjennomføringen av Sámi giellavahkku. Sametinget gir derfor kr 50 000 i ekstra tilskudd til hvert språksenter for gjennomføring av Sámi giellavahkku i 2022. I tillegg gir Sametinget i 2022 et tilskudd

på kr 100 000 til Gielem nastedh, Snåsa, for planlegging og gjennomføring av Sámi giellavahkkus hovedarrangement i 2022.

Språksentrene bidrar til dokumentasjon av områdets historie, dialekt, og registrering og dokumentering av stedsnavn. Sametinget vil prioritere arbeidet med stedsnavn i sørsamiske områder i 2022. De samiske språksentrene Gielearnie, Gielem nastedh og Aajege fikk i 2021 en ettårig økning på kr 150 000 hver i forbindelse med dokumentering og innsamling av samiske stedsnavn. Denne bevilgningen videreføres for 2022, da arbeidet ikke er ferdigstilt. Arbeidet skal skje i henhold til retningslinjer gitt av Sametinget. Det er viktig at språksentrene i dokumentasjonsarbeid søker samarbeid med andre institusjoner som også arbeider med dokumentasjon av kulturminner og tradisjonell kunnskap, som for eksempel museer. Dette er et tiltak som er knyttet opp mot oppfølgingen av Hjertespråket.

4.5.5 Språksentertreff - konferanse

En gang i året arrangerer Sametinget sammen med språksentrene språksentertreff for alle samiske språksentre. Målet med treffet er å utveksle erfaringer og ideer, kompetansedeling samt videreutvikling av språksentrene. Språksentertreffet skal styrke samarbeidet mellom Sametinget og språksentrene, og språksentrene imellom. Sametinget oppfordrer de samiske språksentrene til nettverkssamarbeid, samhandling om digitale arrangementer, samt deling av samiskspråklig materiale.

Det settes av kr 100 000 til seminaret i 2022.

4.5.6 Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
12010 Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd	1 200	0	1 200	-
Sum	1 200	0	1 200	-

Mål for tilskuddsordningen:

- Organisasjoner samler inn og formidler stedsnavn, ord og tradisjonell kunnskap.

Prioriteringer:

- Innsamling og formidling av samiske stedsnavn.
- Terminologiprojekter.
- Utvikle ordbøker på samisk.

Det settes av kr 1 200 000 til ordningen i 2022.

4.5.7 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
12020 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd	900	0	900	-
Sum	900	0	900	-

Mål for tilskuddsordningen:

- Språkinteresserte synliggjør og øker bruken av samisk språk under Sámi giellavahkku.

Prioriteringer:

- Samiske språktiltak med spesielt fokus på læring av språk, ord og begreper som hører til samisk tradisjonell kunnskap som gjennomføres i forbindelse med Sámi giellavahkku.

Det settes av kr 900 000 til ordningen i 2022.

4.5.8 Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
12030 Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd	2 800	0	2 800	-
Sum	2 800	0	2 800	-

Mål for tilskuddsordningen:

- Organisasjoner utvikler og gir opplæring i samisk språk.

Prioriteringer:

- Utvikle samiske applikasjoner og spill.
- Oversette applikasjoner og spill til samisk.
- Samiskkurs for voksne.
- Samiske språkarenaer.
- Oversette Bibeltekster til sør- og lulesamisk.
- Samiskspråklige digitale arenaer for barn og unge, som for eksempel e-sport og sosiale medier.
- Språkutviklingstiltak for språksentrene som er i etableringsfasen.
- Grenseoverskridende språksamarbeid.

Det settes av kr 2 800 000 til ordningen i 2022.

4.5.9 Samiske språktiltak i lule, sør- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
12040 Samiske språktiltak i lule, sør- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd	1 000	0	1 000	-
Sum	1 000	0	1 000	-

Mål for tilskuddsordningen

- Språksentre og organisasjoner utvikler samisk språk i lule-, sør- og markasamisk område.

Prioriteringer:

- Utvikling av modeller som tilgjengeliggjør språkressurser i en region.
- Språklig støtte til foresatte av to- og flerspråklige barn, i form av samisk kurs og språkbud.
- Tiltak som fremmer samisk språk i lule-, sør- og markasamisk område.

Sametinget overtok fra 2018 forvaltningsansvaret som til da hadde vært tildelt sør- lule og markasamiske språktiltak av Fylkesmannen i Nordland.

Det settes av kr 1 000 000 til ordningen i 2022.

4.5.10 Stipend til elever med samisk i videregående skole - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
12101 Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 000	3 000	0	0,0 %
Sum	3 000	3 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Stipend til elever med samisk i videregående skole:

- Videregående elever har samisk i fagkretsen på videregående skole.

For å motivere ungdom til å ta samisk som fag på videregående skole, gir Sametinget stipend til elever som har samisk i fagkretsen. Elever som velger samisk som førstespråk prioriteres.

4.5.11 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
12102 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	400	400	0	0,0 %
Sum	400	400	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Språkstipend høyere utdanning:

- Studenter velger å ta høyere utdanning i samiske språk.

Prioriteringer - Språkstipend høyere utdanning:

- Høyere utdanning i språkene sørsamisk og lulesamisk.
- Høyere samisk språkutdanning for studenter fra markasamisk område.

4.5.12 Rettskrivningsbok sørsamisk - prosjekt

Rettskrivningsråd er effektive og gode redskaper for sørsamisk rettskrivning. Henvisninger til regler og bruk av eksemplene i heftet er til god hjelp for de som behøver svar på spørsmål angående

skriftspråket, for eksempel bruken av skille tegn, ulike skrifttegn og orddelinger. Boken er nyttig for bruken og utviklingen av sørsamisk.

Det settes av kr 100 000 prosjektet i 2022.

4.5.13 Sámi Giellagáldu - avtale

Sametingene i Norge, Sverige og Finland fremforhandler årlig en avtale om finansiering av Sámi Giellagáldu etter vedtekter for Sámi Giellagáldu. Finansieringsavtalen for Sámi Giellagáldu er Sametingets viktigste redskap for normering av terminologi og skriveregler av de samiske skriftspråkene. Sametingene forhandlet i august 2020 finansiering av drift av Sámi Giellagáldu for 2022.

Sámi Giellagáldu er en selvstendig virksomhet etablert av Sametingene i Finland, Sverige og Norge. Praktisk og administrativt er Sámi Giellagáldu tilknyttet Sametinget i Norge, men ledes av et eget styre hvor de tre sametingene har lik innflytelse.

Sámi Giellagáldu er samenes felles nordiske fagorgan i samiske språkspørsmål. Sámi Giellagáldu har ansvar for å koordinere, styrke, og utvikle det nordiske samiske språksamarbeidet. Sámi Giellagáldus formål er å bevare, verne og utvikle den kulturarven som de samiske skriftspråkene og talespråkene representerer, og å bevare, styrke og utvikle de samiske språkene samtidig som det tas hensyn til de forskjellige samiske språkenes behov, utfordringer og ressurser.

Det settes av kr 5 258 000 til etablering og drift av Sámi Giellagáldu i 2022.

4.6 Giellalokten - oppfølging av Hjertespråket

Mål for innsatsområdet:

- Samisk språk er et synlig og samfunnsbærende språk.

Sametinget vedtok i desember 2018 Sametingets strategier for samiske språk - Giellalokten (060/18). Denne strategien er Sametingets helhetlige oppfølging av NOU 2016: 18 Hjertespråket. Giellalokten består både av forslag til tiltak hentet fra Hjertespråket, samt tiltak som naturlig hører sammen med forslagene i Hjertespråket. Giellalokten er en langsiktig språksatsning, den er sektorivergrepene og berører alle samfunnsområder. Målet med strategiene er at samiske og norsk språk skal være likestilte og likeverdige språk i samfunnet. Visjonen er at samiske språk er naturlige, samfunnsbærende og levende språk. Oppstart og gjennomføring av tiltak i Giellalokten startet i 2019, og vil fortsette i flere år framover. Sámi giellavahkku (samisk språkuke) er en del av Giellalokten. Oppslutningen vokser fra år til år, og Sametinget ønsker å videreføre tiltaket som bidrar til å løfte frem og synliggjøre samisk språk. Det var stor oppslutning om Sámi giellavahkku over hele landet, og tilbakemeldingene er at dette bør vi ha hvert år.

4.6.1 Samletabell - Hjertespråket

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
13701	Språkløyper - nasjonal strategi for lesing og skriving - direkte tilskudd til Sámi Lohkanguovddaš a)	1 900	500	1 400	280,0 %
13713	Digital plattform for barn og unge - prosjekt	150	0	150	-
13704	Sámi giellavahkku - prosjekt	700	800	-100	-12,5 %
13705	Samisk språkområde - prosjekt	400	200	200	100,0 %
13709	Rekrutteringsstrategier - direkte tilskudd til Samisk videregående skole og reindriftsskole	500	500	0	0,0 %
13710	Særskilte rekrutteringstiltak sør og lulesamisk - prosjekt b)	400	1 800	-1 400	-77,8 %
13702	Grenseoverskridende barnehage- og skolesamarbeid - prosjekt	0	300	-300	-100,0 %
13703	Klageordning, tilsyn og samisk språkombud - prosjekt	0	650	-650	-100,0 %
13706	Utredning av språksituasjonen for pite- og umesamisk	0	100	-100	-100,0 %
13707	Utviklingsprogrammer for de samiske språkene - prosjekt	0	300	-300	-100,0 %
13708	Navnefaglig arkiv - prosjekt	0	400	-400	-100,0 %
Sum		4 050	5 550	-1 500	-27,0 %

a) Tiltaket var prosjekt i 2021.

b) Kr 1 700 000 er flyttet til administrativt nivå. Posten er for øvrig økt med kr 300 000.

4.6.2 Språktilbud for barn og unge

Å gi barn og unge tilgang til språk er en av våre viktigste oppgaver. Barn lærer språk fra de blir født, og foreldre og familie er barns nærmeste veiledere i språkkinnlæringen. Det språklige fundamentet legges i barneårene, der gode og trygge støttespillere og voksenrelasjoner er viktig for barnas språkopplæring. Det er derfor en forutsetning at barn hører og bruker samiske språk i barnehage, skole og ellers i hverdagen. Språkteorier vektlegger viktigheten av utviklingen av barns begrepsforståelse, ordforråd, setningsoppbygging og språkbruk fra de er små. Barns språkkinnlæring legger grunnlaget for hele livet, og et godt språkmiljø spiller på denne måten en avgjørende rolle for språkkinnlæringa. Det vil være viktig å bygge robuste og gode språkmiljø, som skaper mulighet for opplæring og bruk av språket i lokalmiljøet.

4.6.2.1 Språkløyper - nasjonal strategi for lesing og skriving - direktetilskudd til Sámi Allaskuvla - Sámi lohanguovddaš/Senter for samisk i opplæringen

Mål for tilskuddsordningen:

- Barn og unge har god lese og skrivekompetanse i samisk språk.

Regjeringen utarbeidet og gjennomførte nasjonal strategi for lesing og skriving – Språkløyper 2016-2019. Målet med strategien var å styrke barnehagens språkmiljø, sammenhengen mellom barnehagen og skolens språkarbeid, styrke lærernes kompetanse innenfor språk, lesing og skriving, raskere identifisering av språkvansker, redusere antall elever med svake lese- og skriveferdigheter og øke antall elever med svært gode lese- og skriveferdigheter. Det unike med denne strategien er at det for første gang satses systematisk og helhetlig på språk, lesing og skriving i både barnehage og skole, og at det utvikles praksisnære og kunnskapsbaserte digitale kompetansepakker som barnehager og

skoler kan ta direkte i bruk i det lokale utviklingsarbeidet. Strategien omfatter introduksjonssamlinger for barnehager og skoler, nettbaserte kompetansepakker og støtte til lokalt utviklingsarbeid i kommunene.

Tiltaket er i gang satt i 2020 og vil foregå frem til og med 2023. Sametinget vil, i samarbeid med andre, fortsette arbeidet med å utvikle og tilpasse Språkløyper til de de samiske språkene.

Det settes av kr 1 900 000 til dette formålet i 2022.

4.6.2.2 Digital plattform for barn og unge - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Godt digitalt samiskspråklig informasjonstilbud for barn og unge.

Medietilbud for barn og unge er i endring, og det vil være viktig at samiskspråklige medietilbud følger behovene i samfunnet og følger med på den teknologiske utviklinga. Det er behov for et variert og godt innhold på lik linje med tilbud for norskspråklige, og det må sørges for at dette er tilgjengelig for brukerne. Det er behov en egen portal hvor all informasjon som er relevant for samiske barn og unge er samlet. Arbeidet i 2022 skal avdekke brukernes behov og ønsker for en slik plattform. Det vil også være behov for å søke samarbeidspartnere og utrede ulike løsninger for fremtidig drift av en digital plattform. Prosjektet vil gå over flere år.

Det settes av kr 150 000 til dette formålet i 2022.

4.6.3 Synliggjøring og samarbeid

Synliggjøring av språk er symbol på tilhørighet, tilstedeværelse og anerkjennelse. Samiske og norsk språk er offisielle språk på norsk side av Sápmi. Til tross for dette, er ikke samisk og norsk språk likeverdige og likestilte i dagens samfunn. At samiske språk synes i samfunnet vil ha stor betydning for den samiske befolkningen, både de som har samisk som morsmål og de som ønsker å lære seg samiske språk. Det vil både løfte språkernes status, og gi den samiske befolkningen en følelse av anerkjennelse av sine språk og sin kultur.

Synliggjøring av språk skjer tydeligst gjennom skriftspråket. Et synlig språk er et grunnleggende hjelpemiddel i språkopplæring samtidig som det gir språket verdi. Det er derfor viktig å legge forholdene til rette for økt bruk av skriftspråket.

4.6.3.1 Sámi giellavahkku - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Samiske språk synes og høres lokalt, regionalt og nasjonalt under Sámi giellavahkku.

Synliggjøring av samiske språk er en sentral del av Giellalokten, og vi ser behovet for å involvere og samarbeide med ulike aktører i arbeidet for at samiske språk skal synes i samfunnet. Sametinget tar initiativ til årlig markering av samiske språk gjennom Sámi giellavahkku. Vi vil oppfordre og invitere næringslivet og lokale og offentlige aktører til å bidra til synliggjøring av de samiske språkene i

forbindelse med Sámi giellavahkku. I arbeidet vil vi også søke samarbeid med unge samiskspråklige som produserer samisk digitalt innhold.

Det settes av kr 700 000 til dette formålet i 2022.

4.6.3.2 Samisk språkområde - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Ny tilskuddsordning som er tilpasset de ulike språksituasjonene i kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er etablert innen 2023.

Samelovens kapittel 3 er under revidering, og skal etter planen behandles i Stortinget i løpet av 2022. Som en følge av endringer i sameloven, er det naturlig at det utarbeides en ny tilskuddsmodell for tospråkighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner i samisk språkområde. I arbeidet med ny tilskuddsmodell er det behov for utredninger og ulike beregningsgrunnlag. Prosjektet vil i hovedsak gå ut på å utarbeide forslag til tilskuddsmodell.

Det settes av kr 400 000 til dette formålet i 2022.

4.6.3.3 Oppfølging av utredning av språksituasjonen for pite, ume – og skoltesamisk

Mål for prosjektet:

- Utarbeidelse av tiltaksplan for de ulike språkene.

Utredningene av språksituasjonen for ume-, pite- og skoltesamisk legger frem ulike forslag til tiltak for styrking av språkene. Arbeidet i 2022 vil i hovedsak bestå av oppfølging av rapportene gjennom utarbeidelse av tiltaksplaner for de ulike språkene, samt møter med de ulike språkområdene. Dette arbeidet vil bli fulgt opp administrativt.

4.6.3.4 Oppfølging av utviklingsprogrammer for sør - og lulesamisk språk.

Mål med prosjektet:

- Utarbeide utviklingsprogrammer for sørsamisk språk og lulesamisk språk.

Arbeidet med utarbeidelse av utviklingsprogrammer for sør- og lulesamisk startet opp i 2021. Arbeidet videreføres i 2022, og det forventes at utviklingsprogrammene legges frem for Sametingets plenum i løpet av 2022. Utgifter knyttet til oppfølgingen er en del av det administrative budsjettet.

6.6.3.4 Oppfølging av arbeidet med utredning om samisk språkombud

Mål med prosjektet:

- Opprettelse av samisk språkombud.

Tiltaket er startet i 2021. Utredning av samisk språkombud vil foreligge i løpet av 2022. Rapporten skal danne grunnlag for det videre arbeidet med opprettelse av et samisk språkombud. Utgifter knyttet til oppfølgingen er en del av det administrative budsjettet.

4.6.4 Rekruttering og kompetanseheving

Mangel på samisk språkkompetanse er en stor utfordring på alle samfunnsområder. En helhetlig satsning på rekruttering av samiskspråklig personell, og tilbud om opplæring i samisk for studenter og fagfolk vil være helt nødvendig for å dekke fremtidige behov i samfunnet.

Det må fremover satses på økt kompetanse i samiske språk og samisk kultur innenfor alle samfunnsområder, rekruttering av ungdom til opplæring i samiske språk, og rekruttering av samiskspråklige til ulike fagutdanninger. Det vil være viktig at det igangsettes rekrutterings- og kompetansehevingstiltak, slik at vi kan møte utfordringen med mangel på språkkompetanse i fremtiden.

4.6.4.1 Rekrutteringsstrategier – direkte tilskudd til Samisk videregående skole og reindriftsskole

Mål for prosjektet:

- Øke antall søkere med samisk språk- og kulturkompetanse til barnehage- og lærerutdanning.

Det samiske samfunnet står ovenfor store utfordringer når det gjelder rekruttering av samiskspråklige ansatte som behersker nord-, lule- og sørsamisk. Det er stor mangel på utdannet fagpersonell med kompetanse i samiske språk og samisk kultur innenfor de ulike samfunnsområdene, særlig er det stor mangel på lærere og barnehageansatte. I 2021 ble det utarbeidet en rapport av PwC, «Sametingets rekrutteringsstrategier for det samiske samfunnet». Dette tiltaket vil være et oppfølgingstiltak av kommende plenumsbehandling av saken «Sametingets rekrutteringsstrategier for det samiske samfunnet».

Riksrevisjonens rapport om samisk opplæring viser at rekruttering av samisktalende lærere og barnehageansatte er en stor utfordring innenfor opplæring. Direktetilskuddet skal gå til strategisk arbeid for å få elever med samisk i fagkretsen til å søke på barnehage- og lærerutdanning. Målet på sikt er å rekruttere studenter til lærer - og barnehagelærerutdanning.

Det settes av kr 500 000 til prosjektet i 2022.

4.6.4.2 Særskilte rekrutteringstiltak sør- og lulesamisk - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Det finnes nettverk for sørsamiske og lulesamiske språkarbeidere og pedagoger.

Hjertespråket vektlegger språksituasjonen i sør- og lulesamisk område, og belyser behovene for særlige tiltak i disse områdene. Et behov som stadig fremheves er behovene for nettverk mellom institusjonene i områdene, koordineringsfunksjon mellom institusjoner og faglig rådgiving.

For å styrke arbeidet med rekruttering i sør- og lulesamisk område har Sametinget opprettet to nye stillinger som skal jobbe med dette. Stillingene er plassert på Snåsa og på Drag. Disse stillingene finansieres over administrasjonsbudsjettet i 2022.

Sametinget avsetter midler til språk- og opplæringskonferanser som bidrar til opprettelse av nettverk for språkarbeidere og pedagoger og bidra til koordinering av språktiltak.

Det settes av kr 400 000 til dette formålet i 2022.

4.6.4.3 Grenseoverskridende barnehage og skolesamarbeid

Den felles nordiske arbeidsgruppen som har hatt i oppdrag å utarbeide en rapport om grenseoverskridende opplærings samarbeid har ferdigstilt sin rapport, «*Oktasaš árvovuodđu ja bajit doaibmaprinsihpat bajásgeassimii ja oahpahussii miehta Sámi*». Oppfølging i 2022 er beskrevet under kapittel 5.11.5 Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler - prosjekt.

4.6.4.4 Navnefaglig arkiv

Målet med prosjektet:

- Bygge opp et samisk navnefaglig arkiv som gjør navnematerialet lett tilgjengelig.

Det er initiert et samarbeid med Samisk Arkiv for å se på muligheten for å få bygge opp et samisk navnefaglig arkiv. I 2022 vil arbeidet følges opp administrativt, og det settes ikke av egne midler til dette i 2022.

5 Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

Samfunnsmål:

- Det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som verner, sikrer og utvikler samiske språk, kultur og samfunnsliv.

I stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter eller personer som tilhører en urbefolkning, skal et barn som tilhører en slik minoritet eller urbefolkningen, ikke nektes retten til sammen med andre medlemmer av sin gruppe å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion, eller bruke sitt eget språk

(Artikkel 30 i FNs konvensjon om barnets rettigheter)

1. Urfolk har rett til å opprette og ha kontroll over sitt eget utdanningssystem og institusjoner som gir opplæring på deres eget språk, på en måte som svarer til undervisnings- og læringsmetodene i deres egen kultur.

2. Individuer tilhørende urfolk, særlig barn, har rett til alle nivåer av og former for statlig utdanning, uten diskriminering.

3. Statene skal, sammen med urfolk, treffe effektive tiltak slik at individer tilhørende urfolk, særlig barn, herunder de som lever utenfor sine egne lokalsamfunn, har tilgang til opplæring i sin egen kultur og på sitt eget språk, når det er mulig.

(Artikkel 14 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

5.1 Samletabell - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftskostnader	14 800	13 780	1 020	7,4 %
Direkte tilskudd	3 370	3 334	36	1,1 %
Søkerbasert tilskudd	42 113	44 530	-2 417	-5,4 %
Avtale	9 000	6 000	3 000	50,0 %
Prosjekt	7 540	7 540	0	0,0 %
Konferanse og evaluering	0	0	0	-
Sum	76 823	75 184	1 639	2,2 %

Sametinget arbeider for et kunnskapsbasert samfunn der tradisjonell kunnskap, samiske språk og verdier er grunnpillarene. Det kunnskapsbaserte samiske samfunnet er i stadig endring og utvikles i et samspill mellom árbediehtu/ tradisjonell kunnskap og forskningsbasert kunnskap.

Utviklingen av det samiske samfunnet med grunnlag i våre verdier språklig og kulturelt, forutsetter høy kvalitet i samisk barnehage- og grunnopplæringstilbud.

Sametinget vil arbeide for at den nasjonale barnehage-, opplærings- og utdanningspolitikken inneholder målsetninger og strategier som sikrer samiske rettigheter og et kvalitativt godt opplærings- og utdanningstilbud.

5.2 Driftskostnader - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader a)	13 274	12 752	522	4,1 %
Andre driftskostnader	1 526	1 028	498	48,4 %
Sum	14 800	13 780	1 020	7,4 %

a) Lønns- og personalkostnader var i 2021 under kapittelet Administrativt nivå.

Avdelingen for oppvekst og utdanning (BOA) har tre seksjoner:

- Seksjon for barnehage, 5 fast ansatte, 2 prosjektansatte.
- Seksjon for grunnopplæring, 10 fast ansatte, 1 prosjektansatt.
- Seksjon for høyere utdanning og forskning, 4 fast ansatte.

Avdeling for oppvekst og utdanning har ansvar for både politikkutvikling og forvaltningsoppgaver. Avdelingen følger opp sitt arbeid blant annet gjennom dialog, samarbeid og konsultasjoner med myndighetene for å oppnå samfunns målet. Avdelingen forvalter tilskuddsmidler etter Sametingets prioritering og sametingsrådets regelverk.

Sametinget har myndighet etter opplæringsloven § 6-4 til å revidere og fastsette læreplaner for grunn- og videregående opplæring. Avdelingen er ansvarlig for driften av Sametingets læremiddelsentral.

Avdelingen forvalter utviklingsprosjekt SáMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain - Samiske barn i nye pedagogiske rom) i perioden april 2018 til april 2023.

5.3 Innsatsområder - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

Sametingets innsatsområder innenfor oppvekst, opplæring, utdanning og forskning:

- Myndighet ansvar og roller innen barnehage
- SáMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain) - utviklingsprosjekt 2018-2022
- Samiskspråklige barn i dagens samfunn.
- Tradisjonell kunnskap i ny tid.
- Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager.
- Samisk innhold i skolen.
- Psykososialt læringsmiljø.
- Læremidler.
- Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning
- Utdanning- og forskningstilbud
- Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning.
- Samisk perspektiv i høyere utdanning og forskning.

5.3.1 Virkemidler innsatsområder - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
SáMOS	4 390	0	4 390	-
Samiskspråklige barn i dagens samfunn	6 824	11 197	-4 373	-39,1 %
Tradisjonell kunnskap i ny tid	7 813	7 630	183	2,4 %
Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager	150	150	0	0,0 %
Samisk innhold i skolen	3 727	3 200	527	16,5 %
Psykososialt læringsmiljø	1 000	1 527	-527	-34,5 %
Læremidler	35 269	35 250	19	0,1 %
Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning	2 850	2 450	400	16,3 %
Sum	62 023	61 404	619	1,0 %

5.4 Myndighet, ansvar og roller innen barnehage

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samiske barnehager og barnehager med samiske barn gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Sametingets myndighet innen barnehage har betydning for hvordan denne sektoren ivaretar det samiske samfunnets behov for utvikling i og rammene rundt samiske barnehager og barnehager med samiske barn.

For å styrke det samiske innholdet i samiske barnehager og andre barnehager med samiske barn vil Sametinget i 2022 fortsette sitt arbeid gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle aktører, og ha spesielt fokus på oppfølging av NOU 2016: 18 Hjertespråket, implementering av rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017), arbeid med kompetanseutvikling, arbeidet med kvalitet i barnehager mot 2030 og foreldreperspektivet.

5.5 SáMOS

Mål for innsatsområdet:

- Samisk barnehagepedagogikk og sterke språkmodeller er grunnlaget for arbeidet i samiske barnehager og barnehager med samiske barn.

5.5.1 Samletabell - SáMOS

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
18501	Sámi mánát ođđa searvelanjain - prosjekt	3 090	0	3 090	-
15101	Kompetanseheving av pilotbarnehager - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	1 300	0	1 300	-
Sum		4 390	0	4 390	-

Sámi mánát ođđa searvelanjain og kompetanseheving av pilotbarnehager var i 2021 under innsatsområdet Samiskspråklige barn i dagens samfunn.

SáMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain - Samiske barn i nye pedagogiske rom) er et 5-årig utviklingsprosjekt. Prosjektets mål er å utvikle samisk barnehagefilosofi, samisk barnehagepedagogikk og utvikle sterke språkmodeller for bruk i samiske barnehager.

Prosjektet skal fremme en ny arbeidsmåte som svarer til den samiske tenkemåten i de ulike områdene i Sápmi, der samiske verdier ligger til grunn for den pedagogiske tilnærmingen. Med dette som utgangspunkt skal samiske barnehager bygge innholdet på samisk tradisjonskunnskap, samiske språk, levesett, tenkemåte, forståelse i arbeids- og læringsmetoder.

Utviklingsarbeidet er i tre deler; kompetanseheving av pilotbarnehager gjennomføres av Sámi allaskuvla, forskning gjennom forskningsinstitusjoner og utviklingsarbeid gjennom SáMOS.

Pilotbarnehageordningen består av fire utvalgte samiske barnehager. Pilotbarnehagene får kompetanseheving ved Sámi allaskuvla, og skal parallelt med dette gjennomføre utviklingsarbeid i sin barnehage. Pilotbarnehagene skal arbeide med utprøving og videreutvikling av kompetanse knyttet til samisk kultur, tradisjonell kunnskap og samisk språk teoretisk og praktisk i barnehagen der samiske verdier og bruk av sterke språkmodeller er utgangspunktet. Pilotbarnehagene skal få faglig støtte og veiledning gjennom hele utviklingsprosessen. Det er tilknyttet forskning til utviklingsarbeidet i pilotbarnehagene. Gjennom aksjons- og følgeforskning skal utviklingsarbeidet i pilotbarnehagene dokumenteres. Resultater fra utviklingsarbeidet i pilotbarnehagene og forskning skal danne grunnlaget til samisk barnehagefilosofi, samisk barnehagepedagogikk og sterke språkmodeller for bruk i samiske barnehager.

SáMOS skal arbeide med videreutvikling og implementering av erfaringer og resultater fra pilotbarnehageordningen. Andre samiske barnehager og barnehager med samiske barn skal få tilbud

om kompetanseheving, iblant annet samisk barnehagepedagogikk og pedagogisk språkarbeid. Kompetansehevingstilbud skal utvikles slik at det er lett tilgjengelig for alle. SáMOS vil samarbeide med Sámi allaskuvla og andre i Universitets- og høgskolesektoren om utvikling av studier som gir kompetanseheving innen samisk barnehagepedagogikk og som gir studiepoeng og/ eller kursbevis.

Det settes av kr 3 090 000 til prosjektet i 2022.

5.5.2 Kompetanseheving av pilotbarnehager - direkte tilskudd Sámi allaskuvla

Mål for direktetilskuddet:

- Pilotbarnehagene får kompetanseutvikling i samisk barnehagepedagogikk og i bruk av sterke språkmodeller.

Sametinget og Samisk høgskole har et samarbeidsprosjekt knyttet til kompetanseheving av pilotbarnehagene, som også går ut på å utvikle kompetansehevingstilbud innenfor samisk barnehagepedagogikk.

Prosjektet er knyttet opp mot oppfølging av Hjertespråket.

Det settes av kr 1 300 000 til dette formålet i 2022.

5.6 Samiskspråklige barn i dagens samfunn

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barn lærer samisk i barnehagen.

Samiske barn har krav på et godt barnehagemiljø med et inkluderende og likeverdig felleskap. For å lykkes må barnet få utvikle sitt samiske språk, sin kultur og sin samiske identitet. Tidlig innsats og tilpasset opplæring for det samiske barnet er viktig for et godt læringsmiljø som er fri for mobbing og trakassering. En god og trygg barnehagehverdag vil ruste det samiske barnet for fremtiden. Sametinget vil derfor arbeide for en lovendring om rett til samisk barnehageplass. Dagens lovgivning (Lov om barnehager 2006) gir ikke alle som ønsker det, rett til et samiskspråklig barnehagetilbud.

Sametinget vil arbeide for å få på plass rammene for det pedagogiske språkarbeidet i barnehagene. Målet er at barnehagenes språkarbeid tar utgangspunkt i sterke språkmodeller. Det må tilpasses kompetanseutviklingstiltak og gis veiledning slik at barnehageansatte i samiske barnehager får opplæring i hvordan arbeide med sterke språkmodeller i barnehagen.

Tilskudd til barnehager er et virkemiddel for å nå målet om at samiske barnehagetilbud har samisk innhold som fremmer samiske barns utvikling, læring og danning. Sametinget vil tilpasse tilskuddsordningene slik at barnehagene aktivt kan ta i bruk sterke språkmodeller, og at barn får mulighet til å velge samisk som første språk ved overgang til skole.

PwC har gjort en evaluering av Sametingets søkerbaserte tilskudd til barnehager. Problemstillingen for evalueringen var: "Hvordan bidrar tilskuddsordningene for barnehager til måloppnåelsen om at

samiske barn blir samiskspråklige, og hvordan kan ordningen endres eller styrkes for å få høyere måloppnåelse?» Evalueringen peker på fire hovedutfordringer med tilskuddsordningen:

1) det er behov for å være tydeligere på målsetningen, 2) tilskuddets utforming gjør det krevende å rekruttere samiskspråklig kompetanse, 3) barnehagene har behov for mer veiledning og nettverk, 4) ordningen er lite behovsprøvd.

Rapporten anbefaler at Sametinget er tydelig på at målet med tilskuddene er å få flere samiskspråklige barn, at ordningene bør spisses og styrkes, at kompetansen i barnehagene på samisk språk og kultur bør styrkes og at barnehagene bør få flere møteplasser for erfaringsutveksling. Sametinget vil følge opp rapportens anbefalinger. Enklere justeringer vil bli innarbeidet i regelverkene, mens anbefalinger som krever større endringer vil tas med til vurdering i arbeidet med langsiktig planlegging av Sametingets arbeid på barnehageområdet.

5.6.1 Samletabell - Samiskspråklige barn i dagens samfunn

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
17001	Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
17010	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	2 705	2 705	0	0,0 %
17020	Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	1 540	1 540	0	0,0 %
15001	Julevsáme sámastahhte - Vuonak Mánájároj AS - direkte tilskudd	734	717	17	2,4 %
18501	Sámi mánát ođđa searvelanjain - prosjekt a)	0	3 090	-3 090	-100,0 %
15101	Kompetanseheving av pilotbarnehager - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla a)	0	1 300	-1 300	-100,0 %
Sum		6 824	11 197	-4 373	-39,1 %

a) Sámi mánát ođđa searvelanjain og Kompetanseheving av pilotbarnehager var i 2021 under innsatsområdet Samiskspråklige barn i dagens samfunn.

5.6.2 Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
17001	Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
Sum		1 845	1 845	0	0,0 %

Mål for tilskuddordningen - Samisk språkopplæring i barnehager:

- Barnehagene lærer de samiske barna samisk.

Prioriteringer - Samisk språkopplæring i barnehager:

- Barnehager som tilrettelegger for samisk språkopplæring for samiske barn.

5.6.3 Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
17010	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	2 705	2 705	0	0,0 %
Sum		2 705	2 705	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager:

- Barnehagene får høyere kvalitet på samisk språk og kulturarbeid.

Prioriteringer - Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager:

- Språkutviklingsprosjekter (blant annet prosjekter som sámástahtte).
- Lokale utviklingsprosjekter med vekt på samisk tradisjonelt arbeid.
- Etablering av nye samiskspråklige barnehagetilbud.
- Utvikling av pilotbarnehagene i prosjektet SáMOS.

5.6.4 Tilskudd til utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
17020	Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	1 540	1 540	0	0,0 %
Sum		1 540	1 540	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager:

- Barnehager, barnehagelærere og utdanningsinstitusjoner har god tilgang på pedagogisk materiell med samisk innhold på samiske språk.

Prioriteringer - Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager:

- Språkstimulerende materiell som er egnet for barnehagebarn.
- Barnehagefaglig pedagogisk materiell som er egnet for samiske barnehagelærere og barnehagelærerstudenter.

5.6.5 Julevsáme sámástahtte - direkte tilskudd til Vuonak Mánájároj

Mål for direktetilskuddsordningen - Direktetilskudd til Vuonak Mánájároj.

- Vuonak Mánájároj lærer barnehagebarna lulesamisk.

Sametinget gir direkte tilskudd til Vuonak Mánájároj til sámástahtte/språkmedarbeidere for å styrke arbeidet med språkutvikling i barnehagen.

Det settes av kr 734 000 i direkte tilskudd til Vuonak Mánájároj.

5.7 Tradisjonell kunnskap i ny tid

Mål for innsatsområdet:

- Den samiske barnehagen er en sentral samisk språk- og kulturbærer.

Samisk tradisjonell kunnskap har en vesentlig plass i samiske barnehager. De samiske barnehagene legger opp sitt arbeid etter den samiske årstidskalenderen. Det vil si at barnehagen knytter det pedagogiske arbeidet til årets gang og endringene i naturens årssyklus. Samisk tradisjonell kunnskap inneholder ikke bare praktisk kunnskap og kompetanse, men like mye informasjonsbytte, samspill, deltakelse og diskusjoner om praktiske oppgaver. Sametinget vil arbeide for at det legges til rette for at barnehageansatte får økt kunnskap og kompetanse i samiske tradisjonelle lærings- og arbeidsmetoder, og at barnehager tar disse i bruk.

Sametinget vil arbeide for å utvikle virkemiddelordninger som støtter opp om tradisjonell kunnskap og kulturell bærekraft. Tilskudd til barnehager skal bidra til at tradisjonelle samiske aktiviteter prioriteres og gjennomføres i barnehagene.

5.7.1 Samletabell - Tradisjonell kunnskap i ny tid

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
17030 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd	7 813	7 630	183	2,4 %
Sum	7 813	7 630	183	2,4 %

5.7.2 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
17030 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd	7 813	7 630	183	2,4 %
Sum	7 813	7 630	183	2,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske barnehager og avdelinger:

- Samiske barnehager og samiske avdelinger i norske barnehager lærer samiske barn samisk språk og samisk kultur og tradisjoner.

Prioriteringer - Samiske barnehager og avdelinger:

- Barnehager som utvikler og bygger barnehage tilbudet på samiske verdier, språk, kultur og tradisjonell kunnskap.

5.8 Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager

Mål for innsatsområdet:

- Økt kunnskap og kompetanse i barnehagesektoren.

Barnehagens oppdrag i det samiske samfunnet er å utvikle barnas samiske språk, kultur og samiske identitet. Barnehagen skal gi barna en god og trygg barnehagehverdag. Utvikling av kvalitet i de samiske barnehagene er avhengig av at de ansatte får mulighet til å heve sin kompetanse individuelt og i et faglig fellesskap. Sametinget har som mål å tilrettelegge kompetansehevingstiltak for alle ansatte i barnehager med samiske barn, og bidra til at det opprettes arenaer for informasjons- og kunnskapsdeling, erfaringsutveksling og kompetanseheving.

Sametinget vil arbeide for at det settes i gang utviklingsarbeid i samarbeid med aktuelle samarbeidspartnere om en helhetlig og tilpasset kompetanseutvikling for den samiske barnehagesektoren, med mål om å systematisk dekke kompetansebehov og utvikle karriereveier for barnehageansatte i samiske barnehager og andre barnehager med samiske barn.

5.8.1 Samletabell - Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
18602	Nettverk for den samiske barnehagesektoren - prosjekt	150	0	150	-
18601	Informasjon om samiske barns rettigheter til samiskspråklig barnehage tilbud - prosjekt	0	150	-150	-100,0 %
Sum		150	150	0	0,0 %

5.8.2 Nettverk for den samiske barnehagesektoren - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Det er opprettet arenaer for informasjons- og kunnskapsdeling, erfaringsutveksling og kompetanseheving for den samiske barnehagesektoren.

Personalet i den samiske barnehagen og deres kompetanse er barnehagens viktigste ressurs og en forutsetning for at barnehagen skal være en god arena for omsorg, lek, danning og læring. Kvalitetsutvikling innebærer derfor en stadig utvikling av personalets kompetanse for å bevare, styrke og sikre realisering av rammeplanens intensjoner. Sametinget har derfor som mål å tilrettelegge for kompetanseutvikling for alle ansatte i barnehager med samiske barn. Sametinget vil opprette arenaer for informasjons- og kunnskapsdeling, erfaringsutveksling og kompetanseheving. Slike arenaer kan være både fysiske og digitale nettverk for ulike målgrupper i den samiske barnehagesektoren.

Det settes av kr 150 000 til dette arbeidet.

5.9 Samisk innhold i skolen

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever og elever med samisk opplæring har kvalitetsmessig god opplæring i og på samisk.

God kvalitet i opplæringen avhenger av gode rammebetingelser. Samiske elever og foreldre opplever at samiske elever ikke får oppfylt opplæringsrettighetene de etter loven har krav på. Dette kan skyldes at skoleeiere og skoleledere ikke har tilstrekkelig kjennskap til samiske elevers rett til opplæring i og på samisk. I tillegg kan opplæring i og på samisk være en ressursmessig utfordring for skoleeiere. Sametinget vil i dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter arbeide for å få gode rammevilkår for samisk opplæringstilbud. Sametinget vil arbeide for å styrke rettighetene gjennom ny opplæringslov og friskoleloven, samt øvrige styringsdokumenter. Ivaretagelse og oppfyllelse av elevenes rettigheter må bli lik, uavhengig av hvor elevene går på skole. Sametinget vil arbeide for at språksamlinger inkluderes som en naturlig del av opplæring i samisk, i tråd med forventningen i de nye læreplanene i samisk, om opplæring gjennom sterke språkopplæringsmodeller.

For elever med behov for særskilt tilrettelegging er det avgjørende viktig at de får opplæring basert på sitt språk og sin kultur. Dette er ingen selvfølge. Sametinget ser det som særlig viktig å arbeide for å ivareta det helhetlige opplæringstilbudet for disse elevene. Det er videre viktig å legge til rette for pedagogiske fagdager som er et viktig treffpunkt for pedagoger som har opplæring innenfor spesialpedagogikk.

Tradisjonell kunnskap er en del av vår kunnskapsarv og det er viktig at samisk tradisjonell kunnskap implementeres i skolen. I fagfornyelsen er dybdelæring og tverrfaglige tema vektlagt. Arbeidet med tradisjonskunnskap vil være et område som skolene kan bruke som tema og fordype seg i. Gjennom tilskuddsordningen «Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen» motiverer Sametinget skolene til å gjennomføre prosjekter knyttet til samiske kulturverdier og tradisjoner.

Det nordiske skolesamarbeidet inkluderer tilrettelegging for samisk opplæring på tvers av landegrensene. Sametinget ser nytten av å samarbeide på nordisk nivå om en felles skolepolitikk med grunnlag i samisk språk og samiske verdier. Sametinget har en intensjon om å følge opp prosjektet «Rájahis sámi oahpahuš 2019» og «Oktasaš árvovuodđu ja bajit doaibmaprinsihpat bajásgeassimii ja oahpahussii miehtá Sámi 2021». I dette samarbeidet er det utviklet en fellessamisk verdi- og prinsipperklæring som angir standard for samiske barn og unges rettigheter til barnehagetilbud og opplæring, hvor samiske verdier, naturfilosofi, språk, kultur, lederskap og tradisjonskunnskap er bærende elementer i det pedagogiske arbeidet. Videre har Sametinget i Norge som mål å utvikle et felles læremiddel i faget samisk historie, som et ledd i oppfølgingen av rapporten «Rájahis sámi oahpahuš» fra 2020.

Videregående opplæring har i tillegg til fagfornyelsen, de senere årene gjennomgått strukturendringer. I forlengelsen av blant annet Liedutvalget, om endringer i struktur, organisering og fagsammensetning i fremtidens videregående opplæring, har Stortinget vedtatt en ny melding Meld. St. 21 (2020-2022) Fullføringsreformen - med åpne dører til verden og fremtiden. Gjennom konsultasjonene om tiltakene i meldingen fikk Sametinget blant annet gjennomslag om å øke kunnskapsgrunnlag om samiske elever i videregående opplæring, styrke videregående opplæring i lulesamisk område, samt omtale og

tydeliggjøre ansvaret for disse skolene slik at de blir ivarettatt på lik linje med de fylkeskommunale skolene. I tillegg må opptakskriteriene til høyere utdanning inkludere faget samisk slik at dette faget gir tilleggs poeng for opptak til høyere utdanning. Disse tiltakene vil Sametinget følge opp. Sametinget oppnevner to styremedlemmer til styret for de samiske videregående skolene.

Sametinget har i 2017 signert strategien Nasjonal kompetansepolitisk strategi 2017-2022. Dette arbeidet ble videreført og Sametinget er inkludert i strategien. For Sametinget er det viktig at kompetansebehovet for det samiske samfunns- og arbeidslivet blir kartlagt og at det utarbeides og iverksettes tiltak.

5.9.1 Samletabell - Samisk innhold i skolen

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
18701	Revidering av læreplaner - prosjekt	2 500	2 500	0	0,0 %
17101	Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	700	700	0	0,0 %
15201	Nettverk for samiskopplæring - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	527	0	527	
Sum		3 727	3 200	527	16,5 %

a) Nettverk for samiskopplæring var i 2021 under innsatsområdet Læringsmiljø og skoleutvikling.

5.9.2 Revidering av læreplaner - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Elevene har tradisjonell og fremtidsrettet kompetanse i samisk språk, kultur og samfunnsliv med basis i samiske verdier.

Innhold i læreplanene er et viktig virkemiddel for å sikre et kvalitativt godt innhold i samisk opplæringstilbud. Sametinget har myndighet til å fastsette læreplaner i faget samisk for grunnopplæringen, i særskilte samiske fag for videregående opplæring og samisk innhold i de samiske parallelle likeverdige læreplanene og i de ordinære læreplanene.

For grunnopplæringen (grunnskole og videregående opplæring) er de fleste læreplanene fastsatt, og tas trinnvis i bruk fra høsten 2020.

For å støtte lærere i arbeidet med innholdet i læreplanene skal det utarbeides støttemateriell som kan bidra til å jobbe godt med innholdet, og støttematerialet skal bidra til å støtte opp om målene for de nye læreplanene og bruken av læreplanene. Sametinget skal utarbeide støttemateriell til de læreplanene Sametinget har ansvar for ifølge opplæringsloven.

Utvikling av nye læreplaner vil alene ikke styrke opplæringen og forståelse av intensjonen med læreplanverket, det er avhengig av gode prosesser og bred involvering av alle ansvarlige parter i en tidlig fase - fra statsforvaltere, fylkeskommuner, kommuner, skoleeiere og skoler.

Sametinget vil tilby skoleeier og lærere veiledning om innholdet i de nye læreplanene og gi støtte og oppfølging i implementeringsprosessen. Sametinget skal også gi innspill til hvilke statlige tiltak som kan styrke skoleeiers og skoleledernes mulighet til å imøtekomme kravene i de nye læreplanene. Det er viktig å ha god samhandling og god dialog med departementet, direktoratet og partene i fagfornyelsen om de ulike fasene i fagfornyingsprosessen. I tillegg har vi som mål å fortsette å ha egne seminarer og spøringer innenfor grunnopplæringens område for å sikre bred involvering.

Alle læreplaner, veiledere og støttemateriell som Sametinget har ansvar for skal ha et høyt faglig nivå. I tillegg skal alle disse være på alle de tre offisielle samiske språkene samtidig med at de nasjonale dokumentene publiseres. Gode læreplaner, veiledere og støttemateriell er helt nødvendig for at skolene og lærerne skal kunne gjennomføre endringer som ligger i de nye læreplanene og implementere dette i sin opplæring i de enkelte klasser. Støttemateriell er viktig for å sikre kvaliteten på opplæringen og gjør implementeringen av nye læreplaner lettere. God implementering er nødvendig for å få full effekt av de nye læreplanene. Derfor ønsker Sametinget å sikre at skoleeiere og lærere har god kunnskap om innholdet i de nye læreplanene slik at implementeringen av læreplanene blir optimal.

Det samiske læreplanverket er ikke fullstendig da alle fag ikke har en parallell likeverdig læreplan. Det er nødvendig å fullføre det samiske læreplanverket gjennom å utarbeide samiske parallelle likeverdige læreplaner for fagene engelsk, matematikk og kroppsøving og utarbeide læreplan for samisk for hørselshemmede. En fornyelse av fagene i grunnopplæringen fører til at nye læremidler må produseres. Sametinget vil i 2022 fortsette arbeidet med dette læreplanarbeidet.

Dette er et stort og viktig arbeid som Sametinget vil prioritere i 2022, og det vil kreve høy arbeidsintensitet i tiden fremover.

Det settes av kr 2 500 000 til dette arbeidet i 2022.

5.9.3 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
17101 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	700	700	0	0,0 %
Sum	700	700	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen:

- Samiske elever deltar i tiltak knyttet til samisk tradisjonell kunnskap.

Prioriteringer - Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen:

- Tiltak som vil bidra til økt bruk av samisk tradisjonell kunnskap i skoleverket og hvor kunnskapsoverføring skjer fra eldre til yngre generasjoner med fokus på;
- Birgen/utmarksbruk
- Duodji/duodje/duedtie
- Landbruk
- Fangst/Fiske
- Muntlig fortellertradisjon
- Joik
- Verddestallan
- Reindrif
- Andre lokale tiltak knyttet til samiske tradisjoner

5.9.4 Nettverk for samiskopplæring/ NetSam - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Mål for direktetilskuddet:

- Et aktivt lærernetverk for opplæring i og på samisk.

Målgruppen for nettverket er lærere, skoleledere, studenter og institusjoner som jobber med samiskopplæring. NetSam skal fremme og utvikle samiskopplæring igjennom informasjon, kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og nettverksbygging. NetSam arbeider for å fremme og utvikle et godt samarbeid, utveksling av kunnskap om samisk opplæring i henhold til de enhver tid gjeldende samiske læreplaner og læreplaner for samisk språk i Norge.

Sametinget har som mål å inkludere barnehagelærere i nettverket, i tråd med NetSam sitt ønske.

Det settes av kr 527 000 til NetSam i direkte tilskudd i 2022.

5.10 Psykososialt læringsmiljø

Mål for innsatsområdet:

- Gode og trygge læringsmiljøer.

Gode og trygge læringsmiljøer fremmer læring, trygghet og kreativitet hos elevene. Sametinget arbeider for at samiske barn i barnehage og skole opplever en god og trygg hverdag. Både foreldre/foresatte, lærere, skoleledelsen og skoleeier har et ansvar for å skape gode og trygge læringsmiljøer. Sametinget er opptatt av at elever skal ha et trygt og godt fysisk og psykososialt læringsmiljø, som stimulerer til god læring og som er fritt for mobbing og diskriminering. Mobbing er et problem innenfor de samiske samfunnene og dette tar Sametinget på alvor. Sametinget har et bredt samarbeid med ulike relevante instanser med mål om å oppnå et trygt og godt læringsmiljø til det beste for elevers læringsutbytte.

Ett av virkemidlene for å følge opp dette arbeidet er å arrangere en konferanse med fokus på det psykososiale skolemiljøet til samiske barn og unge. Målet med konferansen skal være å få kunnskapsgrunnlag, erfaringsutveksling og forskning om temaet. I forbindelse med denne konferansen vil Sametinget etablere et barnefaglig forum (samisk barneråd) for samiske barn og unge, for å styrke deres stemme. Det er samtidig viktig å øke samiske barn og unges kompetanse om forebygging av mobbing, hva mobbing og andre krenkelser er, og egen grensesetting. Et av tiltakene for å sikre slikt samarbeid og belyse temaet er konferanser/seminar/workshop annethvert år.

5.10.1 Samletabell - Psykososialt læringsmiljø

					(i 1000 kr)
		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
18801	Arbeid mot mobbing - prosjekt	1 000	1 000	0	0,0 %
15201	Nettverk for samiskopplæring - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	0	527	-527	-100,0 %
Sum		1 000	1 527	-527	-34.5 %

a) Nettverk for samiskopplæring er i 2022 flyttet til innsatsområdet Samisk innhold i skolen.

5.10.2 Arbeid mot mobbing - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Gode og trygge læringsmiljø i barnehager og skoler. Økt kunnskapsgrunnlag om hvordan forebygge mobbing blant barn og unge.

Mobbing og krenkelser er et alvorlig samfunnsproblem, og krever felles innsats. Som et ledd i målet om god og trygg barnehage/skole samarbeider Sametinget med aktuelle parter. I foreldreutvalget for grunnskolen/FUG og foreldreutvalget for barnehage/FUB, bidrar Sametinget med å sikre samisk representasjon gjennom å oppnevne et medlem til styret. I tillegg oppnevner og deltar Sametinget i juryen til Benjaminprisen og Dronning Sonjas skolepris, og er part i den nasjonale satsingen og samarbeidet Partnerskap mot mobbing/PMM. Sametinget har sluttet seg til Barneombudets erklæringen for en felles innsats for en tryggere digital hverdag for barn og unge, og tiltak mot digital mobbing.

Det settes av kr 1 000 000 til dette arbeidet i 2022.

5.11 Læremidler

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever og elever med samisk opplæring har tilgang til samiske læremidler på alle tre samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

Sametinget har ansvar for utvikling av samiske læremidler. Sametinget har i 2019 vedtatt ny fireårig handlingsplan for utvikling av samiske læremidler, som ble oppdatert i 2022. Som følge av fagfornyelsen er det behov for læremidler som er i tråd med de nye læreplanene. Digitalisering står sentralt i fagfornyelsen og generelt i samfunnsutviklingen og Sametinget følger dette opp med tydeligere prioritering på utvikling av samiske digitale læremidler av høy kvalitet. Evalueringen av Sametingets søkerbaserte tilskudd til læremiddelutvikling og tilgangen på samiske læremidler, av 2022 styrer våre prioriteringer.

5.11.1 Samletabell - Læremidler

(i 1000 kr)					
		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
17201	Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	24 660	27 660	-3 000	-10,8 %
18901	Rammeavtaler for læremiddelprodusenter	9 000	6 000	3 000	50,0 %
15301	Ovttas/Aktan/Aktasne - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	809	790	19	2,4 %
19001	Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler - prosjekt	500	500	0	0,0 %
19501	Stimuleringstiltak for læremiddelutviklere - prosjekt	300	300	0	0,0 %
Sum		35 269	35 250	19	0,1 %

5.11.2 Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
17201	Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd a)	24 660	27 660	-3 000	-10,8 %
Sum		24 660	27 660	-3 000	-10,8 %

a) Kr 3 000 000 overført til 18901 Rammeavtaler for læremiddelprodusenter.

Mål for tilskuddsordningen - Utvikling av læremidler:

- Sametinget utvikler læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

I Sametingets vedtatte handlingsplan for læremiddelutvikling 2020-2023 defineres fokusområder i planperioden. Dette er en prioritering av fag hvor det er behov for å få utviklet læremidler i planperioden.

Prioriteringer for 2022:

Læremidler på sørsamisk:

- Samisk som førstespråk 1.-4. årstrinn.
- Samisk som andrespråk - samisk 2 5.-7. årstrinn.
- Samisk som andrespråk - samisk 2 vg1-vg3.
- Samfunnsfag 5.-7. årstrinn.

Læremidler på lulesamisk:

- Samisk som andrespråk - samisk 2 5.-7. årstrinn.
- Samisk som andrespråk - samisk 3 nivå 1-3.
- Samisk som andrespråk - samisk 3 nivå 4 yrkesfag.
- Samfunnsfag 5.-7. årstrinn.

Læremidler nordsamisk:

- Samisk som andrespråk, Samisk 4, vg1-vg3.
- Samisk som andrespråk, samisk 3, nivå 4 yrkesfaglig retning.

Læremidler i tverrfaglige temaer på nord-, lule- og sørsamisk:

- Guoddevaš ovdáneapmi/Bærekraftig utvikling.
- For digitale læremidler innebærer dette tilrettelegging utover allerede eksisterende krav om universell utforming.

De tverrfaglige læremidlene skal inneholde en eller flere komponenter som passer for elever med behov for særskilt tilrettelegging.

Særskilt tilrettelagte læremidler på nord-, lule- og sørsamisk utover ordinær tilpasning:

- Skolelydbøker til elever fra mellomtrinnet til videregående opplæring i fagene samisk, samfunnsfag og samfunnskunnskap.
- Lærerveiledning og/eller en brukerveiledning som viser hvordan læreren kan bruke læremidler sammen med barn og unge med særskilte behov i et inkluderende læringsmiljø. Fag: samisk, samfunnsfag og samfunnskunnskap.
- Konkretiseringsmateriell.

Dersom det søkes om tilskudd til prosjekter som ikke er med i årets prioritering, må det legges ved begrunnelse og dokumentasjon på behovet.

5.11.3 Rammeavtale for anskaffelse av læremidler

Sametinget har via offentlig anbudskonkurranse inngått rammeavtaler om kjøp av samiske læremidler for grunnopplæringen.

Det lyses ut ny rammeavtalekonkurranse. Prioritering av hvilke fag læremidlene skal dekke tar utgangspunkt i fokusområdene i Sametingets handlingsplan for læremiddelutvikling 2020-2023 og sees i sammenheng med Sametingets årlige utlysning av søkerbasert tilskudd til utvikling av læremidler og eksisterende rammeavtale.

Det settes av kr 6 000 000 til oppfølging av eksisterende avtaler og kr 3 000 000 til inngåelse av ny rammeavtale, totalt settes det av kr 9 000 000 til rammeavtaler i 2022.

5.11.4 Ovtta|Aktan|Aktesne - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Mål med direktetilskuddet:

- Nettsted med samlet oppdatert informasjon om samiske læremidler med aktiv deling av læringsmateriale og aktiv bruk av produksjonsverktøy for digitale læremidler.

Ovtta|Aktan|Aktesne er et nettsted der informasjon om samiske læremidler er samlet, med mulighet for lån av læremidler og en delingsarena for egne produserte læringsressurser/læremidler. Nettstedet har også produksjonsverktøy for utvikling av digitale læringsressurser/læremidler. Portalen er tilgjengelig på tre samiske språk samt bokmål. Tilskuddet skal sikre videre drift og videreutvikling av nettportalen.

Det settes av kr 809 000 til Ovtta|Aktan|Aktesne i direktetilskudd i 2022.

5.11.5 Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Skolesamarbeid i Sápmi.

Med bakgrunn i rapportene «Grenseløs samisk opplæring av 2019» og «Oktasaš árvovuodđu ja bajit doaibmaprinsihpat bajásgeassimii ja oahpahussii miehta Sámi av 2021» er målet å etablere samarbeid i Sápmi og å styrke samiske barn og unges rettighet til opplæring hvor samiske verdier, naturfilosofi, språk, kultur, lederskap og tradisjonskunnskap er bærende elementer i det pedagogiske arbeidet.

Gjennom samarbeid over landegrensene har Sametinget som nærliggende mål å utarbeide felles læremidler i historiefaget, og en felles prinsipp- og verdierklæring for barnehagen og skolen nå og i fremtiden. Prinsipp- og verdierklæringen er nå ferdig og heter «Oktasaš árvovuodđu ja bajit doaibmaprinsihpat bajásgeassimii ja oahpahussii miehta Sámi». Denne har vi som mål å implementere bredt.

Det settes av kr 500 000 til prosjektet i 2022.

5.11.6 Stimuleringstiltak innen læremiddelutvikling - prosjekt

Det er behov for flere læremiddelutviklere og for høy kompetanse på utvikling av digitale læremidler. I dag er det begrenset tilgang på samiske læremiddelutviklere, og da spesielt for de med kompetanse i sør- og lulesamisk. Prosjektet skal initiere samarbeid med aktuelle parter der målet er å rekruttere læremiddelutviklere og øke kompetansen om læremiddelutvikling.

Det settes av kr 300 000 til prosjektet i 2022.

5.12 Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samisk høyere utdanning og forskning gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Sametingets myndighet innen høyere utdanning og forskning har betydning for hvordan denne sektoren ivaretar det samiske samfunnets behov for kunnskapsutvikling. Med unntak av myndighet til å oppnevne to styrerepresentanter og en vararepresentant, til styret for Sámi allaskuvla, har Sametinget ingen formell myndighet innenfor sektoren.

For å styrke det samiske innholdet i høyere utdanning og forskning vil Sametinget i 2022 fortsette sitt arbeid gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle aktører.

5.13 Utdanning- og forskningstilbud

Mål for innsatsområdet:

- Tilbud og aktivitet innen samisk høyere utdanning og forskning dekker kompetanse- og kunnskapsbehov i det samiske samfunnet.

Det samiske samfunnet er i likhet med samfunnet for øvrig, i stadig endring. Det er et mål at utdanningsstilbud og forskningsaktivitet samsvarer med de behov det samiske samfunnet til enhver tid har.

Sametinget vil derfor gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle aktører, arbeide for at utdannings- og forskningsinstitusjonene tilrettelegger og innretter sine tilbud og sin forskning i tråd med behovene.

5.14 Rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Mangelen på samiskspråklige lærere i barnehage og grunnskole er prekær, spesielt gjelder dette for lule- og sørsamisk språkområde.

5.14.1 Samletabell - rekruttering til samisk høyere utdanning og forskning

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
17301 Stipend for høyere utdanning	2 850	2 450	400	16,3 %
Sum	2 850	2 450	400	16,3 %

5.14.2 Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
17301 Stipend for høyere utdanning	2 850	2 450	400	16,3 %
Sum	2 850	2 450	400	16,3 %

Mål for tilskuddordningen - Stipend for høyere utdanning:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Prioriteringer - Stipend for høyere utdanning:

Prioritet 1:

- Samisk barnehagelærerutdanning.
- Ordinær barnehagelærerutdanning med samisk profil.
- Samisk grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10.
- Ordinær grunnskolelærerutdanning 1-7 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse samisk som førstespråk, minimum 30 studiepoeng.
- Ordinær grunnskolelærerutdanning 5-10 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse i samisk som førstespråk, minimum 60 studiepoeng.
- Ordinær grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse i samisk som andrespråk, minimum 60 studiepoeng.

Prioritet 2:

- Ordinær barnehagelærerutdanning for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som første- eller andrespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.
- Lektorutdanning 8-13 for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som førstespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.
- Faglærerutdanninger for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som førstespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.
- Praktisk- pedagogiske utdanninger for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som førstespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.

5.15 Samisk perspektiv i høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Samisk perspektiv er implementert i alle relevante utdanninger og i forskning

Sametinget arbeider for at relevante utdanninger får forskriftsfestet et samisk innhold. Sametinget bruker konsultasjonsavtalen aktivt i konsultasjoner med regjeringen om styringsdokumenter til utdanning- og forskningsinstitusjoner. Sametinget er i dialog med institusjoner om implementering av det samiske innholdet.

6 Arealer, miljø og klima

Samfunnsmål:

- Arealer og naturressurser i samiske områder forvaltes med tanke på å sikre kommende generasjoners livsgrunnlag og mulighet til videreføring og utvikling av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

1. Urfolk har rett til de landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller befolket, eller som de på annen måte har brukt eller ervervet.

2. Urfolk har rett til å eie, bruke, utvikle og ha kontroll med landområder, territorier og ressurser de besitter som følge av tradisjonelt eierskap eller annen tradisjonell besittelse eller bruk, og også landområder, territorier og ressurser de har ervervet på annen måte.

3. Statene skal gi disse landområdene, territoriene og ressursene rettslig anerkjennelse og vern. Slik anerkjennelse skal finne sted med behørig respekt for vedkommende urfolks sedvaner, tradisjoner og landrettighetssystem.

(Artikkel 26 i FN's erklæring om urfolks rettigheter)

6.1 Samletabell - Arealer, miljø og klima

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftskostnader	5 170	4 880	290	5,9 %
Direkte tilskudd	1 124	916	208	22,7 %
Søkerbasert tilskudd	1 900	1 900	0	0,0 %
Avtale	0	0	0	-
Prosjekt	209	209	0	0,0 %
Konferanse og evaluering	350	350	0	0,0 %
Sum	8 753	8 255	498	6,0 %

Sametingsmelding om areal og miljø danner grunnlaget for Sametingets prioriteringer i areal- og miljøpolitikken i årene framover. Samene har som ett av Norges statskonstituerende folk og landets urfolk en rett til selvbestemmelse. Denne retten innebærer også en rett til medbestemmelse over arealer og naturressurser samt en rettmessig andel i den økonomiske utviklingen. Dette skal skje gjennom å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder. Tradisjonelle levemåter og rettigheter som er opparbeidet gjennom langvarig bruk av områdene må beskyttes. Det har vist seg at areal- og ressursforvaltning som er bygd på tradisjonell samisk praksis og kunnskap er god miljø- og klimapolitikk. Sametinget arbeider for å sikre at urfolks kunnskap om endringer i naturen vektlegges i nasjonal og internasjonal klimapolitikk.

Sametinget er bekymret for klimakrisen som også det samiske samfunn er berørt av. Det er viktig at klimatiltak som omfatter Sápmi tar utgangspunkt i naturgrunnlaget for samisk kultur, samisk tradisjonskunnskap og samenes selvbestemmelsesrett.

Sametinget forutsetter at samisk bruk knyttet til reindrift, jordbruk, fiske og høsting fra utmark vektlegges ved forvaltning av nye verneområder, i kommunal planbehandling og ved konsesjoner til energianlegg, gruvevirksomhet og akvakultur med mer.

Samisk utmarksbruk - meahcásteapmi - er en viktig del av det materielle kulturgrunnlaget. Sametinget vil arbeide for at samisk utmarksbruk får tydeligere lovmessig anerkjennelse. Utmarksbruken bidrar som næringsgrunnlag for husholdningen, og er viktig som kulturbærer og som uttrykk for samisk identitet. Sametinget vil arbeide for at bygdenes rettigheter til fornybare ressurser i sine nærområder anerkjennes og at disse ressursene forvaltes lokalt.

6.2 Driftskostnader – Arealer, miljø og klima

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader a)	4 453	4 369	84	1,9 %
Andre driftskostnader	717	511	206	40,3 %
Sum	5 170	4 880	290	5,9 %

a) Lønns- og personalkostnader var i 2021 under kapittelet Administrativt nivå.

Seksjon for areal og miljø er en del av avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB). Seksjonen har 5 fast ansatte.

Seksjon for areal og miljø har ansvar for Sametingets forvaltning av plan- og bygningslovens § 3-1 og gir på bakgrunn av dette høringsuttalelser på kommuneplaner og reguleringsplaner samt veiledning av kommunale planleggere i bruk av Sametingets planveileder. Det geografiske forvaltningsområdet for arealsaker omfatter fylkene Troms og Finnmark og Nordland samt kommunene som faller inn under reindrifstloven og Trollheimen-loven, og kommunene Engerdal, Flatanger, Folldal, Frosta, Grong, Holtålen, Høylandet, Inderøy, Indre Fosen, Leka, Levanger, Lierne, Meråker, Midtre Gauldal, Namsskogan, Namsos, Nærøysund, Oppdal, Orkland, Os, Osen, Overhalla, Rendalen, Rennebu, Rindal, Røros, Røyrvik, Selbu, Snåsa, Steinkjer, Stjørdal, Sunndal, Surnadal Tolga, Tydal, Tynset, Verdal, Ørland og Åfjord, rundt regnet 40 prosent av Norges landareal. I sjø regnes forvaltningsområdet ut til en nautisk mil utenfor grunnlinjen. Seksjonen har ansvar for konsultasjoner i alle saker innen energi, areal og miljø.

6.3 Innsatsområder - Arealer, miljø og klima

Sametingets innsatsområder innenfor areal, miljø og klima:

- Forvaltning av arealer.
- Naturressurser.
- Naturmangfold.

6.3.1 Virkemidler innsatsområder - Arealer, miljø og klima

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Forvaltning av arealer	3 233	3 025	208	6,9 %
Naturmangfold	350	350	0	0,0 %
Sum	3 583	3 375	208	6,2 %

6.4 Forvaltning av arealer

Mål for innsatsområdet:

- Naturgrunnlaget for samiske næringer, kultur og samfunnsliv er sikret i all planlegging, og Sametinget er en viktig premissleverandør og konsultasjonspart i forvaltning av arealer.

Arealene er under stadig press som følge av utviklingsbehovet det moderne samfunnet har. De tradisjonelle samiske næringer; reindrift, fiskeri, jordbruk og utmarksnæringer opplever disse utfordringene på ulike måter. Forvaltning av arealer skjer i stor grad lokalt i kommunene, med plan- og bygningsloven som det viktigste styringsredskapet. All planlegging skal etter loven sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Dette er i dag ikke tilstrekkelig innarbeidet hos de som forvalter arealene. Sametingets arbeid skal bidra til å øke forståelsen for samisk naturbruk og verdigrunnlag.

Staten er folkerettslig forpliktet til å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur og for å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder. Lovfesting av

konsultasjonsplikten og forpliktende samarbeidsavtaler som Sametinget har med andre etater skal bidra til at folkerettslige forpliktelser blir fulgt opp.

6.4.1 Samletabell - Forvaltning av arealer

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
20001	Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	1 124	916	208	22,7 %
22001	Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	1 900	1 900	0	0,0 %
23501	Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt	209	209	0	0,0 %
Sum		3 233	3 025	208	6,9 %

6.4.2 Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd

Stiftelsen Protect Sápmi skal arbeide for at samiske rettighetshavere kan gi sitt frie og på forhånd informerte samtykke til utbyggingssaker.

Det settes av kr 1 124 000 til direktetilskuddet i 2022.

6.4.3 Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
22001	Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	1 900	1 900	0	0,0 %
Sum		1 900	1 900	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske rettigheter til arealer og ressurser:

- Samiske interesser og rettighetshavere har en reell mulighet til å bli konsultert for å kunne gi et fritt forhåndsinformert samtykke til planer og tiltak knyttet til areal- og ressursforvaltning.

Prioriteringer - Samiske rettigheter til arealer og ressurser:

- Prosjekter og tiltak som har som formål å yte bistand til samiske rettighetshavere i saker knyttet til ivaretagelse av land- og ressursrettigheter, herunder saker som gjelder vern av tradisjonelle samiske næringer.
- Prosjekter og tiltak knyttet til veiledning og forundersøkelser for at noen med rettslig interesse fremmer krav om kollektive rettigheter overfor Finnmarkskommisjonen, herunder rettigheter til fiskeplasser i sjø- og fjordområder.
- Nettverk og organisasjoner som arbeider for anerkjennelse av land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark (Samerettsutvalget).

6.4.4 Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt

Det kulturelle perspektiv i Samisk utmarksbruk - meahcásteapmi handler om mer enn næring. Det kulturelle perspektiv i forbindelse med retten til utmarksbruk og høsting av naturen er en viktig del av det samiske samfunn. Tilgang og tilgjengelighet til områder som generasjoner har høstet av fordrer regelverk som tillater motorisert ferdsel i aktuelle kommuner.

Dagens regelverk oppfattes som rigid og uten å ta hensyn til samisk kulturelle tradisjoner og behov. Sametinget vil oppfordre samiske kommuner til å vise interesse for deltakelse i forsøket.

Det settes av kr 209 000 til prosjektet i 2022

6.5 Naturressurser

Mål for innsatsområdet:

- Uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og er i samsvar med internasjonal folkerett.

Sametingets utgangspunkt er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsutvikling. Dette sikres også ved behandling av, og konsultasjoner om søknader om utbygginger som følge av energi- eller mineralutvinning. Disse typer tiltak utgjør ofte store inngrep i områder hvor det tidligere ikke har vært inngrep. Sametinget mener at denne utviklingen ikke skal gå på bekostning av samenes tradisjonelle nærings- og ressursområder, og dermed forringe utviklingsmulighetene og eksistensgrunnlaget for samisk kultur.

Sametinget forventer at lokale og sentrale myndigheter legger til rette for en god og reell medvirkning for samiske rettighetshavere og lokalsamfunn i utnyttelsen av naturressursene i samiske områder, og at vedtak om slik utnyttelse er innenfor folkerettens rammer.

Sametinget skal bruke sin innsigelsesmyndighet for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutvikling for fremtidige generasjoner. Sametinget skal utvikle veilederrollen for å bidra til å legge bedre til rette for reell medvirkning av direkte berørte samiske interesser. Videre ser Sametinget behov for at energiloven tas til revisjon slik at den setter tydeligere krav om helhetlig planlegging som sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse.

6.6 Naturmangfold

Mål for innsatsområdet:

- Vern av naturmangfoldet gir et robust grunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse.

6.6.1 Samletabell - naturmangfold

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
24501 Vernestyreseminar	350	350	0	0,0 %
Sum	350	350	0	0,0 %

Samene har en sterk kontinuitet fra historisk til dagens bruk av utmark. I et moderne samfunn blir det stadig viktigere å holde ved like kunnskap om egen kultur og historie. Sametinget vil at

lokalbefolkningens og reindriftens bruk av sine ressursområder videreføres også i områder som i dag er vernet etter naturmangfoldloven. Forvaltning av verneområder skal ta utgangspunkt i tradisjonell samisk bruk.

Konvensjonen om biologisk mangfold anerkjenner urfolks tradisjonelle kunnskap og slår fast at statene er forpliktet til å respektere, bevare og videreføre slik kunnskap. Sametingets målsetting er at tradisjonell og lokal kunnskap, her under samiske kvinners kunnskap og forståelser, anerkjennes og tas i bruk i forvaltning av arealer og naturressurser på lik linje med forskningsbasert kunnskap.

6.6.2 Verneområdestyreseminar

Mål for seminaret:

- Forvaltning av verneområder tar utgangspunkt i og muliggjør fortsatt tradisjonell bruk

Sametinget oppnevner 42 representanter i til sammen 21 nasjonalpark- og verneområdestyrer. På bakgrunn av tilbakemeldinger fra tidligere år ser Sametinget at det er behov for en samling for de samiske representantene i starten av styreperioden. Utveksling av erfaringer og kunnskap styrker de samiske representantenes mulighet til å ivareta de samiske hensynene i styrearbeidet.

I 2022 kan dette arrangeres i forbindelse med Nasjonalparkkonferansen. Dette vil også gjøre at det blir større oppmerksomhet for samisk naturbruk, herunder reindrift, og generell samisk kulturkompetanse, i forvaltning av verneområder generelt.

Det settes av kr 350 000 til seminaret i 2022.

7 Næringer

Samfunnsmål:

- Samiske områder har sterke næringer som utvikler og opprettholder livskraftige samiske samfunn.

1. Urfolk har rett til å opprettholde og utvikle sine egne politiske, økonomiske og sosiale systemer og institusjoner, til å ha trygghet for eget livsgrunnlag og egen utvikling, og til på fritt grunnlag å delta i enhver form for tradisjonell eller annen økonomisk virksomhet.

(Artikkel 20 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

1. Håndverk, bygde og lokalt basert virksomhet, naturalhusholdning og tradisjonell virksomhet for vedkommende folk, som jakt, fiske, fangst og sanking, skal anerkjennes som viktige faktorer for å opprettholde deres kultur, økonomiske selvberging og utvikling. Når det er aktuelt, skal regjeringene sikre at slik virksomhet blir styrket og fremmet, med deltakelse av disse folk.

(Artikkel 23.1 ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater)

7.1 Samletabell - Næringer

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftskostnader	9 730	9 540	190	2,0 %
Direkte tilskudd	9 153	8 504	649	7,6 %
Søkerbasert tilskudd	16 300	15 250	1 050	6,9 %
Avtale	7 100	7 350	-250	-3,4 %
Prosjekt	5 250	3 700	1 550	41,9 %
Konferanse og evaluering	400	100	300	300,0 %
Sum	47 933	44 444	3 489	7,9 %

Korona-pandemien har gitt utfordringer også for samisk næringsliv. Mange bedrifter har slitt og sliter fortsatt på grunn konsekvensene av pandemien. Det er særlig reiseliv, serveringsbransjen, duodjinæringen og kreative næringer som har hatt de største utfordringene. Sametinget vil følge nøye med utviklingen innen våre næringer og er innstilt på å være fleksibel slik at næringslivet i våre områder blir minst mulig skadelidende som følge av pandemien.

I Sametingets melding om næringsutvikling - Šattolaš Sápmi skal Sametinget legge premisser for en positiv utvikling av samisk kultur og språk ved å sikre bosetting og sysselsetting i samiske områder.

Sametinget ønsker å bygge en sterk merkevare med utgangspunkt i samisk språk, kultur og næring og bruke dette som et konkurransefortrinn i markedet. Trøndelag er valgt til Europeisk Matregion 2022. Dette kan gi muligheter for å vise frem sørsamisk matkultur og løfte sørsamiske matprodusenter i Trøndelag og bidra til å bygge merkevaren samisk mat.

Sametingets midler skal først og fremst prioriteres i tradisjonelle samiske områder, der målet er å styrke lokalsamfunn med et svakere næringsgrunnlag. Behovet for tilskudd er mye større i samiske lokalsamfunn enn i byene og større tettsteder. Aktører i byene har et større marked og dermed flere muligheter for å oppnå kommersialisering og lønnsomhet og av den grunn er behovet for tilskudd mindre.

Sametingets verdiskapingspolitikk baserer seg på en kunnskapsbasert næringsutvikling, hvor økt kunnskap og ny viten, sammen med tradisjonell kunnskap skal danne grunnlag for et fremtidsrettet næringsliv. Sametinget vil ha et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø. På den måten sikrer man at tradisjonelle og nye næringer kan utvikles side om side.

For å sikre en god utvikling for samisk livsgrunnlag, bosetting, kultur og språk må man ha fokus på natur, miljø og fornybare næringer. Sametinget vil prioritere fornybar næringsutvikling basert på fornybare ressurser og legge til grunn ett perspektiv som strekker seg over flere generasjoner.

I Stortingets bevilgning til Sametinget er det en økning på 6 mill. kr. til oppfølging av Meld. St. 37(2020-2021) *Samisk språk, kultur og samfunnsliv – Næringsgrunnlag for levende samiske lokalsamfunn*. Sametinget er fornøyd med samarbeidet med Regjeringen om meldingen og at det settes av midler til oppfølging. Meldingen skisserer sentrale utfordringer for samisk samfunnsutvikling og har en rekke viktige strategier og tiltak for næringsutvikling i samiske områder. Sametinget følger opp denne bevilgningen og prioriterer her økning på flere poster og ett nytt innsatsområde. Det er

behov for å skape flere arbeidsplasser, styrke mangfoldet i næringslivet og sette fokus på attraktive lokalsamfunn for at våre unge skal flytte tilbake til de samiske områdene. Sametinget har derfor økt rammene for variert næringsliv, herunder økt støtte til Sápmi næringshage, samisk reiseliv og kreative næringer, samt til Interreg for å styrke samarbeidet mellom aktører i hele Sápmi. Det er videre satt av midler til en egen strategi for attraktive lokalsamfunn og til oppfølging av reindriftslovutvalget. Det politiske arbeidet innen næringsutvikling er også styrket ved at det er satt av midler til en ekstra politisk rådgiver.

7.2 Driftskostnader - Næringer

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader a)	8 548	8 637	-89	-1,0 %
Andre driftskostnader	1 182	903	279	30,9 %
Sum	9 730	9 540	190	2,0 %

a) Lønns- og personalkostnader var i 2021 under kapittelet Administrativt nivå.

Seksjon for næring er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Seksjonen har 12 fast ansatte.

Seksjon for næring har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det næringspolitiske feltet. Herunder primærnæringene og utmarks-/kombinasjonsnæring, og generell næringsutvikling som grunnlag for sysselsetting og bosetting. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

7.3 Innsatsområder - Næringer

Sametingets innsatsområder innenfor næringer:

- Primærnæringer.
- Variert næringsliv.
- Kreative næringer.
- Duodji.

7.3.1 Virkemidler innsatsområder - Næringer

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Primærnæringer	10 300	11 000	-700	-6,4 %
Variert næringsliv	9 872	6 696	3 176	47,4 %
Kreative næringer	3 555	2 655	900	33,9 %
Duodji	14 476	14 553	-77	-0,5 %
Sum	38 203	34 904	3 299	9,5 %

For de økonomiske virkemidlene som ytes over næringskapittelet, gjelder virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området). For å se hvilke geografiske områder som tilhører STN-området, se kapittel 7.8.

7.4 Primærnæringer

Mål for innsatsområdet:

- Primærnæringer som bærere av samisk kultur, språk og levesett.

Primærnæringene har en svært viktig plass i store deler av samiske områder, og utgjør en viktig del av grunnlaget for sysselsetting og bosetting i disse områdene. Primærnæringene er dessuten svært viktige som språk- og kulturbærere. Et rikt samisk språk for primærnæringene viser tydelig hvor viktig disse næringene har vært langt tilbake i tid. Næringskombinasjon jordbruk- fiske har vært en særlig viktig del av det materielle og kulturelle grunnlaget for sjøsamisk bosetting, kultur og levesett.

Det forholdet at primærnæringene er viktige bærere av samiske språk og kultur gjør at disse næringene har en viktig funksjon i det samiske samfunnet. Sametinget skal være med på å skape næringsvirksomhet i primærnæringene både gjennom politiske prosesser og gjennom tilskuddsmidlene.

Sametinget ønsker å styrke primærnæringene, slik at de også i fremtiden ivaretar den sentrale rollen de har for det samiske samfunnet.

7.4.1 Samletabell - Primærnæringer

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
27010 Marine næringer - søkerbasert tilskudd	2 700	0	2 700	-
27020 Jordbruk, hagebruk og skogbruk - søkerbasert tilskudd	1 850	0	1 850	-
27030 Tilskudd til reindrift - søkerbasert tilskudd	1 750	0	1 750	-
27040 Tilleggsnæring reindrift - søkerbasert tilskudd	1 500	0	1 500	-
27050 Kombinasjons- og utmarksnæring - søkerbasert tilskudd	1 500	0	1 500	-
28502 Oppfølging av reindriftsutvalget - prosjekt	600	0	600	-
40060 Seminar om likestilling i reindrifta - konferanse	100	100	0	0,0 %
29502 Rowiltseminar	300	0	300	-
27001 Tilskudd til primærnæring - søkerbasert tilskudd a)	0	9 900	-9 900	-100,0 %
28501 Utredning om gjennomgang av reindriftsloven og reindriftsforvaltninga - prosjekt	0	1 000	-1 000	-100,0 %
Sum	10 300	11 000	-700	-6,4 %

a) Tilskudd til primærnæringer er i i 2022 flyttet til de søkerbaserte ordningene Marine næringer, Jordbruk, hagebruk og skogbruk, Tilskudd til reindrift og Kombinasjons- og utmarksnæring.

7.4.2 Marine næringer

Den ressursen som etter alt å dømme har hatt størst betydning for bosettingsmønsteret i de sjøsamiske områdene helt fram til i dag, er fisken. Torsken i Barentshavet, skreien, utgjør nå verdens største og mest livskraftige bestand av torsk. Hvert år kommer den inn til kysten, midt i Sápmi, for å gyte. Totalkvoten har de siste årene ligget på om lag 800 000 tonn. Litt under halvparten har vært forbeholdt norskregistrerte fartøy. Kystfiskeordningen er et tilleggskvantum med torsk forbeholdt

fiskere i det samiske fiskerettighetsområdet (SFR-området). SFR-området kan grovt sett sies å utgjøre de delene av det tradisjonelle kystbosettingsområdet hvor spor av samiske språk og tradisjoner ennå ikke er fullstendig tilintetgjorte.

Laksen har ved sin årvisse vandring inn til kysten, fjorden og elvene hatt stor betydning for bosettingen. For et par generasjoner siden var laksefisket fortsatt en viktig del av næringsgrunnlaget for mange samiske husholdninger. I dag er muligheten for å livnære seg av laksefisket nesten ikke til stede lenger, men laksen er fortsatt et viktig innslag i den moderne samiske naturalhusholdningen og har stor betydning for både trivsel, bolyst og følelsen av kulturell tilknytning.

Omsetningen av sei har, særlig i sommerhalvåret, stått for en viktig del av inntektene i de samiske områdene helt fram til i dag. Langs kysten av Finnmark har fisket etter kongekrabbe de siste par tiårene etablert seg som en betydelig del av inntektsgrunnlaget for mange. Dette er én av grunnene til at nedgangen i det totale antallet fiskebåter i de samiske områdene har stoppet opp og at antall sysselsatte er økende. I samiske områder består mesteparten av fiskeflåten i dag av mindre fartøy. Muligheten for å drive hjemmefiske i deler av sesongen, gjør fiskeryrket mer attraktivt for småbarnsforeldre, men er betinget av en etablert mottaksstruktur.

EU utgjør i dag det største enkeltmarkedet for eksport av fisk fra Norge. På grunn av ulike tollsatser, eksporteres store deler av kvantumet ubearbeidet dit. Det har blitt estimert at rundt 30 000 arbeidsplasser i EU er knyttet til videreforedling av fisk fra Norge. Dersom mer av det som blir tatt opp av havet utenfor Sápmi hadde hatt muligheter for å bli videreforedlet lokalt, ville den hjemlige verdiskapningen og sysselsettingen knyttet til fisket fått en betraktelig økning.

Helt siden opprettelsen har Sametinget arbeidet for å sikre befolkningen i samiske områder rettigheter til fiske. Tilskudd til erverv av båt og bruk, samt etablering av infrastruktur på land for blant annet mottak av fisk, har utgjort en viktig del av Sametingets virkemiddelbruk. Mye kan tyde på at disse tingene har bidratt positivt til utviklingen av fiskeriene i samiske områder. For å sikre at verdiskapningen skjer lokalt, og kan danne grunnlag for stabil bosetting og levende sjøsamisk kultur, er det viktig at Sametinget fortsetter arbeidet med å sikre samenes rettigheter til fiske. Sametingets innflytelse i fiskeripolitikken foregår i dag gjennom aktiv bruk av konsultasjonsordningen, deltakelse i areal- og fiskerireguleringsprosesser, oppfølging av Fjordfiskerinemndas arbeid, samt samarbeid og dialog med fiskerinæringens organisasjoner.

7.4.2.1 Marine næringer - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
27010 Marine næringer - søkerbasert tilskudd	2 700	0	2 700	-
Sum	2 700	0	2 700	-

Mål for tilskuddsordningen - Marine næringer:

- Marine næringer opprettholder og øker sysselsettingen i sjøsamiske samfunn

Prioriteringer - tilskudd til marine næringer:

- Tilretteleggende tiltak og prosjekter som bidrar til høyere verdiskaping og videreforedling av marine råvarer, spesielt med sikte på å opprettholde og styrke fiskemottak.
- Førstegangsinvesteringer i fiskefartøy, redskap og utstyr.
- Ungdomsfiskeprosjekter.

7.4.3 Jordbruk, hagebruk og skogbruk

Sametinget vil gjennom politisk påvirkning, samt tilskudd, bidra til å øke matproduksjonen og øke rekrutteringen til primærnæringer og kombinasjonsnæringer i Sápmi. Selv om antall gårdsbruk går ned, så minker ikke verdiskapingen tilsvarende. Dette kan forklares med at det både blir større enheter i jordbruket og at produksjonen pr. enhet øker. Sametinget skal påvirke denne utviklingen gjennom dialog og konsultasjon med sentrale landbruksmyndigheter, gi innspill til jordbruksavtalen, samarbeide og ha dialog med jordbruksorganisasjonene og samordne, samt sikre oppdatert kunnskap og samordnet politikkutforming innenfor næringen. Sametinget vil også jobbe for å motivere unge til å satse på jordbruk.

Fram til 2034 er det fortsatt behov for å prioritere overgangen fra båsfjøs til løsdrift. Om ikke det skjer ombygging innen fristen, så vil disse fjøsene ikke kunne drive med melkeproduksjon lenger, og dette vil gi store konsekvenser for jordbruket i samiske områder. De bruk som har lagt om har også behov for å modernisere driftsbygningen om de fortsatt skal drive og være attraktive for unge til å kjøpe gårdsbruk.

Det er større interesse for lokalprodusert mat og produksjon av grønnsaker. Større produksjon av disse kan øke verdiskapingen i jordbruket i samiske områder. Det finnes allerede arealer som egner seg til grønnsaker, men utfordringen er å skape salgsarenaer også utenfor de større tettstedene.

7.4.3.1 Jordbruk, hagebruk og skogbruk - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
27020 Jordbruk, hagebruk og skogbruk - søkerbasert tilskudd	1 850	0	1 850	-
Sum	1 850	0	1 850	-

Mål for tilskuddsordningen - Jordbruk, hagebruk og skogbruk:

- Opprettholde dagens sysselsetting og bruksstruktur i jordbruket.

Prioriteringer - tilskudd til jordbruk, hagebruk og skogbruk:

- Nybygg og omfattende ombygging av driftsbygninger.
- Tiltak og prosjekter som bidrar til å dokumentere rovvilttap.
- Tilretteleggende tiltak og prosjekter som bidrar til rekruttering, høyere verdiskapning og utvikling av næringen.

7.4.4 Reindrift

Samisk reindrift er en næring og et levesett for mange i Sápmi. Reindriften har vært tilpasningsdyktig og har i århundrer gitt levebrød til mange samer. Sametinget ønsker å styrke reindriften

rettsgrunnlag, og vil bidra til at reindriftsnæringen utvikles og opprettholdes som en tradisjonell kunnskapsbærer.

Mange unge ønsker å etablere seg i næringen, men det er utfordrende på grunn av vanskelige rammebetingelser blant annet knyttet til siidaandeler, reintall og areal. Beitearealene begrenser utviklingspotensialet i reindriftsnæringen, der tap av beitearealer er en trussel for vekst i næringen. Det er også høyst nødvendig og sikre de resterende tilgjengelige beitearealene i reindriften for å opprettholde en bærekraftig næring.

Reindriften er tett knyttet opp mot tradisjonell samisk kunnskap, blant annet drives næringen fortsatt etter de gamle siidasystemene. Dette gjør at samisk reindrift er en blanding av tradisjoner opparbeidet gjennom generasjoner, og nyskaping og innovasjon. Sametinget ønsker å bidra til utvikling og styrking av driften til de enkelte reindriftsutøverne og familiene. Reineiere i alle aldre og helsetilstand er like viktig for næringen og skal sikres sin utøvelse og tilhørighet.

Gjennom å støtte prosjekter og tiltak som styrker tradisjonell kunnskap, vil tilskuddet løfte reindriften som en familiebasert næring. Siden vekstmulighetene er begrenset, er det nødvendig å se på produktutvikling og utviklingen av reinkjøttmarkedet, samt baikedoallu og siidadoallu. Verdiskapningen styrkes gjennom mer videreforedling, matproduksjon og satsning på lokalmat.

Sametinget skal utvikles som en sentral aktør i reindriftspolitikken gjennom oppfølging av Sametingets reindriftsmelding. Sametinget skal bruke konsultasjonsordningen aktivt for å sikre Sametinget innflytelse i sentrale prosesser, meldinger og forskrifter, og gi innspill i reindriftsavtalen. Sametinget skal opprettholde og utvikle en god dialog med reindriftsnæringa, Norske Reindriftssamers Landsforbund og reinbeitedistriktene/siidaer, samt delta i regionale dialogfora og følge opp Sametingets oppnevnte i reindriftsstyret, og ha tett dialog med øvrige reindriftsmyndigheter.

7.4.4.1 Tilskudd til reindrift - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
27030 Tilskudd til reindrift - søkerbasert tilskudd	1 750	0	1 750	-
Sum	1 750	0	1 750	-

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til reindrift:

- Tradisjonell familiebasert reindrift er styrket og utviklet gjennom økt inntjening og lave tapstall til rovvilt.

Prioriteringer - Tilskudd til reindrift:

- Investeringer som bidrar til betydelig grad av nyskaping og utvikling av reindriften.
- Prosjekter og tiltak som styrker tradisjonell kunnskap i familiebasert reindrift.
- Tiltak og prosjekter som bidrar til dokumentasjon av rein drept av rovvilt.
- Tiltak med mål om å lære/lære bort tradisjonell kunnskap.
- Tiltak som bidrar til økt interesse, innsats og effektivisering av lisens- og kvotejakt på rovdryr.

7.4.4.2 Tilleggsnæring i reindrift - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
27040 Tilleggsnæring reindrift - søkerbasert tilskudd	1 500	0	1 500	-
Sum	1 500	0	1 500	-

Mål for tilskuddsordningen - Tilleggsnæring i reindrift:

- Økt antall foretak og økt inntjening i tiltak som tar utgangspunkt i reindrifta.

Prioriteringer - tilskudd til tilleggsnæring i reindrift:

- Tiltak som gir en betydelig grad av nyskapning og bedriftsutvikling.
- Lønnsomme etableringer med utgangspunkt i reindrifta.

7.4.5 Kombinasjons- og utmarksnæring

I samisk sammenheng har bruken av utmark vært først og fremst til eget bruk, men også noe til salg. Utmarksressursene har tradisjonelt vært av stor betydning for husholdet og gir fremdeles et viktig bidrag til husholdningen i mange samiske områder. Uten disse ressursene hadde det ikke vært mulig å ha den bosetningsstrukturen og den næringstilpasningen som er i dag i samiske områder. Det samiske samfunnet vil fortsatt bruke utmarka som en ressurs, og det er viktig å legge til rette for at det kan skje på en slik måte at etterfølgende generasjoner kan ha like stor nytte av disse ressursene som dagens generasjon har.

Primærnæringer og utmarksnæringer utgjør et materielt grunnlag for samisk kultur og bosetning. Primærnæringer har lang tradisjon for kombinasjonsdrift og denne næringstilpasningen skal videreføres.

Utmarksprodukter gir også et viktig bidrag i husholdningen til mange i samiske områder.

Sametinget vil satse på bærekraftig utvikling, fornybare ressurser og fortsatt prioritere utviklingen av naturbaserte næringer.

7.4.5.1 Kombinasjons- og utmarksnæring - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
27050 Kombinasjons- og utmarksnæring - søkerbasert tilskudd	1 500	0	1 500	-
Sum	1 500	0	1 500	-

Mål for tilskuddsordningen - Kombinasjons- og utmarksnæring:

- Flere sysselsatte og økt omsetning innenfor næringen.

Prioriteringer - Kombinasjons- og utmarksnæring

- Tiltak som gir økt omsetning av kortreist mat og andre matprodukter fra samiske områder.
- Tiltak som gir lønnsomme etableringer innen utmarksnæringer og kombinasjonsvirksomhet.

7.4.6 Rovvilt

Rovviltpolitikken har stor innflytelse på målsetningen innenfor primærnæringer. Sametinget har som mål at rovdyrforvaltningen er utformet slik at rovdyrbestandene er på et nivå som ikke truer de samiske beitenæringenes bærekraft. Erfaringsbasert og tradisjonell kunnskap om beitenæringene og rovvilt er en del av kunnskapsgrunnlaget for beslutninger i rovdyrpolitikken og -forvaltningen.

Rovvilt skaper utfordringer for beitenæringene, og har ført til økonomiske tap siden erstatningsordningene ikke dekker de reelle tapene. Sauereiere må i hele beitesesongen planlegge hvordan forebygge tap av sau til rovdyr.

7.4.6.1 Rovviltseminar

Det er viktig at de medlemmene som Sametinget oppnevner i de regionale rovviltnemndene har et enhetlig kunnskapsgrunnlag om samiske næringer og rovviltforvaltningens betydning av dette. Det skal derfor arrangeres et rovviltseminar for de nyoppnevnte medlemmene og varamedlemmene i rovviltnemndene.

Det settes av kr 300 000 i 2022 til seminaret.

7.4.7 Oppfølging av Reindrifftsrettslovutvalget - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Revidering av reindrifftsloven.

Sametinget har i sametingsmelding om reindrift (2016) konstatert at det er flere forhold i reindrifftsloven og -forvaltningen som er problematisk sett opp mot Norges folkerettslige forpliktelser. Det har de senere år skjedd en rekke endringer i reindrifftsloven og den offentlige reindrifftsforvaltningen, uten Sametingets og Norske Reindrifftsamers Landsforbunds (NRL) samtykke. Deler av reindrifftsloven har også blitt problematisert ved domstoler.

Sametinget nedsatte, i samarbeid med NRL, et lovutvalg som skal gjennomgå reindrifftsloven i 2018. Utvalget som skal vurdere hvilke endringer i reindrifftsloven som er nødvendige for å styrke og å utvikle reindriften som familiebasert næring og livsstil. Bevaring av kulturell bærekraft, bevaring av reindriftspråket og videreutvikling av reindriften som urfolksnæring med sikkerhet for det økonomiske inntektsgrunnlaget må sikres i lov og regelverk. Reindrifftsrettsutvalget skal levere sin endelige rapport i 2021. Oppfølgingen av reindrifftsrettsutvalget skal sikre god og tett dialog med det aktuelle departementet, sikre en god høringsprosess med reindriftnæringen og jobbe med annen oppfølging knyttet til reindrifftsrettsutvalget. Det legges opp til å arrangere opptil 4 høringsseminarer med reindriftnæringen og flere dialogmøter med departementet. Høringsseminarene arrangeres i de ulike reindriftsområdene for å ivareta en best mulig høringsprosess.

Det settes av kr 600 000 til oppfølging av reindrifftsrettsutvalget i 2022.

7.5 Variert næringsliv

Kapitlet omfatter variert næringsliv, samisk reiseliv, verdiskaping og entreprenørskap. Disse næringene og nisjene representerer fornybare ressurser som bidrar til positiv nærings- og

samfunnsutvikling i samiske områder. Sametinget vil derfor legge vekt på utviklingsprosesser og -prosjekter for å utløse potensialet i disse næringene.

Det nordnorske mat- og reiselivsprosjektet ble satt i gang i 2019. Det skal løfte satsning på lokal mat og arktisk mat i samarbeid med reiselivsnæringen. Innovasjon Norge har ansvaret for programmet og Sametinget er med i finansieringen. Virksomheter innen reindrift, jordbruk, marine næringer og reiseliv vil bli involvert. Samiske mattradisjoner og samisk kultur vil ha et stort fortrinn i denne satsningen.

Entreprenørskap, innovasjoner og nyskaping er viktig for fornyelse og utvikling i det samiske samfunn. Innovasjoner er sentralt for å oppnå økt lønnsomhet og dermed bedre muligheter for etablering av nye arbeidsplasser. Sápmi næringshage er tatt inn i det nasjonale næringshageprogrammet og gjennom sitt nettverk nasjonalt (SIVA) og regionalt (fylkeskommunene, andre næringshager og kunnskapsparker) bidrar de aktivt til nyetableringer og innovasjoner i næringslivet i samiske områder. Sametinget vil derfor legge til rette for at Sápmi næringshage utvikles og gis rammer for å kunne være et sentralt verktøy for utvikling av bedrifter i våre områder.

Det er stort fokus på reiselivsutviklingen både nasjonalt og regionalt. Satsingen på samisk reiseliv skal basere seg på ekte og troverdige samiske reiselivsprodukter. Sametinget vil at samisk reiseliv utvikler sterke merkevarer med tydelig samisk forankring, der etikk ved kommersialisering av samisk kultur også er del i dette. Sametinget vil arbeide for at reiselivsutviklingen totalt sett styrker samisk språk, kultur og levesett på en positiv og etisk forsvarlig måte. Samene selv må være premissleverandør for den næringspolitiske reiselivsutviklingen som skjer.

Som oppfølging av Stortingsmeldingen om samisk språk, kultur og samfunnsliv er det avgjørende å skape flere arbeidsplasser og virkemidler til variert næringsliv økes. Næringslivet har behov for et godt rådgivnings- og veiledningsapparat og bevilgningen til Sápmi næringshage økes derfor.

Mål for innsatsområdet:

- Etableringsfrekvens nærmere gjennomsnittet for Norge som helhet og 2 % vekst i antall foretak.

7.5.1 Samletabell - Variert næringsliv

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
27101 Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd	4 500	3 600	900	25,0 %
25001 Sápmi næringshage - direkte tilskudd	1 051	831	220	26,5 %
25101 Ungt entrepenørskap - direkte tilskudd	271	265	6	2,3 %
28610 Samisk reiseliv - prosjekt	1 750	1 000	750	75,0 %
27201 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd	1 500	1 000	500	75,0 %
28620 Attraktive lokalsamfunn - prosjekt	800	0	800	-
Sum	9 872	6 696	3 176	47,4 %

7.5.2 Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
27101 Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd	4 500	3 600	900	25,0 %
Sum	4 500	3 600	900	25,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Variert næringsliv:

- Vekst i antall foretak nærmer seg 2 % i samiske områder.

Prioriteringer - Variert næringsliv:

- Tiltak som gir en betydelig grad av nyskapning og bedriftsutvikling.
- Tiltak som styrker næringer med potensiale for vekst og høy sysselsetting, for å skape befolkningsvekst/tilflytting.
- Tiltak og prosjekter som styrker virksomheter som er særlig hardt rammet av koronapandemien.

7.5.3 Sápmi næringshage - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Samisk næringshage tilbyr nettverk, kompetanse og effektiv støtte til næringslivet i sitt virkeområde.

Sápmi næringshage er en del av det nasjonale næringshageprogrammet og har Indre Finnmark som sitt virkeområde. Næringshagen dekker kommunene Nesseby, Tana, Porsanger, Karasjok og Kautokeino. Næringslivet i samiske områder er preget av mange små bedrifter med et stort potensial for vekst og utvikling. Samarbeid, nettverksbygging, kompetanseheving og et effektivt støtteapparat er viktig for positiv utvikling i næringslivet. Sápmi næringshage ivaretar en slik funksjon.

Det settes av kr 1 051 000 i direkte tilskudd til Sápmi Næringshage i 2022.

7.5.4 Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Ungt Entreprenørskap har et spesielt fokus på å utvikle barn og unges kreativitet, skaperglede og tro på seg selv i samiske områder i Troms og Finnmark.

Nyetableringer er avgjørende for vekst og fornying i næringslivet og der igjennom flere arbeidsplasser. For å lykkes med mer entreprenørskap og flere nyetableringer er det nødvendig å starte allerede på grunnskolen og videregående skole. Ungt entreprenørskap arbeider med egne studieopplegg med konkrete arbeids- og prosjektoppgaver som blant annet munner ut i konkurranser. Gjennom tilskuddet vil Ungt Entreprenørskap ha et spesielt fokus på samiske områder.

Det settes av kr 271 000 i direkte tilskudd til Ungt Entreprenørskap i 2022.

7.5.5 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
27201 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd	1 500	1 000	500	50,0 %
Sum	1 500	1 000	500	50,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Samisk reiseliv:

- 5 bedrifter øker sin årlige omsetning til over kr 1 500 000.

Prioriteringer - Samisk reiseliv:

- Reiselivsaktører som formidler og fremstiller samisk kultur på en innovativ måte.
- Tiltak for å utvikle sterke merkevarer med tydelig samisk forankring, der etikk ved kommersialisering av samisk kultur også er del i dette.
- Prosjekter/tiltak som bidrar til at produkter og tjenester med basis i samisk kulturuttrykk når nye og større markeder.
- Utviklings- og investeringsprosjekter som vil gi helårs sysselsetting i bedriften.
- Reiselivsaktører som satser på å fremme den sjøsamiske kulturen.
- Tiltak som styrker økonomikompentansen til bedriften.

7.5.6 Samisk reiseliv - prosjekter

Mål for prosjektene:

- Flere levedyktige reiselivsbedrifter som skaper verdier ved å kommersialisere og vise frem samisk kultur på en etisk riktig måte.

7.5.6.1 Delstrategi for samisk reiseliv og klyngeprogram for samiske reiselivsbedrifter

Samisk reiseliv er definert som reiseliv der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten. Samisk reiseliv er viktig for sysselsetting og verdiskaping i samiske områder og virkemidler til søkerbasert ordning økes derfor som en oppfølging av stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv. I Nasjonal reiselivsstrategi 2030 er det foreslått en egen delstrategi for samisk reiseliv, dette sammen med oppstart av et klyngeprogram for samiske reiselivsbedrifter gjør at rammene for prosjekter for samisk reiseliv økes.

7.5.6.2 Flere samiske reiselivsaktører som leverer produkter basert på den samiske kulturen.

Samisk reiseliv er ett av satsningsområdene til Sametinget. I samisk reiseliv blir den samiske kulturen formidlet til mange besøkende. Det ligger et enormt potensiale her, og da er det viktig at forvaltningen av kulturen gjøres riktig og med respekt. Det er stor interesse for den samiske kulturen og bare i Tromsø, som har før koronaen hatt enorm vekst i turistindustrien, er samisk kultur en av topp to av opplevelser turisten ønsker å oppleve etter nordlys.

Sametinget ønsker å bidra til å både videreutvikle de eksisterende reiselivsbedriftene og få flere samiske reiselivsaktører som leverer produkter basert på den samiske kulturen.

7.5.6.3 Faamoe-lokalmat og Faamoe-reiseliv

I løpet av 2022 planlegges det å gjennomføre prosjektet Faamoe-lokalmat og Faamoe-reiseliv. Bedriftsutviklingsprogrammet Faamoe handler om å styrke merkevaren og økonomistyringen til bedriftene samtidig som de styrker nettverket sitt. Faamoe-Reiseliv avslutter sitt program med en deltakelse på NTW (Norwegian Travel Award).

7.5.6.4 Digitalisering

I løpet av 2022 ønsker Sametinget å sette fokus på digitalisering og hvordan de samiske reiselivsbedriftene kan tiltrekke seg nye og flere målgrupper gjennom for eksempel digital markedsføring. Siden mange av bedriftene ligger langt fra sentrale strøk er dette desto viktigere. En plan for hvordan få etablert en samisk klynge vil være på plass i løpet av 2022. Dette vil skje i samarbeid med de samiske reiselivsbedriftene.

7.5.6.5 Máistu

Reiselivs- og matprosjektet Máistu ble første gang arrangert i Tromsø i 2021. I Máistu møtes videreforedlere av reinkjøtt restaurantbransjen. Det blir fokus på reinkjøttet og dens attributter og storytelling. Målet er å øke salget til videreforedlere, samtidig som flere restauranter tilbyr retter av deler av reinen som samene spiser. I 2022 skal Máistu arrangeres i en annen by i Norge.

7.5.6.6 Forskning

Som foregående år vil Sametinget ha fokus på forskning. For at Sametinget skal kunne sette i gang riktig tiltak er det viktig med kunnskap. Dette vil skje i samarbeid med en forskningsinstitusjon.

Det settes av kr 1 750 000 til reiselivsprosjektene i 2022.

7.5.7 Attraktive lokalsamfunn - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Samiske lokalsamfunn er attraktive både for bosetting og for næringsliv

Stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv har et sterkt fokus på at det skal være å godt å leve i samiske områder og at attraktiviteten til de samiske kommunene må øke. Sametinget har i mange år bedt Telemarksforskning gjøre en årlig analyse for samisk område som blant annet viser en nedgang i folketallet i samiske områder. Det er spesielt kritisk at ungdom flytter ut og ikke flytter tilbake etter endt utdanning. Sametinget vil sette fokus på de sentrale utfordringene som den demografiske utviklingen gir oss. Dette må gjøres i et tett samarbeid med kommunene.

Sametinget vil derfor følge opp den årlige rapporten fra Telemarksforskning og se nærmere på og grundig vurdere hvordan de utfordringene som der kommer fram kan følges opp med konkrete strategier og tiltak. Dette må gjøres i ett tett samarbeid med noen pilotkommuner og enkelte FoU-miljø. I nevnte Stortingsmelding påpekes det at Regjeringen sammen med kommuner, fylkeskommuner og Sametinget har et felles ansvar for få finne gode løsninger som kan bidra til økt bolyst og økt næringsaktivitet. Sametinget setter derfor midler til en konkretisering og oppfølging av de utfordringene som kommer fram i Telemarksforskning sin analyse av samiske områder.

Det settes av kr 800 000 til prosjektet i 2021.

7.6 Kreative næringer

Kreative næringer omfatter et bredt spekter av virksomheter, der samisk kunst og kulturuttrykk er kjernen i virksomheten. Sametinget definerer kreativ næring som en næring der samiske kulturelementer utgjør hovedelementet i virksomheten.

Utfordringene til den samiske kreative næringen er at den består av mange mikrobedrifter med lav lønnsomhet og et potensielt marked som ligger langt fra Nord-Norge. Mulighetene er mange da flere og flere får øynene opp for den samiske kulturen og samisk design. Med den positive utviklingen i næringen er det viktig at Sametinget følger dette opp, slik at utviklingen skjer på de samiske bedriftenes premisser.

Mål for innsatsområdet:

- Flere samiske kulturnæringsutøvere som skaper robuste og lønnsomme kulturnæringsbedrifter med en større overlevelsesgrad.

7.6.1 Samletabell - Kreative næringer

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
27301 Kreative næringer - søkerbasert tilskudd	1 000	750	250	33,3 %
28701 Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt	2 100	1 700	400	23,5 %
25201 Dáiddadállu - direkte tilskudd	455	205	250	122,0 %
Sum	3 555	2 655	900	33,9 %

7.6.2 Kreative næringer - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
27301 Kreative næringer - søkerbasert tilskudd	1 000	750	250	33,3 %
Sum	1 000	750	250	33,3 %

Mål for tilskuddsordningen - Kreative næringer:

- 5 bedrifter øker sin årlige omsetning til over kr 1 500 000.

Prioriteringer - Kreative næringer:

- Aktører innen samisk kultur- og kreative næringer som starter utviklingsprosjekter som gir nye produkter/tjenester eller nye/innovative produksjonsmetoder.
- Prosjekter/tiltak som bidrar til at produkter og tjenester med basis i samisk kulturuttrykk når nye og større markeder.
- Investeringer som styrker inntjeningen og er nødvendig for å skape større lønnsomhet for kultur- og kreative næringsaktører.
- Tiltak som er med på å styrke merkevaren til bedriften.
- Tiltak som styrker økonomistyringen til bedriften.

7.6.3 Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt

7.6.3.1 Šoop Šoop

De største utfordringene til næringen er at det store markedet (kundegruppen) ligger utenfor Nord-Norge. Ett av tiltakene til Sametinget har Šoop Šoop - Sámi design days, som er en messe mellom samiske designere og innkjøpere. Šoop Šoop vil være en av de største satsningsområdene til Sametinget for denne bransjen de neste årene.

I 2022 skal Šoop Šoop arrangeres i Trondheim, i 2023 vil den bli arrangert i en annen norsk storby. Vi ønsker å se samisk design i hele landet, derfor er det viktig at samiske designeren får muligheten til å møte innkjøpere fra hele landet. I 2022 blir Šoop Šoop prisen for første gang delt ut til en samisk bedrift. Dette vil finne sted de neste årene også.

7.6.3.2 Faamoe

De kreative næringsbedriftene er små bedrifter som har et enorme muligheter. Sametinget ønsker flere lønnsomme bedrifter innenfor denne næringen, fordi det ligger et stort potensial i næringen.

Bakgrunnen for at Sametinget har igangsatt bedriftsutviklingsprogrammet Faamoe (betyr styrke/makt) er for å ha fokus på den forretningsmessige delen av bedriften; hvordan bedriften skal tjene penger og hvordan den skal bli robust og levedyktig. Programmet skal være med å stryke bedriftenes forretningsferdigheter innenfor merkevare og økonomistyring. I Sápmi er det mange som utvikler produkter med base i den samiske kulturen og mange av disse driver på hobbybasis. Vi ønsker i løpet av 2022 å rette fokuset mot denne gruppen slik at vi skal kunne motivere de mot å drive profesjonelt.

7.6.3.3 Synliggjøring av samisk musikk

I løpet av 2022 ønsker Sametinget å igangsette et prosjekt der samiske artister og musikere blir å se, i større grad, på en konsertscene. Dette arbeidet ønsker vi å gjøre i samarbeid med de samiske musikkmiljøene og fokuset vil være på å synliggjøre samisk musikk samtidig som at samiske artister for flere og større oppdrag.

7.6.3.4 Etablering av en samisk klynge av designbedrifter

Som en oppfølging av Stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv settes det av midler til igangsettelse eller etablering av en samisk klynge av designbedrifter. Det er påbegynte enkelte nettverk mellom bedrifter innen kreativ næring og design. For å kunne ta ut et enda større potensial er det behov for å styrke nettverkene og tilføre FoU inn i samarbeidet som til sammen utgjør starten på en klynge.

7.6.3.5 Merkevareordning for samisk design

Sametinget vil prioritere midler til utvikling av en merkevareordning for samisk design og oppfølging av forslagene til et Sámi made merke som blant annet Samerådet har foreslått.

Det settes av kr 2 100 000 til prosjektene innen kreative næringer i 2022.

7.6.4 Dáiddadállu - direkte tilskudd

Mål med direktetilskuddet:

- Dáiddadállu jobber med å løfte kollektivets medlemmers kunstneriske formidling nasjonalt og internasjonalt.

Dáiddadállu er et samisk kunstnerkollektiv lokalisert i Kautokeino. I dag består kollektivet av 21 kunstnere innenfor forskjellige sjangre som blant annet film, dans, visuell kunst, og litteratur. Samiske kunstproduksjoner av høy kvalitet er etterspurt av både internasjonale og nasjonale aktører. Dáiddadállu er en aktør i internasjonal klasse med nettverk over hele verden.

Dáiddadállu er organisert som en forening, og har siden etableringen i 2014 hovedsakelig vært finansiert med prosjektmidler. Dette gjør det vanskelig for kollektivet å jobbe langsiktig.

Hvis administrative stillinger kan finansieres fast, så kan kollektivet gi kunstnerpartnere og andre kreative næringer mere rom for oppdrag. Sametinget ønsker å bidra til at kollektivet kan ha faste stillinger. Direkte tilskudd økes derfor fra 2022.

Det settes av kr 455 000 i direkte tilskudd til Dáiddadállu i 2022.

7.7 Duodji

Mål for innsatsområdet:

- Flere duodjiutøvere som driver med duodji som næring.

Sametinget ønsker å utvikle duodji som en framtidsrettet og attraktiv næring. Økt omsetning av egenprodusert duodji for et større marked står sentralt i Sametingets satsing. Med dette menes at duodjinæringen er i stand til å tilpasse seg endringer og utfordringer i næringen, og at profesjonaliteten, inntjeningen og lønnsomheten i næringen økes.

Næringsavtalen for duodji er Sametingets viktigste redskap for utvikling av denne næringen. Næringsavtalen inneholder blant annet ordning for driftstilskudd til duodjiutøvere, investerings- og utviklingstilskudd, etablerertilskudd, velferdsordninger, salgsfremmende tiltak og tilskudd til organisasjoner.

7.7.1 Samletabell - duodji

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
25301 Tilskudd til Duodjeinstituhtta - direkte tilskudd	5 574	5 443	131	2,4 %
25401 Opplæringskontoret for reindrift og duodji - direkte tilskudd	1 802	1 760	42	2,4 %
Næringsavtale for duodji	7 100	7 350	-250	-3,4 %
Sum	14 476	14 553	-77	-0,5 %

7.7.2 Duodjeinstituhtta - direkte tilskudd

Mål for tilskuddet:

- Duodjeinstituhtta utvikler og bistår duodjibedrifter med produksjonsveiledning og produktutvikling, samt med nettverksbygging.

Duodjeinstituhtta er en sentral aktør innen duodji og har som oppgave å utvikle og bistå med fagkompetanse innen duodji, yte bistand til produktutvikling og produksjonsveiledning, initiere til deltakelse i forsøks- og utviklingsarbeid. Veilederstillingene inngår i tilskuddet.

Det settes av kr 5 574 000 i direkte tilskudd til Duodjeinstituhtta i 2022.

7.7.3 Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji

Mål for tilskuddet:

- Opplæringskontoret i reindrift og duodji utdanner ungdom til dyktige fagarbeidere, og videreutdanner reindrift- og duodjiutøvere.

Opplæringskontoret har som formål å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere, og videreutdanne reindrift- og duodjiutøvere med sikte på å ta fagbrev etter fagopplæringsloven. Opplæringskontoret arbeider aktivt for å rekruttere lærlinger i reindrift og duodji, og motivere reindrifts- og duodjiutøvere til å ta imot lærlinger. Kontoret medvirker til å øke fagenes kompetanse og renommé. Sametingets tilskudd skal gå til lærlingeordningen i duodji og kontorets arbeid innenfor duodji.

Det settes av kr 1 802 000 i 2022 i direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji.

7.7.4 Næringsavtale for duodji

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
28001 Driftstilskudd - søkerbasert tilskudd	2 500	2 500	0	0,0 %
28002 Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand, etablerertilskudd og prosjekter - søkerbasert tilskudd	1 200	1 150	50	4,3 %
28003 Duodjistipend - søkerbasert tilskudd	160	150	10	6,7 %
28004 Velferdsordninger - søkerbasert tilskudd	20	20	0	0,0 %
28005 Kompetanse, opplæring, kurs	200	80	120	150,0 %
28006 Markedstilpasning	830	600	230	38,3 %
28030 Duojáriid Ealáhus Searvi - direkte tilskudd	630	630	0	0,0 %
28031 Sámiid Duodji - direkte tilskudd	1 310	1 310	0	0,0 %
28040 Fag- og økonomisk utvalg	50	100	-50	-50,0 %
28041 Organisering av duodjiavtalen	200	0	200	-
28007 Koronatilskudd	0	810	-810	-100,0 %
Sum	7 100	7 350	-250	-3,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Driftstilskudd:

- Øke omsetningen av egenprodusert tradisjonell duodji.

Prioriteringer - Driftstilskudd:

- Duodjiutøvere der minst 50% av egen inntekt kommer fra salg av egenproduserte tradisjonell duodji.
- Duodjiutøveren skal være registrert i Merverdiavgiftregisteret og ha en omsetning av duodji på minst kr 50 000 (brutto).

Mål for tilskuddsordningen - Investerings- og utviklingstilskudd:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

Prioriteringer - Investerings- og utviklingstilskudd:

- Bedrifter som har bedriftsutvikling i fokus.

Mål for tilskuddsordningen - Duodjistipend:

- Flere med formell kompetanse innenfor duodji.

Prioriteringer - Duodjistipend:

- Elever som på heltid tar Vg1 Design og håndverk eller Vg2 Design og duodji.
- Studenter fra Norge som på heltid tar duodji ved Samernas utbidningscentrum eller duodji på bachelor- og masternivå.

Mål for tilskuddsordningen - Velferdsordninger:

- Gode velferdsordninger for duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret.

Prioriteringer - Velferdsordninger:

- Foreldrepenger.
- Sykepengeordning.

Mål for tilskuddsordningen - Kompetanse, opplæring og kurs:

- Duodjibedriftenes og duodjiutøvernes profesjonalitet og kompetanse økes.

Prioriteringer - Kompetanse, opplæring og kurs:

- Duodjivirksomheter som driver med duodji som næring og har som formål å øke egen inntjening.

Mål for tilskuddsordningen - Salgsfremmende tiltak:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

Prioriteringer - Salgsfremmende tiltak (erstatte «Markedstilpasning»):

- Rekruttering og salgsfremmende tiltak.

Mål for tilskuddsordningen - organisering av duodji:

- Koordinere og samordne innsatsen mellom ulike aktører.

Prioriteringer - organisering av duodji:

- Oppfølging av forprosjekt.

7.8 Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)

I påvente av inngåelse av samarbeidsavtaler mellom Sametinget og utvalgte kommuner videreføres det gamle virkeområdet uendret.

5430 Kautokeino, hele kommunen

5403 Alta, følgende grunnkretser:

- 0101 Stjernøy
- 0102 Seiland
- 0103 Lille Lerresfjord
- 0104 Store Lerresfjord
- 0105 Komagfjord
- 0106 Korsfjord
- 0107 Nyvoll
- 0108 Storekorsnes
- 0110 Kongshus
- 0201 Isnestofen
- 0202 Tappeluft/Riverbukt
- 0203 Langfjordbotn
- 0204 Talvik
- 0205 Vasbotnelv

5432 Loppa, hele kommunen

2017 Tidligere Kvalsund kommune

5434 Måsøy, følgende grunnkretser:

- 0119 Snefjorden
- 0120 Litlefjord
- 0121 Slåtten
- 0122 Gunnarnes
- 0123 Tufjord
- 0124 Ingøy

5435 Nordkapp, følgende grunnkretser:

- 0101 Skarsvåg
- 0102 Kamøyvær
- 0113 Vestersida-Botnområdet
- 0114 Nordvågnesområdet
- 0115 Kjelvik-Helnesområdet
- 0117 Skuotanjargga
- 0118 Mannskarvik-Repvåg
- 0119 Sværholthavøya
- 0200 Gjesvær
- 0201 Gjesvær
- 0202 Knivskjellodden
- 0203 Tufjorden
- 0204 Magerøystua
- 0205 Finnvik
- 0206 Vannfjordnæringen
- Bygda Sarnes

5436 Porsanger, hele kommunen

5437 Karasjok, hele kommunen

5438 Lebesby, følgende grunnkretser:

- 0103 Dyfjord
- 0104 Kifjord/Normanset/Mårøyfj.
- 0105 Torskefjord/Bekkarfjord
- 0106 Lebesby
- 0107 Ifjord
- 0108 Friarfjord/Adamsfjord
- 0109 Laksefjordbotn/Kunes
- 0110 Veidnesklubben/Godviknes
- 0111 Vadasbaksæibos
- 0112 Gappatvarri
- 0113 Eretoaivit
- 0114 Vuonjalrásšá

5439 Gamvik, hele kommunen

5441 Tana, hele kommunen

5442 Nesseby, hele kommunen

5444 Sør-Varanger, følgende grunnkretser:

- 0101 Bugøynes
- 0102 Bugøyfjord
- 0103 Spurvnes/Skogerøya
- 0104 Neiden
- 0402 Jakobsnes
- 0403 Ropelv
- 0404 Jarfjord
- 0405 Grense Jakobselv
- 0503 Svanvik
- 0504 Melkefoss/Skrotnes
- 0505 Øvre Pasvik

5401 Tromsø, følgende grunnkretser:

- 3301 Jøvik
- 3302 Olderbakken
- 3303 Lakselvbukt
- 3304 Lakselvdalen
- 3305 Sjøvassbotn
- 3306 Stordal
- 3307 Sjørnes
- 3308 Reiervik
- 3309 Breivika
- 3310 Ullsfjordmoane

1913 Tidligere Skånland kommune

5412 Gratangen, hele kommunen

5415 Lavangen, hele kommunen

5417 Salangen, hele kommunen

5419 Sørreisa, følgende grunnkretser:

- 0101 Gumpedal
- 0102 Øvre Bakkejord
- 0103 Skøelvdal
- 0104 Smørsgård
- 0201 Storlia/Rabbås
- 0207 Reinelv
- 0208 Andsvatn

5422 Balsfjord, hele kommunen

5423 Karlsøy, hele kommunen

5424 Lyngen, hele kommunen

5425 Storfjord, hele kommunen

5426 Kåfjord, hele kommunen

5427 Skjervøy, hele kommunen

5428 Nordreisa, hele kommunen

5429 Kvænangen, hele kommunen

1805 Narvik, følgende grunnkretser:

- 0102 Herjangen
- 0109 Vassdal
- 0110 Elvegården
- 0111 Kvandal

1875 Hamarøy, følgende grunnkretser:

- 0116 Innhavet
- 0117 Veggfjell
- 0118 Sagvatnan
- 0119 Grensefjellene

1850 Tidligere Tysfjord kommune

1853 Evenes, følgende grunnkretser:

- 0109 Evenesmark
- 0110 Myrnes
- 0111 Osmark
- 0114 Lenvik/Lenvikmark
- 0117 Veggen

Midler til næringsutvikling kan i tillegg til det geografiske virkeområdet ytes til:

- Duodji i hele landet
- Samiske kulturnæringer i hele landet
- Samisk reiseliv i hele landet
- Tilleggsnæringer i reindrift

8 Kultur

Samfunns mål:

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet.

1. Urfolk har rett til å bevare, ha kontroll med, verne og utvikle sin kulturarv og sin tradisjonelle kunnskap og sine kulturuttrykk, og også uttrykkene for deres egen vitenskap, teknologi og kultur, herunder menneskelige og genetiske ressurser, frø, medisiner, kunnskap om dyr og planter, egen-skaper, muntlige overleveringer, litteratur, mønstre, sportslige aktiviteter og tradisjonelle leker, bildende og utøvende kunst. De har også rett til å bevare, ha kontroll med, beskytte og utvikle immaterielle rettigheter til slik kulturarv og tradisjonell kunnskap, og slike kulturuttrykk.

2. Sammen med urfolk skal statene treffe effektive tiltak for å anerkjenne og verne utøvelse av disse rettighetene.

(Artikkel 31 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

8.1 Samletabell - Kultur

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftskostnader	11 520	11 130	390	3,5 %
Direkte tilskudd	136 677	123 819	12 858	10,4 %
Søkerbasert tilskudd	10 256	10 600	-344	-3,2 %
Avtale	9 092	8 877	215	2,4 %
Prosjekt	1 800	1 800	0	0,0 %
Konferanse og evaluering	300	300	0	0,0 %
Sum	169 645	156 526	13 119	8,4 %

Ved bruk av Sametingets ulike virkemidler og i dialog og samarbeid med aktører på kulturfeltet, arbeider Sametinget for gode rammevilkår for samiske kunstnere, for samiske kulturinstitusjoners videreutvikling, for samisk litteratur, samisk idrett, og andre saksområder innen kultursektoren.

Et bredt tilfang av profesjonelle samiske kunstnere, robuste kulturinstitusjoner og organisasjoner, kulturarbeidere og andre aktører med handlingsrom for aktivitet, og en bevissthet om viktigheten av bevaring og videreføring av samisk materiell og immateriell kulturarv, er blant faktorene som vil bidra til å nå målet om et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet også i framtiden.

Sametinget skal være en av de viktigste premissgiverne for utviklingen av samisk kunst og kultur. Nasjonale, regionale og lokale myndigheter har imidlertid også ansvar for at samisk kunst og kultur har de samme utviklingsmulighetene som øvrig kunst- og kulturliv i Norge.

Samisk kunst og kultur har over lang tid vist seg å ha internasjonal gjennomslagskraft, og har de siste årene hatt en sterk utvikling på ulike internasjonale arenaer. Her kan nevnes Documenta 14 i 2017, den internasjonale bokmessen i Frankfurt i 2019 og nå senest lanseringen av samiske kunstnere til Veneziabiennalen i 2022. I tillegg arrangeres det andre internasjonale begivenheter i 2022, blant annet Nordic Bridges og Arctic Arts Summit - begge i Canada. Sametinget vil støtte opp om den økte interessen både nasjonalt og internasjonalt for samisk kunst og kultur, og det legges til rette for at det prioriteres i dette budsjettet. Sametinget er også opptatt av den samiske kunstens og samiske kunstners rolle i samtiden og i vår nære historie, og ønsker å tilrettelegge for sammenhenger mellom dette og den nasjonale og internasjonale nettverksbyggingen.

Sametingets plenum fastslo i juni 2021 under sak *Eierskap til samisk immateriell kulturarv* at det er samene selv som eier vår immaterielle kulturarv. Videre at prosessene med å utrede modeller og tiltak for å bygge strukturer og metoder for eierskapet må fortsette. Prosessene må inkludere hele Sápmi og Samisk Parlamentarisk råd (SPR) må være sentrale i arbeidet. SPR har i sin handlingsplan vedtatt å følge opp arbeidet med samisk kulturarv på tvers av grensene.

Sametinget har våren 2021 fått fremlagt en rapport fra et eget utvalg som har vurdert og foreslått oppfølging av Árbodiehtu. Det er naturlig å se rapporten i sammenheng med prosjektet om immateriell kulturarv nevnt ovenfor, men også i budsjettprosessene framover.

Sametinget har et godt samarbeid med kunstnerorganisasjonene. Den 4-årige samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd, med årlig forhandling om en kunstneravtale, er et sentralt verktøy. Avtalen er etablert for å styrke samarbeidet med kunstnerne om prioriteringer for å utvikle samisk kunst.

Sametinget er opptatt av å skape faglig sterke samiske institusjoner gjennom dialog og gode økonomiske rammevilkår. Sametingets rammebetingelser og virkemidler gir de samiske institusjonene rom for utvikling og nytenking for å bli gode arenaer for utvikling av samisk kunst og kultur.

Sametinget har de siste årene hatt fokus på samisk litteratur og lagt om mye av ordningene til produksjon og formidling av litteratur. Samtidig er det satt av midler til lesekampanjer og nye formidlingsstillinger i sørsamisk og lulesamisk område som er operative fra 2021. Alt i alt vil det gi flere samiske bøker som blir formidlet til flere lesere.

Manglende eller utilstrekkelig statistikk og annen grunnlagsdokumentasjon er generelt en utfordring for det samiske samfunn og for Sametinget. Det er behov for mer tallgrunnlag, og mer systematisk oversikt over situasjonsbeskrivelser, strømninger, trender og utfordringer innen det samiske kunst- og kulturfeltet, som grunnlag for problemløsning og målretting av strategier og tiltak.

8.2 Driftskostnader - Kultur

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader a)	9 818	9 468	350	3,7 %
Andre driftskostnader	1 702	1 662	40	2,4 %
Sum	11 520	11 130	390	3,5 %

a) Lønns- og personalkostnader var i 2021 under kapittelet Administrativt nivå.

Seksjon for kultur og seksjon for bibliotek er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Seksjonene har 10 fast ansatte.

Seksjon for kultur er politisk sekretariat for sametingsrådet og har ansvar for å følge opp målsettingene for fagområdet kultur. Seksjonen har forvaltningsansvaret for områder som direkte tilskudd til samiske kulturhus, festivaler, idrett, teater, museer, publikasjoner og medier, søkerbaserte tilskudd til kulturprosjekter, herunder tilskudd til samiske forlag og arenaer for kunst- og kulturformidling, samt kunstneravtalen.

8.2.1 Samisk bibliotekjeneste

Sametingets mål for samisk bibliotekjeneste er at hele den samiske befolkningen skal få et tilfredsstillende bibliotektilbud.

Sametingets bibliotek skal samarbeide med andre bibliotek, institusjoner og aktører for å utvikle og formidle samisk litteratur. Sametingets bibliotek har verdens største samling av samiskspråklig litteratur og litteratur om samiske forhold på mange språk. Samlinga skal være tilgjengelig og kjent for både andre bibliotek og enkeltlånere. Biblioteket kjøper inn flere eksemplarer av bøker slik at andre bibliotek kan låne en samling av bøker til utlån for sine brukere, et depot utlån.

Biblioteket mottar pliktavlevering fra Nasjonalbiblioteket. Avleveringen omfatter alt av bøker og dokumenter som er utgitt i Norge der hele eller deler av teksten er på samisk, jfr. Lov om pliktavlevering. Pliktavleverte bøker skal oppbevares for alltid, og biblioteket kjøper inn ekstra eksemplarer av mottatte bøker til utlån.

8.2.2 Sør- og lulesamisk litteraturformidling

Litteraturformidling er å synliggjøre samiske forfattere, og litteratur, i samfunnet generelt, og i det samiske samfunnet spesielt. For det samiske samfunnet er det viktig at litteraturen er tilgjengelig, variert og at den er etterspurt av målgruppene. Litteraturformidleren skal jobbe for å skape høyere status for samiske språk og samisk litteratur. Tema som er aktuelle og relevante skal løftes i samfunnsdebatten, og det er behov for tiltak som motiverer både til skriving og lesing på samisk. Ofte vil tiltakene bli preget av motivasjon for å revitalisere samiske språk. Det er ikke alle tiltak som er like målbare med hensyn til måloppnåelse. Nettverksbygging og samarbeid, vil bli reflektert i hvor vellykkede tiltakene er, og det kan ta flere år før vi ser resultater av disse. Litteraturformidlere skal delta på både lokale, regionale, nasjonale, og i en viss grad internasjonale arrangementer og kan også holde egne innslag.

8.3 Innsatsområder - Kultur

Sametingets innsatsområder innenfor kultur:

- Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur.
- Gode rammevilkår for samiske kunstnere.
- Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur.
- Samisk litteratur
- Samiske medier
- Samisk idrett.

8.3.1 Virkemidler innsatsområder - Kultur

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	22 119	21 829	290	1,3 %
Samiske kulturinstitusjoner	108 469	95 751	12 718	13,3 %
Samisk litteratur	18 896	24 450	-5 554	-22,7 %
Samiske medier	5 197	0	5 197	-
Samisk idrett	3 444	3 366	78	2,3 %
Sum	158 125	145 396	12 729	8,8 %

8.4 Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur

Mål for innsatsområdet:

- Økt synliggjøring av og kunnskap om samisk kunst og kultur.

Det er stor oppmerksomhet om samisk kunst og samiske kunstnere, både i Sápmi og internasjonalt. Sametinget skal være en viktig premissleverandør for utvikling av samisk kunst. Det er viktig å få på plass gode rammebetingelser og gode økonomiske ordninger. Samarbeid med andre offentlige aktører innen kultursektoren er en viktig strategi for å nå målet.

Gode rammebetingelser oppnås også gjennom dialog og samarbeid med aktuelle aktører innen kultursektoren. Sametinget har i dag administrative kontaktmøter med flere relevante aktører, som Kulturdepartementet, Norsk Kulturråd, Kulturtanken, enkelte fylkeskommuner med flere. Dette er et samarbeid som gir gevinst for alle parter.

8.5 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kunstnere som har gode muligheter til kunstnerisk utvikling.

Et mangfold av samiske kunst- og kulturuttrykk er viktig. Samtidig er det like viktig at kunst bidrar til å utfordre og utvikle samisk kultur og samfunn. Samiske kunstnere har vært med på å skape debatt om viktige samfunnsspørsmål i det samiske samfunn, og bidratt til å synliggjøre dette også utenfor det samiske samfunnet. Samiske kunstnere må derfor ha rammer for å skape og utøve sin kunst. Sametingets viktigste verktøy i denne sammenheng er våre økonomiske virkemidler, men også påvirkningsmuligheten vi har gjennom konsultasjoner, dialog, kontakt og samarbeid med andre offentlige myndigheter.

Sametinget ser det som naturlig i politikkutformingen å ha en aktiv dialog med samiske kunstnerorganisasjoner om politikk- og strategiutvikling. Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd danner grunnlaget for dette. Den årlige kunstneravtalen mellom partene er det viktigste verktøyet for å nå dette målet, og er blitt både en viktig strategisk arena og et virkemiddel for gjennomføring av kunst- og kulturpolitikken.

8.5.1 Samletabell - Gode rammevilkår for samiske kunstnere

(i 1000 kr)

Akt.	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
33001 Samisk kunstneravtale - avtale	9 092	8 877	215	2,4 %
32001 Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd	2 500	2 500	0	0,0 %
32101 Kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	3 306	3 400	-94	-2,8 %
30001 Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd	1 884	1 840	44	2,4 %
30101 Sámi Dáiddaguovddáš - direkte tilskudd	5 337	5 212	125	0,0 %
Sum	22 119	21 829	290	1,3 %

a) Ordningen var i 2021 om talt som Musikkutgivelser og musikkutvikling.

8.5.2 Samisk kunstneravtale - avtale

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
33001 Samisk kunstneravtale - direkte tilskudd til Samisk kunstnerråd	9 092	8 877	215	2,4 %
Sum	9 092	8 877	215	2,4 %

Målsetning med kunstneravtalen:

- De samiske kunstnerorganisasjonene og de samiske kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet.

Samarbeidsavtalen mellom Samisk kunstnerråd og Sametinget inneholder målsettinger for samisk kunstpolitikk og retningslinjer for hvordan forhandlinger om en samisk kunstneravtale skal foregå mellom partene. Denne kunstneravtalen omfatter økonomisk ramme for ordninger partene er enige om. Den økonomiske rammen utbetales årlig som et direkte tilskudd til Samisk kunstnerråd.

For 2022 ble det ikke oppnådd enighet mellom partene. Prosedyren når det ikke oppnås enighet, jfr. samarbeidsavtalens §8, er at Sametingsrådet på eget grunnlag fremmer et økonomisk grunnlag for Samisk Kunstnerråd som da blir behandlet av Sametingets plenum for den kommende avtaleperioden, jfr. samarbeidsavtalens § 12.

For 2022 er rammen på kr 9 092 000 som tilsvarer lønns- og prisvekst for 2022.

8.5.2.1 Samisk kunstneravtale - fordeling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Kunstfond	922	900	22	2,4 %
Stipend for samiske kunstnere	3 615	3 530	85	2,4 %
Driftsstøtte til kunstnerorg. og Samisk kunstnerråd	4 504	4 397	107	2,4 %
Visningsvederlag	51	50	1	2,0 %
Sum	9 092	8 877	215	2,4 %

8.5.3 Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
32001	Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd a)	2 500	2 500	0	0,0 %
Sum		2 500	2 500	0	0,0 %

a) Ordningen var i 2021 om talt som Musikkutgivelser og musikkutvikling.

Samiske musikere og artister skal ha gode vilkår for å utvikle sine produksjoner og sin kompetanse.

Samisk musikk opplever økende popularitet etter eksponering på flere arenaer og plattformer. Management oppleves som et manglende mellomledd i verdikjeden for joik og samisk musikk, som gjør det vanskelig å få formidlet samisk musikk på relevante arenaer. Sametinget har fokus på produksjon og formidling av samisk musikk og joik, og vil nå også legge til rette for et fungerende management av samiske musikere og artister.

Mål for tilskuddsordningen - Joik og samisk musikk:

- Produksjon, utvikling og utgivelser av joik og samisk musikk.

Prioriteringer - Joik og samisk musikk:

- Joik og samisk musikkproduksjon for ulike plattformer.
- Management og utvikling av samiske musikere og artister.
- Promotering og markedsføring av samiske musikere og artister.

8.5.4 Tilskudd til kulturtiltak - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
32101	Kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	3 306	3 400	-94	-2,8 %
Sum		3 306	3 400	-94	-2,8 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til kulturtiltak:

- Gode rammevilkår for samiske kunstproduksjoner og kulturopplevelser.

Prioriteringer - Tilskudd til kulturtiltak:

- Kulturarrangement med fokus på samisk kunst, kultur og samfunnsdebatt.
- Prosjekter og produksjoner med kulturell og kunstneriske uttrykk.
- Kunstneriske og kulturelle tiltak med barn og unge.
- Formidling på digitale plattformer.
- Prosjekter som ivaretar tradisjonell kunnskap og immateriell kulturarv.
- Prosjekter som bidrar til internasjonalisering av samisk kunst og kultur.

8.5.5 Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt:

- Internasjonalt Samisk filminstitutt utvikler og fremmer samisk film.

Internasjonalt Samisk Filminstitut (ISFI) ble etablert i 2007 og i 2014 ble instituttet anerkjent som et internasjonalt samisk filminstitut. Instituttet skal styrke samisk filmproduksjon og løfte både kompetansen og de økonomiske mulighetene for samisk film produksjon. I tillegg skal ISFI utvikle og styrke samarbeidet mellom urfolks filmselskaper internasjonalt.

Internasjonalt Samisk Filminstitut har gjennomført dubbing av flere filmer, blant annet animasjonsfilmen Ainbo -spirit of the Amazon. De gir også søkerbaserte tilskudd til utvikling av samisk film.

Arctic International Film Fund ble etablert i 2018 av Internasjonalt Samisk Filminstitut, Canada Media Fund, Nunavut Film Corporation i Canada, Sundance Institute i USA, Film Greenland i Grønland og Sahka-Film i Russland. Fondet har som mål å øke internasjonal kunstnerisk og kultursamarbeid med andre sirkumpolare urfolk. Fondet er etablert under ISFI.

Det settes av kr 1 884 000 til det Internasjonalt Samisk Filminstitut i direktetilskudd i 2022.

8.5.6 Sámi Dáiddaguovddáš - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Sámi Dáiddaguovddáš:

- Sámi Dáiddaguovddáš formidler kunst til et bredt nasjonalt og internasjonalt publikum.

Stiftelsen Sámi Dáiddaguovddáš ble etablert i 1986 og skal være det ledende internasjonale senteret for samiske samtidskunstnere. Senterets formål er å være en betydningsfull visningsarena med hovedfokus på internasjonal samisk samtidskunst med lokal forankring i Sápmi, samtidig som den skal være en viktig møteplass for alle kunstnere og kunstinteresserte. Visjonen er å være en viktig, aktuell møteplass midt i Sápmi, samtidig med å være en viktig kulturbærer og kulturformidler både innenfor og utenfor de samiske samfunn. Institusjon med formål om å støtte, formidle og synliggjøre samisk samtidskunst i Europa, til urfolksområder og til de største kunstarenaer i verden. Et viktig formål er å formidle og skape interesse og forståelse for samtidskunstens uttrykk samtidig som å gi rom for nye og eksperimentelle kunstneriske praksiser og virke for kunstnerisk ytringsfrihet. Sámi Dáiddaguovddáš arbeider for å utvikle og utvide den samiske samtidskunstens møte med publikum på en rekke steder og ulike arenaer i landet.

Det settes av kr 5 337 000 til direkte tilskuddet i 2022.

8.6 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Mål for innsatsområdet:

- Samiske institusjoner som forvalter, formidler og utvikler samisk kunst, kultur, kulturarv og historie.

Samiske kultur- og kulturformidlingsinstitusjoner er viktige arenaer når samisk kunst, kultur og kulturarv ivaretas, utvikles og presenteres for allmennheten på ulike måter. De samiske kulturinstitusjonene og festivalene er sentrale i utviklingen av det samiske samfunn. Institusjonene er en del

av pilarene i samfunnsorganiseringen. Det er viktig at ressursene utnyttes effektivt og at arbeidet som utføres er av høy kvalitet.

Samiske kulturinstitusjoner må være likestilt med sammenlignbare norske institusjoner, herunder at de har økonomiske rammer og bygg/lokaler til å kunne forvalte, formidle, forske og utvikle. Slik er det ikke i dag.

Samiske kulturinstitusjoner er avgjørende for å fremme og utvikle samisk kunst og kultur. Det er kritisk at disse institusjonene forvaltes og utvikles på en best mulig måte. Gode strukturer og rutiner for økonomi, personal og annen oppfølging er viktige. Styrets og daglig leders/direktørens rolle og ansvar er helt essensielle i dette arbeidet. Sametinget vil derfor sette fokus på dette i 2022 og løfte bevisstheten og kompetansen på dette feltet blant våre institusjoner.

Sametinget vil også i 2022 arbeide for at prioriterte byggeprosjekter blir realisert.

8.6.1 Samletabell - Samiske kulturinstitusjoner

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
31001 Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024 - direkte tilskudd	500	0	500	-
Festivaler - direkte tilskudd	6 672	6 516	156	2,4 %
Teatre - direkte tilskudd	27 420	26 289	1 131	4,3 %
Museer - direkte tilskudd	65 192	46 503	18 689	40,2 %
Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd	7 185	15 443	-8 258	-53,5 %
32201 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	1 500	1 000	500	50,0 %
Sum	108 469	95 751	12 718	13,3 %

8.6.2 Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024 - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
31001 Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024 - direkte tilskudd	500	0	500	-
Sum	500	0	500	-

Mål for tilskuddsordningen:

- Bodø2024 har en tydelig samisk profil og et samisk innhold som gjør samisk språk, kunst og kultur kjent i Bodø, Nordland, Norge og Europa.

Bodø er tildelt Europeisk kulturhovedstad i 2024 og det er etablert en organisasjon Bodø2024. I søknaden for å bli tildelt kulturhovedstad var det samiske et viktig element og innhold. Sametinget og Bodø2024 vil etablere et samarbeid for å utvikle en samisk profil, et samisk innhold og et tydelig samisk preg over Bodø i 2024.

Sametinget vil bidra til at Bodø2024 får en egen koordinator for en samisk satsing, at det etableres et eget samisk råd eller styringsgruppe for den samiske satsingen og at Sametinget for øvrig gis plass i organisasjonens styrer og råd. Sametinget vil bruke erfaringene fra Tråante 2017 til å skape Bodø2024 som en stor samisk happening.

Det settes av kr 500 000 i 2022.

8.6.3 Festivaler - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
30201 Riddu Riđđu Festivála	1 461	1 427	34	2,4 %
30202 Samisk påskefestival i Kautokeino	1 640	1 602	38	2,4 %
30203 Márkomeannu	1 247	1 218	29	2,4 %
30204 Kárášjoga festiválat / Festivaler Karasjok	904	883	21	2,4 %
30205 Raasten Rastah	111	530	-419	-79,1 %
30206 Julevsáme vahkko - Doajmmasiebrre Julevsábme (DSJ)	249	243	6	2,5 %
30207 Samisk uke i Tromsø - Stiftelsen Midnight Sun Marathon	212	207	5	2,4 %
30208 Samisk musikkfestuke i Alta - Audioland AS	169	165	4	2,4 %
30209 Beskán Luossa Rock	136	133	3	2,3 %
30210 Tjaktjen Tjáanghkoe - Saemien Sijte	543	108	435	402,8 %
Sum	6 672	6 516	156	2,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Festivaler:

- Festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kunst og kultur.

Samiske festivaler er mangfoldige og viser en stor bredde i presentasjon og formidling av kunst og kultur. De er samtidig viktige arena for utvikling, nyskaping og profilering spesielt av samisk musikk og joik, men også samisk kunst og kultur for øvrig. Raasten Rastah og Tjaktjen Tjáanghkoe arrangeres annet hvert år og rullerer i Sametingets budsjett etter en innarbeidet fordelingsnøkkel.

8.6.4 Teatre - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
30301 Beaivváš Sámi Našunálateáhter a)	24 445	23 384	1 061	4,5 %
30302 Áarjelhsaemien Teatere	2 438	2 381	57	2,4 %
30303 Sámi mánáidteáhter - Tana kommune	537	524	13	2,5 %
Sum	27 420	26 289	1 131	4,3 %

a) Kr 500 000 øremerkes opptrappingsplan.

Mål for tilskuddsordningen - Teater:

- De etablerte samiske teatrene kan utvikle seg kunstnerisk, produsere samisk scenekunst på høyt nivå og kan turnere med scenekunst som gir kulturopplevelser og synliggjør samiske språk.

For Sametinget er det viktig at samiske teatre har rammer til å fremføre og formidle samisk kunst på et høyt nivå og til et stort publikum.

Beaivváš Sámi Našunálateáhter har i dag ikke lokaler som gjør teateret i stand til å utføre sitt oppdrag eller sitt mandat som nasjonalteater for det samiske folk. Arbeidet med nytt samlokalisert bygg til Beaivváš Sámi Našunálateáhter og Samisk videregående skole og reindriftsskole har i 2021 vært inne i forprosjektfase. Sametinget forventer at videre prosess blir fulgt opp av regjeringen i 2022.

Samfunns målet i forbindelse med byggeprosjektet er at Sámi Našunálateáhter Beaivváš skal styrke samisk identitet, språk og kultur ved å bevare og utvikle den samiske forteller- og scenekunsten. Som ledd i arbeidet med realisering av nytt bygg, har Sametinget signalisert opptrapping av driftstilskuddet til teatret. For 2022 bevilges kr 500 000 som en del av oppbyggingen av teaterets kapasitetsbehov knyttet til nytt teaterbygg.

Sámi mánaidteáhter i Tana har siden 2014 mottatt direkte tilskudd fra Sametinget. Teateret er en viktig arena for å utvikle nye talenter og har gjort mye for å synliggjøre det samiske språket som et scenespråk for barn og unge. Tana kommune finansierer sammen med Sametinget driften av teateret. Forutsetningen for Sametingets bevilgning er at Tana kommune opprettholder sin andel av bevilgningen til teateret.

8.6.5 Museer - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
30401	Árran julevsáme guovdásj/ Árran lulesamisk senter a)	9 841	7 221	2 620	36,3 %
30402	Saemien Sijte a) b)	17 281	8 455	8 826	104,4 %
30403	RiddoDuottarMuseat - direkte tilskudd c)	13 147	12 692	455	3,6 %
30404	Deanu ja Várjrat museasiida/Tana og Varanger museumssiida	11 240	10 463	777	7,4 %
30405	Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter - direkte tilskudd a) b)	6 254	3 626	2 628	72,5 %
30406	Davvi álbmogiid guovddáš/Senter for nordlige folk a)	4 552	2 695	1 857	68,9 %
30407	Samisk museums lag - direkte tilskudd d)	2 877	817	2 060	252,1 %
30408	Bååstede - Norsk Folkemuseum	0	534	-534	-100,0 %
Sum		65 192	46 503	18 689	40,2 %

a) Tilskudd til kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner er flyttet til Museer. Dette gjelder Árran julevsáme guovdásj/ Árran lulesamisk senter, Saemien Sijte, Várdobáiki Sámi guovddáš/Várdobáiki samisk senter, Davi álbmogiid guovddáš/Senter for nordlige folk og Deanu ja Várjrat museasiida/Tana og Varanger museumssiida.

b) Kr 7 300 000 øremerkes husleiekostnader på grunn av nytt museumsbygg.

c) Kr 150 000 øremerkes til husleie for kunstmagasinet.

d) Kr 2 040 000 øremerkes samarbeid og kompetanseoverføring om samiske gjenstander i tyske museer.

Mål for tilskuddsordningen - Museer:

- Samisk kulturarv eies og forvaltes av faglig sterke samiske museer på vegne av det samiske samfunnet.

Fra 2022 flyttes kulturhusfunksjonene som også har en museumsvirksomhet, se 8.6.6 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner, til museer. Dette gjøres for at museumsdelen av virksomheten skal bli mer synlig og at man skal se institusjonenes samfunnsrolle som en helhet.

De samiske kunstsamlingene øker, og forvaltning av samisk kunst ved de ulike samiske musene blir mer i fokus. Det er nødvendig med en kunsthaglig og infrastrukturmessig styrking av dette arbeidet, samt styrking av formidlingsvirksomheten ved museene. Sametinget setter i gang et arbeid med utviklingen av en samisk kunst- og kunstmuseumpolitikk.

Arbeidet med Samisk kunstmuseum går framover. Museet skal bygges ved De samiske samlinger i Karasjok. Et konseptvalgsnotat er ferdigstilt, der prosjektets samfunns- og effektmål er vedtatt. Det

arbeides med en alternativanalyse der man avklarer arealer og kostnader. Dette skal munne ut i et forprosjekt der mer detaljert planer og skisser for museet synliggjøres.

Det nasjonale og regionale forvaltningsnivået har ansvar for å sikre de økonomiske rammene for at de samiske museene har samme rammebetingelser som museer i Det nasjonale museumsnettverket.

Sametingets plenum har i 2020 vedtatt sak om Prinsipper for Sametingets museumsvirksomhet. Der slås det fast at samisk kulturarv skal eies og forvaltes av det samiske samfunnet. For å trekke fram noen hovedtrekk i saken er museenes rolle i dette arbeidet og i det samiske samfunnet for øvrig sentral. Samtidig er det nødvendig å styrke museenes rolle som samfunnsrelevante og aktive faginstitusjoner som arena for debatt og demokrati, samtidig som man formidler bredt til ulike publikumsgrupper.

Nytt bygg for Saemien Sijte vil åpnes i 2022. For å imøtekomme økt husleie ved innflytting i det nye bygget, styrker Sametinget bevilgningen til museet med kr 7 300 000 for 2022.

RiddoDuottarMuseat er en sentral arena for forvaltning og formidling av samisk kunst. Museumssiidaen må sikres gode rammer for å kunne kjøpe inn, ivareta og formidle denne viktige kulturarven. Det må også sikres egnede lokaler for å kunne stille ut kunsten. Sametinget har også satt fokus på å få dokumentert den viktige historien rundt utbygginga av Alta-Kautokeinovassdraget. Sametinget har bedt RiddoDuottarMuseat stå for dette arbeidet. Av den grunn videreføres økningen i 2021 budsjettet på kr 500 000 som er øremerket dette arbeidet. En referansegruppe bestående av blant andre Samisk Arkiv er med på å sikre det faglige innholdet. Bevilgningen i 2022 er økt med kr 150 000 i forbindelse med økte kostnader til større lokaler til Sametingets kunstsamling.

Tana og Varanger museumssiida er et av museene som skal få tilbakeført gjenstander som del av Bååstede-prosjektet. De utarbeider planer for ombygging av sine arealer for å sette museet i stand til å oppbevare og stille ut gjenstandene. Dette arbeidet ble i 2021 støttet med en bevilgningsøkning på kr 250 000. Denne bevilgningen videreføres i 2022.

I Bååstede -tilbakeføring av samisk blir de første samiske gjenstandene fysisk tilbakeført til noen av de samiske museene, når magasinene er ferdigstilt. Det arbeides også for at ytterligere tilbakeføringer fra utlandet, spesielt av seremonielle gjenstander, kan realiseres.

Samisk museumsvalg har i 2022 fått økt bevilgningen med kr 2 040 000 til samarbeid og kompetanseoverføring om samiske gjenstander i tyske museer.

8.6.6 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
30503	Mearrasiida	1 188	1 160	28	2,4 %
30504	Sijti Jarne	1 755	1 714	41	2,4 %
30506	Duoddara ráfe	942	920	22	2,4 %
30507	Sámi viessu Oslo/Samisk hus Oslo	1 566	1 529	37	2,4 %
30508	Lásságámmi	343	335	8	2,4 %
30509	Dállágádden, Tolládal	77	75	2	2,7 %
30511	Álta siida	500	488	12	2,5 %
30512	Sjeltie - Samisk kulturpark	305	298	7	2,3 %
30514	Sjøsamisk tun	185	181	4	2,2 %
30515	Aajege Saemien gieles & maahtoejarnge	324	316	8	2,5 %
30501	Árran julevsáme guovdásj/ Árran lulesamisk senter	a) 0	2 390	-2 390	-100,0 %
30502	Davvi álbmogiid guovddáš/Senter for nordlige folk	a) 0	1 750	-1 750	-100,0 %
30505	Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter	a) 0	2 481	-2 481	-100,0 %
30510	Saemien Sijte	a) 0	1 292	-1 292	-100,0 %
30513	Deanu ja Várjrat museasiida/Tana og Varanger museumssiida	a) 0	514	-514	-100,0 %
Sum		7 185	15 443	-8 258	-53,5 %

a) Tilskudd til kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner er flyttet til Museer.

De 5 kulturhusene som også har museum flyttes til museumskapitlet: RDM, Tana og Varanger, Árran, Saemien Sijte, Várdobáiki.

Mål for tilskuddsordningen - Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner:

- Samiske kulturhus og kulturinstitusjoner er attraktive møteplasser og arena for samisk kunst- og kulturformidling.

Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner er av ulik størrelse, samt at det har varierende grad av aktiviteter og faglig virksomhet. De skal likevel jobbe etter samfunnsoppdraget som er skissert i deres vedtekter. De skal tilby et variert tilbud innen samisk kultur og kulturhistorie i et lokalt og regionalt perspektiv. De skal ha regelmessige åpningstider og arrangere ulike arrangementer, kurs og prosjekter, samt ha dialog med befolkningen om aktivitetstilbudene.

8.6.7 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
32201	Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	1 500	1 000	500	50,0 %
Sum		1 500	1 000	500	50,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Institusjonsutvikling:

- Samiske kulturinstitusjoner som har faglig fornying og institusjonell utvikling.

Prioriteringer - Institusjonsutvikling:

- Faglige samarbeidsprosjekter mellom institusjoner, herunder andre urfolksinstitusjoner.
- Prosesser og prosjekter knyttet til tilbakeføring av Bååstede gjenstander.
- Prosjekter som har som mål å utvikle institusjonen faglig.
- Prosjekter som bidrar til formidling av kunst og kultur på nye måter.

8.7 Samisk litteratur

Mål for innsatsområdet:

- Kvalitativ samisk litteratur utgis, formidles aktivt og gjøres tilgjengelig.

Sametinget har i 2018 gjennom en litteraturredegjørelse og en sak om formidling av samisk litteratur satt fokus på en helhetlig gjennomgang av samisk litteratur, herunder se på hva som skal til innenfor de ulike elementene i litteraturfeltet for å skape en positiv utvikling.

8.7.1 Samletabell - samisk litteratur

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
33501 Čális fal - prosjekt	900	900	0	0,0 %
Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd	11 309	11 344	-35	-0,3 %
32301 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	2 850	3 600	-750	-20,8 %
Formidling av litteratur - direkte tilskudd	2 637	2 330	307	13,2 %
34501 Samiske litteraturdager - konferanse	300	300	0	0,0 %
33601 Styrke formidling i nordsamisk område - prosjekt	300	300	0	0,0 %
33701 Loga munnje! Les for meg! - prosjekt	600	600	0	0,0 %
Samiske medier - direkte tilskudd a)	0	5 076	-5 076	-100,0 %
Sum	18 896	24 450	-5 554	-22,7 %

a) Samiske medier er flyttet til innsatsområdet Samiske medier.

8.7.2 Čális fal - prosjekt

Som en del av satsingen på litteratur har Sametinget strategier rettet mot å få flere til å bli forfattere, få utgitt flere samiske bøker og få flere til å lese samiske bøker. Sametinget startet i 2015 et forfatterskapsprosjekt i samarbeid med Samisk kunstnerråd (SDR) og Samisk forfatterforening (SGS). Dette har så langt vært en suksess og Sametinget viderefører prosjektet i 2022.

Det settes av kr 900 000 i 2022 til prosjektet.

8.7.3 Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
30601 Davvi Girji AS	4 653	4 544	109	2,4 %
30602 ČálliidLágádus AS	3 523	3 440	83	2,4 %
30603 Idut AS	1 829	1 786	43	2,4 %
30604 ABC-Company E-skuvla AS	652	637	15	2,4 %
30605 DAT AS	652	637	15	2,4 %
37606 Samisk litteratursenter AS a)	0	300	-300	-100,0 %
Sum	11 309	11 344	-35	-0,3 %

a) Samisk litteratursenter er flyttet til Formidling av samisk litteratur - direkte tilskudd.

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur:

- Samisk litteratur utvikles, produseres og formidles.

Direktetilskuddsordningen til fem samiske forlag ble igangsatt i 2018 som en treårig forsøksordning. Målet er å gi forlagene et større ansvar, og en forutsigbarhet i arbeidet med utgivelse av samisk skjønn- og faglitteratur. Det er en forventning om at forlagene i sin utgivelsespolitikk tar ansvar for utgivelser på alle de aktuelle samiske språkene, og at samiskspråklige utgivelser skal gjøres tilgjengelig også i ebok- og lydbokformat. Det skal gjennomføres en evaluering av ordningen, og denne evalueringen skal danne grunnlag for Sametingets videre engasjement og satsing innenfor dette saksfeltet.

8.7.4 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
32301 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	2 850	3 600	-750	-20,8 %
Sum	2 850	3 600	-750	-20,8 %

a) Kr 750 000 er flyttet tilbake til oppfølging av Hjertespråket på administrativt nivå.

Det er viktig å stimulere til et mangfold av samiske utgivelser i en søkerbasert ordning for samisk litteratur til de forlag som ikke omfattes av direktetilskuddsordningen.

Det er stor etterspørsel etter samiske lyd- og e-bøker, som gjør det viktig å påse at ny samisk litteratur også er tilgjengelig digitalt. Slike utgivelser er viktige tiltak både for Sametingets litteraturpolitikk og språkpolitikk. Digitale utgivelser må være tilpasset dagens teknologiske plattformer og må gjøres mer tilgjengelig for bibliotek, slik flere får tilgang til den samiske litteraturen. I lule- og sørsamisk språkområder er det en utfordring med mangel på originallitteratur, som gjør det særlig viktig å tilgjengeliggjøre den litteraturen som finnes.

Oversettelser av litteratur, spesielt på disse språkene er derfor en viktig og nødvendig prioritering i Sametingets litteraturstrategi og gjenspeiles i denne ordningen.

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd:

- Samisk litteratur som er tilgjengelig på samisk.

Prioriteringer - Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd:

- Skjønnlitteratur med originalmanus på samiske språk.
- Faglitteratur med originalmanus på samiske språk.
- Oversettelser av skjønnlitteratur til samiske språk.
- Lydbøker.
- E-bøker.

8.7.5 Formidling av samisk litteratur - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
30701 Kautokeino - Kautokeino kommune	330	330	0	0,0 %
30702 Tana/Nesseby - Nesseby kommune	500	500	0	0,0 %
30703 Kåfjord - Kåfjord kommune	500	500	0	0,0 %
30704 Sør-Troms - Troms og Finnmark fylkeskommune	500	500	0	0,0 %
30705 Sør-Trøndelag - Trøndelag fylkeskommune	500	500	0	0,0 %
37606 Samisk litteratursenter AS a)	307	0	307	-
Sum	2 637	2 330	307	13,2 %

a) Samisk litteratursenter var i 2021 en del av tilskuddsordningen Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur.

Mål for tilskuddsordningen - Formidling av samisk litteratur:

- Samisk litteratur er tilgjengelig og kjent for brukerne.

Det er viktig å jobbe mer målrettet for å øke kompetansen og interessen for samisk litteratur i de samiske områdene. De samiske bokbussene skal tilby arrangement som synliggjør samisk litteratur. De skal ha et godt tilbud av samiskspråklig litteratur, og aktivt bidra til at brukerne er kjent med tilbudet.

Sametingets tilskudd kan ikke overstige kr 500 000 pr. buss jf. vedtak i SP 49/18 Formidling av samisk litteratur.

Samisk litteratursenter har en viktig funksjon i formidlingen av samisk litteratur med formål om at samiske språk og bøker søker brukere. Litteratursenteret skal aktivt formidle samisk litteratur med spesiell vekt på oppsøkende virksomhet og spesielt med barn og unge som målgruppe. Formidling og promotering skal skje i samarbeid med forfattere, forlag, forfatterorganisasjoner, bibliotek, språksentre, skoler og andre. Samisk litteratursenter har over flere år hatt samlinger, foredrag, kåseri o.l. både på senteret i Karasjok og rundt om i Sápmi. Aktiviteter som har vært prosjektfinansiert fra Sametingets side. Dette direkte tilskuddet erstatter prosjektfinansieringen som har vært gitt fra Sametinget tidligere.

8.7.6 Samiske litteraturdager - konferanse

Sametinget arrangerer årlig de samiske litteraturdagene i Karasjok. De samiske litteraturdagene er et godt etablert arrangement i det samiske litteratur og forfattermiljøet, som har stor deltakerinteresse. De samiske litteraturdagene er en viktig arena hvor samiske forfattere og lesere møtes for å diskutere samisk litteratur.

Sametinget ønsker mer handlingsrom til å utvikle og utvide programmet for de samiske litteraturdagene, samt å flytte arrangementet til andre steder i Sápmi for å nå ut til et bredere samisk publikum.

Det settes av kr 300 000 til dette prosjektet i 2022.

8.7.7 Styrke formidling i nordsamisk område - direkte tilskudd

Mål for tilskuddet:

- Sametinget og Troms og Finnmark fylkeskommune samarbeider om formidling av samisk litteratur.

Troms og Finnmark fylkeskommune og Sametinget har etablert et samarbeid om formidling av samisk litteratur formidling i nordsamisk område. Avtalen gjelder fram til mars 2024. Samarbeidsområder knyttes til en egen samarbeidsavtale. Omkring 25 % av fylkeskommunens samiske bibliotekstjeneste vil gå til samarbeidet.

Partene samarbeider om å styrke og utvikle nye formidlingstiltak for å øke kunnskap om samisk litteratur i nordsamisk område. Samarbeidet innebærer å prøve ut en ny driftsform som knytter partene nærmere sammen i en felles samisk bibliotekstjeneste.

Et samarbeid kan eksempelvis dreie seg om arrangementer som fremmer samisk litteratur i det nordsamiske språkområdet, utvikling av samarbeid på tvers av nasjonalgrensene om formidling av nordsamisk litteratur eller lignende.

Det settes av kr 300 000 til dette formidlingssamarbeidet i 2022.

8.7.8 Loga munnje! Les for meg! - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Å motivere til økt leselyst og styrke interessen for litteratur

Loga munnje-prosjektet er et språkstimulerende tiltak, der samiske foreldre oppmuntres til å prate, lese, synge, og lese rim og regler, sammen med barna fra de er helt små. Slik styrkes foreldrenes rolle for barns språk- og identitetsutvikling, og legges til rette for leselyst og senere barnas lese- og skrive ferdigheter. Prosjektet bygger på samarbeid med bibliotek og helsestasjoner. Disse tjenestene blir mer synlige og bevisste på å fremme samisk språk og litteratur for samiske småbarnsfamilier.

Aktiv deltakelse og samarbeid i nasjonale tiltak for å fremme samisk litteratur og leselyst er viktig. Loga munnje -tiltaket bygger på det nasjonale Bokstart-kampanjen og er utviklet i samarbeid med Foreningen lles. Det skal utvikles andre formidlingstiltak rettet mot barn og unge. Sommerles-kampanjen er godt etablert nasjonalt for barn fra 1.-7. klasse. I dette og lignende tiltak kan også samisk litteratur for barn blir mer synlig og mer etterspurt.

Tiltaket ble i 2021 styrket med kr 400 000 som en del av oppfølgingen av Hjertespråket. Denne økningen videreføres i 2022.

Det settes av kr 600 000 til dette prosjektet i 2022.

8.8 Samiske medier

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av samiske medier som synliggjør samisk språk, kultur og samfunnsliv.

8.8.1 Samletabell - Samiske medier

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Samiske medier - direkte tilskudd	5 197	0	5 197	-
Sum	5 197	0	5 197	-

8.8.2 Samiske medier - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
30801 Nuorttanaste	1 275	0	1 275	-
30802 Ungdomsmagasinet Š - Idut AS	1 749	0	1 749	-
30803 Sámis - Čálliidlagádus AS	413	0	413	-
30804 Daerpies Dierie/sørsamisk kirkeblad - Den norske kirke	266	0	266	-
30805 Bårjås - Árran julesáme guovdásj	140	0	140	-
30806 Guovdageainnu Lagasradio (GLR)	361	0	361	-
30807 NuorajTV	615	0	615	-
30808 Bamsebladet - ABC-Company E-skuvla AS	378	0	378	-
Sum	5 197	0	5 197	-

Samiske medier var i 2021 under innsatsområdet Samisk litteratur og medier.

Mål for tilskuddsordningen - Samiske medier:

- Samiske medier som skaper samfunnsengasjement.

Medier er en viktig del av samfunnet og samfunnsdebatten. For Sametinget er det viktig at samisk språk, kunst og kultur er tilgjengelig på ulike medier, på ulike plattformer og at det produseres og formidles med høy kvalitet.

8.9 Samisk idrett

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av idrettsaktiviteter.

For Sametinget er det viktig at den samiske idrettsorganisasjonen, med sine særforbund, og lokale lag og foreninger har ressurser og kompetanse til å legge til rette for et bredt spekter av idrettsaktiviteter lokalt, og samtidig er i stand til å delta i og utvikle arenaer i allsamisk sammenheng, og også utvikle

samarbeid med andre urfolk og folk fra andre arktiske områder. En tilrettelegging av idrettsaktiviteter er også viktig i et folkehelseperspektiv.

Det er viktig at den samiske idrettsorganisasjonen, med sine særforbund, og lokale lag og foreninger har ressurser og kompetanse til å legge til rette for et bredt spekter av idrettsaktiviteter lokalt, og samtidig er i stand til å delta i og utvikle arenaer i allsamisk sammenheng, og også utvikle samarbeid med andre urfolk og folk fra andre arktiske områder. En tilrettelegging av idrettsaktiviteter er også viktig i et folkehelseperspektiv. Sametinget ønsker at samisk idrett skal få muligheten til å styre rammen fra Sametinget etter egne satsinger, og behov, og der for at det etableres ett avtale institutt mellom partene fra budsjettåret 2023.

8.9.1 Samletabell - samisk idrett

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Samisk idrett - direkte tilskudd	3 344	3 266	78	2,4 %
34701 Kultur- og idrettsstipend	100	100	0	0,0 %
Sum	3 444	3 366	78	2,3 %

8.9.2 Samisk idrett - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
30901 Sámiid Válašállan Lihttu - Norga (SVL-N)	3 344	3 266	78	2,4 %
Sum	3 344	3 266	78	2,4 %

Mål med tilskuddsordningen - samisk idrett:

- Samisk idrett har et mangfold av idrettsaktiviteter.

8.9.3 Kultur- og idrettsstipend - stipend

Mål med stipendet - Kultur- og idrettsstipend:

- Motivere unge kultur- og idrettsutøvere til videre satsing.

Sametingets kultur- og idrettsstipend skal motivere samisk ungdom til å engasjere seg innenfor kunst, kultur og idrett. Sametinget deler ut fire stipend årlig til ungdom som engasjerer seg innenfor musikk, kunst, kultur og idrett.

Det settes av kr 100 000 til stipendene i 2022.

9 Kulturminnevern

Samfunnsmål:

- Samiske kulturminner er viktige kilder til kunnskap om vår kulturhistorie og legger premisser for all planlegging og inngrep.

1. Urfolk har rett til å praktisere og gjenopplive sine kulturelle skikker og tradisjoner. Dette omfatter retten til å bevare, verne og videreutvikle tidligere, nåværende og fremtidige kulturuttrykk, som arkeologiske og historiske steder, artefakter, mønstre, seremonier, teknologier, bildende og utøvende kunst samt litteratur.

2. Statene skal gjennom effektive ordninger, for eksempel i form av gjenoppbygging, utformet i samarbeid med vedkommende urfolk, sørge for avhjelping for eiendom av kulturell, intellektuell, religiøs eller åndelig art som urfolk er fratatt uten deres frie og informerte forhåndssamtykke, eller som er fratatt dem i strid med deres lover, sedvaner og tradisjoner.

(Artikkel 11 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

9.1 Samletabell - Kulturminnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftskostnader	10 470	9 970	500	5,0 %
Direkte tilskudd	0	0	0	-
Søkerbasert tilskudd	2 400	8 400	-6 000	-71,4 %
Avtale	0	0	0	-
Prosjekt	664	664	0	0,0 %
Konferanse og evaluering	0	0	0	-
Sum	13 534	19 034	-5 500	-28,9 %

Samiske kulturminner er synlige spor etter våre forfedres bruk og tilstedeværelse i landskapet. De formidler kunnskap om livsvilkår, overlevelsesstrategier, ressursbruk, trosforestillinger og tilpassinger til landskapet. Dette landskapet formidler også kunnskap om rike ressurser og langvarig bosetting. Deler av den tradisjonelle kunnskapen er fortsatt i aktiv bruk i samiske samfunn, parallelt med nye kunnskaper. Sikring av kulturminner og formidling av kunnskapen de inneholder er viktig for å sikre og videreføre samisk kultur inn i framtiden. Kunnskap om landskaps- og ressurstilpassing, som er nedfelt i samiske kulturmiljø, har verdi langt utenfor samiske samfunn. Klimaendringene har konsekvenser for samiske kulturminner, da gjengroing av landskap blant annet innebærer at arkeologiske kulturminner som ikke er kartfestet og dokumentert mister synlighet. I tillegg utgjør økende nedbørsmengder en trussel mot freda samiske bygninger.

Kulturminneloven slår fast at alle samiske kulturminner fra 1917 eller eldre er automatisk fredet. Sametinget, som samenes øverste politiske myndighet, har forvaltningsansvar for samiske kulturminner og legger hovedpremissene for dette arbeidet. Det følger også av folkeretten.

Sametinget har ansvar for forvaltning av den samiske bygningsarven, og det er de siste årene registrert opp mot 900 automatisk freda samiske bygninger. Overordnede prinsipper for forvaltning av bygningene er beskrevet i «Sametingets plan for forvaltning av freda samiske bygninger» som ble vedtatt i Sametingets plenum i juni 2017.

Endringer i rammebetingelser og lovverk, kunnskapsgrunnlag og arealbruk har gjort det nødvendig å utarbeide et overordnet styringsdokument for den samiske kulturminneforvaltningen. Som følge av dette ble Áimahuššan sametingsmelding om samisk kulturminnevern lagt fram for Sametingets plenum i 2021. Meldinga redegjør for status og utfordringer, og den fastsetter strategier for måloppnåelse på de ulike saksfeltene i kulturminneforvaltningen. Det videre arbeidet vil være konsentrert om å gjennomføre de strategiske satsingene som er fastsatt i meldinga.

9.2 Driftskostnader - Kulturminnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftsinntekter	-1 896	-1 896	0	0,0 %
Lønns- og personalkostnader	10 624	10 319	305	3,0 %
Andre driftskostnader	1 742	1 547	195	12,6 %
Sum	10 470	9 970	500	5,0 %

a) Lønns- og personalkostnader var i 2021 under kapittelet Administrativt nivå.

Det er to seksjoner i avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB) som arbeider med kulturminnevern:

- Seksjon for kulturminner, 10 fast ansatte.
- Seksjon for bygningsvern, skjøtsel og kulturlandskap, 4 fast ansatte og 2 prosjektstillinger.

Sametinget har myndighet etter kulturminneloven til forvaltning av samiske kulturminner. Hovedoppgavene til seksjon for kulturminner samt seksjon for bygningsvern, skjøtsel og kulturlandskap er forvaltning, formidling og dokumentasjon av samiske kulturminner, samisk bygningsarv og fartøyvern. Dokumentasjon av muntlige tradisjoner, tradisjonell landskapsbruk og samiske kulturmiljøer inngår også. Arbeidet består av publikumskontakt, befaringer, intervjuer, befarringsrapporter, billedadministrering og registrering i den nasjonale databasen Askeladden. I tillegg utarbeides det skjøtelsplaner for samiske kulturminner og kulturmiljøer.

Seksjonene administrerer også de søkerbaserte tilskuddsordningene til kulturminner, bygningsvern og fartøyvern. Inkludert i dette er veiledning av søkere. Seksjonene gir også høringsuttalelser til kommunale og regionale planer. Sametinget har kontakt med 114 kommuner, 5 regioner/fylker, 3 arkeologiske landsdelsmuseer, de samiske museene og andre museer i området. Sametinget har dessuten hovedansvaret for skjøtsel og forvaltning av Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde og Skoltebyen kulturmiljø.

9.3 Innsatsområder - Kulturminnevern

Sametingets innsatsområder innenfor kulturminnevern:

- Forvaltning av kulturminner.
- Rammebetingelser for samisk kulturminnevern.
- Synliggjøring av den samiske kulturarven.
- Bygningsvern og fartøyvern.

9.3.1 Virkemidler innsatsområder - Kulturminnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Forvaltning av kulturminner	2 600	2 950	-350	-11,9 %
Synliggjøring av den samiske kulturarven	464	114	350	307,0 %
Bygningsvern og fartøyvern a)	0	6 000	-6 000	-100,0 %
Sum	3 064	9 064	-6 000	-66,2 %

a) Over Riksantikvarens budsjett har det vært øremerket inntil 6 mill. kroner til styrking av arbeidet med bevaring av automatisk fredete, samiske bygninger innenfor tilskuddsordningen for fredete kulturminner i privat eie på kap. 1429, post 71. Øremerkingen innenfor posten til automatisk fredete, samiske bygninger foreslås ikke videreført i 2022. Automatisk fredete samiske bygninger inngår fortsatt i målgruppen for tilskuddsordningen.

9.4 Forvaltning av kulturminner

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner forvaltes på grunnlag av egen historie og egne verdier.

Sametingets arbeid skal føre til at flere samiske kulturminner registreres og istandsettes. Gjennom dette arbeidet styrkes kunnskapen om samisk tradisjon og historie, samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner.

Til forvaltningen hører tilskuddene, Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde, Skoltebyen kulturmiljø og ulike prosjekter som omhandler registrering, skjøtsel, sikring og tilrettelegging av samiske kulturminner, herunder også samiske bygninger. Sametinget har en funksjonell, kunnskapsbasert og forutsigbar forvaltning etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven.

Sametinget har utarbeidet en plan for skjøtsel og tilrettelegging av arkeologiske kulturminner fram til 2020. Et bredt utvalg av kulturmiljø i det samiske bosettingsområdet skal vedlikeholdes og formidles. Etter flere år med tilrettelegging, synliggjøring og formidling av samiske kulturminner ser Sametinget at det kreves ressurser for å ivareta oppfølging og vedlikehold av de tilrettelagte kulturminnelokalitetene.

9.4.1 Samletabell - Forvaltning av kulturminner

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
37001 Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	2 400	2 400	0	0,0 %
38501 Skjøtsels- og formidlingsarbeid på Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	200	200	0	0,0 %
38601 Skjøtsel og formidling av kulturminner - prosjekt	0	200	-200	-100,0 %
38701 Oppfølging og vedlikehold av tilrettelagte kulturminner - prosjekt	0	150	-150	0,0 %
Sum	2 600	2 950	-350	-11,9 %

a) Oppfølging og vedlikehold av tilrettelagte kulturminner er i 2022 flyttet til innsatsområdet Synliggjøring av den samiske kulturarven.

9.4.2 Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
37001 Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	2 400	2 400	0	0,0 %
Sum	2 400	2 400	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Samisk kulturminnevern:

- Samiske kulturminner med tilhørende tradisjoner synliggjøres gjennom dokumentasjon, formidling og istandsetting.

Prioriteringer 2022 for søkerbasert tilskudd til samisk kulturminnevern:

For bygningsvern og fartøyvern:

- Utarbeide istandsettingsplaner for verneverdige samiske bygg og - båter.
- Istandsetting av verneverdige samiske bygninger. Bygninger som har særskilt betydning for det samiske lokalsamfunnet prioriteres.
- Formidling av samisk bygnings- og båtarv.

For registrering og dokumentasjon av samiske kulturminner og kulturmiljøer:

- Registrering av samiske kulturminner og kulturmiljøer. Områder som er lite undersøkt prioriteres.
- Innsamling og dokumentasjon av samisk tradisjonskunnskap som kan knyttes til kulturminner på sjø- og land.

For skjøtsel og tilrettelegging:

- Utarbeidelse av skjøtelsplaner for samiske kulturminner og kulturmiljøer.
- Skjøtselstiltak og tilrettelegging av kulturminner og kulturmiljøer.

9.4.3 Skjøtels- og formidlingsarbeid Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Videreutvikle Ceavccageadgi/Mortensnes som kulturminneområde.

Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde ble fredet i 1988 og forvaltes av Sametinget. Det ordinære skjøtelsarbeidet i kulturminneområdet gjennomføres av Várjjat Sámi Musea og midler til dette blir overført Tana og Varanger museumssiida via direktetilskuddet til samiske museer. Utover dette har Sametinget under de siste årene brukt midler til fremst oppgradering av parkeringsplassen ved nes kulturminneområdet, dette arbeidet ble avsluttet i 2020. Sametinget vil i 2022 jobbe videre med nødvendige tiltak og nødvendig vedlikehold i kulturminneområdet som ikke omfattes av det ordinære skjøtelsarbeidet. Dette kan også gjelde oppgradering av infrastruktur, samt videreutvikling av fysisk og digital formidling. Arbeidet vil gjøres i dialog med Tana og Varanger museumssiida.

Sametinget vil også fortsatt jobbe videre med at Várjjat siida/Mortensnes fremmes som samisk verdensarvområde på UNESCOs liste over verdens kulturarv.

Det settes av kr 200 000 til prosjektet i 2022.

9.5 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har formell forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner etter kulturminneloven.

Forvaltningsmyndigheten for samiske kulturminner etter kulturminneloven ble lagt til Sametinget som en prøveordning i 2001. Denne prøveordningen gjelder fortsatt. Sametinget skal imidlertid være den viktigste premissleverandøren for det samiske kulturminnevernet. Dette krever en endring av kulturminneloven. En slik forvaltningsordning vil også være i tråd med folkeretten når det gjelder Sametinget som et urfolksparlament.

Videre er gode økonomiske rammebetingelser avgjørende for forvaltningen av samiske kulturminner. For å oppnå dette må Sametinget gis mulighet til reelle konsultasjoner med regjeringen om bevilningene til samisk kulturminnevern.

Kunnskapsmengden om samiske bosettingsområder og antall kulturminner er økende, særlig med hensyn til automatisk freda samiske byggverk. Gode rammebetingelser oppnås også gjennom samarbeid med aktuelle partnere innen kulturminnevernet. Sametinget samarbeider i dag nært med enkelte fylkeskommuner, et samarbeid som gir gevinst for alle parter.

9.6 Synliggjøring av den samiske kulturarven

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner er grunnlag for kunnskapsproduksjon og verdiskaping.

Synliggjøring av samiske kulturminner medfører økt kunnskap om samisk historie og levesett. Sametinget arbeider for at formidling av samiske kulturminner og kulturmiljøer skal skje gjennom muntlige og skriftlige framstillinger og ved tilrettelegging og bruk av kulturminnene. Samiske kulturminner skal brukes for å dokumentere bruk av ressurser og landskap og Sametinget må være en premissleverandør ved formidlingen av den samiske kulturarven.

9.6.1 Samletabell - synliggjøring av den samiske kulturarven

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
38701 Oppfølging og vedlikehold av tilrettelagte kulturminner - prosjekt	350	0	350	-
38901 Metodeutvikling samiske kulturminner - prosjekt a)	114	114	0	0,0 %
Sum	464	114	350	307,0 %

a) Oppfølging og vedlikehold av tilrettelagte kulturminner var i 2021 under innsatsområdet Forvaltning av kulturminner.

9.6.2 Oppfølging og vedlikehold av tilrettelagte kulturminner - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Bevare og utvikle de tilrettelagte samiske kulturminnene.

I løpet av de siste årene har Sametinget gjennom ulike prosjekter og tiltak fått tilrettelagt en rekke samiske kulturminnelokaliteter. Dette har ført til at vi har fått synliggjort samiske kulturminner og samisk kulturhistorie i mange lokalsamfunn og slik bidratt til større engasjement og kunnskap om den samiske kulturarven.

De tilrettelagte kulturminnene fordrer planmessig oppfølging i form av skjøtsel, vedlikehold og oppdatering. Dette er en forutsetning for at de skal beholde sin viktige funksjon i formidlingen av samisk kulturhistorie. Ytterligere tilrettelegging vil være aktuelt også framover, dette for å sørge for mangfold og bredde av tilrettelagte samiske kulturminner.

Det settes av kr 350 000 til dette arbeidet i 2022.

9.6.3 Metodeutvikling samiske kulturminner - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Utvikle digitale formidlingsmetoder for samiske kulturminner.

Samiske kulturminner skal brukes for å dokumentere bruk av ressurser og landskap. Sametinget vil i 2022 fortsatt jobbe med å bruke og utvikle naturvitenskapelig metodikk innenfor samisk kulturminnevern, herunder blant annet C-14-dateringer, dendrokronologi og LIDAR-skanning. Sametinget ønsker å styrke formidling av kulturminner gjennom utvikling av digitale formidlingsmetoder.

Det settes av kr 114 000 til dette arbeidet i 2022.

9.7 Bygningsvern og fartøyvern

Mål for innsatsområdet:

- God kvalitet og tilfredsstillende vedlikehold på samiske bygningsarv og verneverdige samiske båter.

Bygningsregistreringsprosjektet, som Sametinget har gjennomført i samarbeid med Riksantikvaren, har resultert i at antallet automatisk fredede samiske byggverk har økt fra 60 til rundt 900. Sametingets ansvar er å forvalte disse byggverkene og formidle historien de representerer. Registreringsprosjektet har skapt forventninger i de samiske lokalsamfunnene og det forplikter alle ansvarlige deltakere til å imøtekomme disse forventningene, og til å følge opp det klare ansvaret som er nedfelt i kulturminneloven. Riksantikvaren har bevilget midler til Sametinget for å styrke oppfølgingen av arbeidet med bevaring av automatisk fredede samiske bygninger. Sametinget vil følge dette opp med styring av tilskudd til fredede kulturminner i privat eie og ellers i tråd med «Plan for forvaltning av automatisk fredede samiske bygninger» som er vedtatt av Sametingets plenum.

Antall identifiserte og registrerte samiske kulturminner øker fra år til år, og bidrar til å synliggjøre samisk historie og tilstedeværelse i stadig nye områder. Det voksende antallet kulturminner er et godt bidrag til å framstille den sammensatte historien i nordområdene.

Sametinget har fått ansvar for samisk fartøyvern fra 2021, og dette saksfeltet er derfor i en tidlig etableringsfase. Siden Sametinget ikke har en samlet oversikt over verneverdige samiske båter vil arbeidet med identifisering av samiske båter og fartøy være en prioritert oppgave for dette saksfeltet.

10 Helse, sosial og barnevern

Samfunnsmål:

- Det samiske folk har god helse og mottar likeverdige tjenester tilrettelagt deres språklige og kulturelle bakgrunn, og deres rettigheter som urfolk.

2. Individider tilhørende urfolk har samme individuelle rett som andre til å ha den høyest oppnåelige **helsestandard** både fysisk som psykisk. Statene skal treffe nødvendige tiltak for gradvis å sikre full gjennomføring av denne rettigheten.

(Artikkel 24 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

2. Statene skal, sammen med vedkommende urfolk, treffe tiltak for å sikre at kvinner og barn tilhørende urfolk er fullt ut beskyttet og sikret mot enhver form for **vold og diskriminering**.

(Artikkel 22 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Samiske barn har rett til et fullverdig helse- og sosialtilbud som er tilrettelagt i deres språk og kultur, og der det tas tilbørlig hensyn til deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ved utvikling av hjelpetiltak. Dette er barns selvstendige rett, som også gjelder for samiske barn under barnevernets omsorg.

(Artiklene 2, 20 og 30 i FNs barnekonvensjon)

10.1 Samletabell - Helse, sosial og barnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftskostnader	2 320	2 230	90	4,0 %
Direkte tilskudd	1 109	1 085	24	2,2 %
Søkerbasert tilskudd	1 700	1 700	0	0,0 %
Avtale	0	0	0	-
Prosjekt	0	200	-200	-100,0 %
Konferanse og evaluering	0	0	0	-
Sum	5 129	5 215	-86	-1,6 %

Sametingets politikk bygger på at det samiske folk har rett til en god og likeverdig helse- og omsorgstjeneste og barnevernstjeneste på lik linje med befolkningen for øvrig. Dette følger av norsk lov og internasjonale konvensjoner. Der fremgår det at utforming og gjennomføring av helsetjenester for urfolk skal skje under urfolks eget ansvar og kontroll, slik at urfolk kan nyte godt av så høy fysisk og mental helse som mulig. Videre må tjenestetilbudet tilrettelegges pasientens språklige og kulturelle bakgrunn.

Sametinget erfarer at dersom samiske pasienters behov skal ivaretas, må dette komme klart til uttrykk i nasjonale føringer og lovtekster. Det er viktig å løfte ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og omsorgstjenester fra enkeltpersoner til et overordnet nivå. Sametinget forutsetter at samiske pasienters rett til god helse og tilrettelagte tjenester etterspørres og synliggjøres i planlegging, utredninger og når beslutninger tas.

Utvikling av god helse for det samisk folk må bygge på dokumentert kunnskap om det samiske folks helse og levekår, og hvilke faktorer som påvirker helsetilstanden. Kunnskap er viktig både for identifisering av helseutfordringer og for igangsetting av tiltak. Sametinget ser behov for styrking av forskning på forhold som påvirker helse, og forskning på tjenestetilbudet til samiske pasienter. Videre er det behov for å øke samisk språk- og kulturkompetanse på alle nivåer innenfor helsetjenesten.

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og internasjonale konvensjoner som stadfester deres rett til å vokse opp i egen kultur og med eget språk. Dette gjelder også samiske barn under barnevernets omsorg. Samiske barn har en selvstendig rett til tjenester og tiltak som tar utgangspunkt i deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn.

Ivaretagelse av samiske barns identitet, språk og kultur er viktige forutsetninger for at samiske barn og deres familier skal få de tilbud de har krav på innenfor barnevernet. En god barnevernsomsorg for samiske barn forutsetter kunnskap om samisk barns rettigheter til eget språk og kultur innenfor alle deler av barnevernet. I dag har vi ikke dokumentert kunnskap om samiske barn som er eller har vært under barnevernets omsorg. Offentlige myndigheter forklarer dette med manglende registrering av barns samiske bakgrunn. Kunnskap om samiske barn under barnevernets omsorg er en forutsetning for å sikre ivaretagelse av samiske barns rettigheter som urfolk.

10.2 Driftskostnader - Helse, sosial og barnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader a)	2 074	2 070	4	0,2 %
Andre driftskostnader	246	160	86	53,8 %
Sum	2 320	2 230	90	4,0 %

a) Lønns- og personalkostnader var i 2021 under kapittelet Administrativt nivå.

Seksjon for helse er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Seksjonen har 3 fast ansatte.

Seksjon for helse har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det helse- og omsorgspolitiske feltet og barnevern. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

10.3 Innsatsområder - Helse, omsorg og barnevern

Sametinget ønsker å nå hovedmålet for helse og sosial ved å fokusere på følgende innsatsområder:

- Pleie og omsorgstjenesten
- Spesialisthelsetjenesten
- Helse- og omsorgstjenesten
- Folkehelse
- Barnevernstjenesten

10.3.1 Virkemidler innsatsområder - Helse, omsorg og barnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Helse- og omsorgstjenesten	2 809	1 085	1 724	158,9 %
En likeverdig barnevernstjeneste a)	0	1 700	-1 700	-100,0 %
Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning b)	0	200	-200	0,0 %
Sum	2 809	2 985	-176	-5,9 %

a) Tilskudd til helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter er i 2022 flyttet til innsatsområdet Helse- og omsorgstjenesten.

b) Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning er i 2022 flyttet til kapittelet Sametingsrådet.

10.4 Pleie og omsorgstjenesten

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter og brukere, uavhengig av bosted, mottar en språklig og kulturelt tilrettelagt pleie- og omsorgstjeneste.

Samiske pasienter og brukere over hele landet har rett til en språklig og kulturelt tilrettelagt tjeneste. Innenfor primærhelsetjenesten har det ikke vært en systematisk satsing på helsetilbudet til samiske

pasienter. Tiltakene som har vært gjennomført innenfor primærhelsetjenesten er ikke en del av en planlagt satsing, men bærer preg av å være initiativ fra enkelte kommuner, institusjoner og fagfolk. Sametinget vil jobbe for en helhetlig satsing på primærhelsetjeneste til den samiske befolkningen, deriblant ved at det utvikles en ny nasjonal handlingsplan for helse og omsorgstjenester til samisk befolkning. Sametinget vil medvirke til at samiske pasienters rettigheter og behov ivaretas i omsorgssektoren.

10.4.1 Samiske fagutviklingsmiljø i helse

Sametinget mener at det er behov for samiske fagmiljø i omsorgstjenester for samiske pasienter over hele landet. Utviklingssenter for sykehjem og omsorgstjeneste for den samiske befolkningen har som formål å bidra til likeverdige helse- og omsorgstjenester til den samiske befolkningen både lokalt, regionalt og nasjonalt. Sametinget vil arbeide for at senterets styrkes.

Videre har Sametinget i samarbeid med helsedirektoratet bidratt til etablering av samiske helsefagmiljøer i ulike samiske bosetningsområder. Helsefagmiljøene skal bistå kommuner i utvikling av samisk språklig og kulturelle tjenester, øke samisk språklig og kulturell kompetanse og bidra til brukerrettede tilbud til samiske eldre og andre. Sametinget vil i dialog med sentrale myndigheter påvirke til at samiske helsefagmiljø styrkes og blir permanent.

Gjennom Sametingets samarbeidsavtaler med bykommuner setter Sametinget fokus på tilrettelegging av helsetjenester til samiske brukere i byene. Sametinget vil arbeide for at helsestasjontilbudet til samiskspråklige barn ivaretas av samisktalende helsesykepleier, særlig med tanke på oppfølging av samiske barns språkutvikling. Videre etterlyser samiske eldre i byene møteplasser der de kan treffe andre samer, og omsorgstjenester som ivaretar deres samiske språk og bakgrunn. Sametinget vil i samarbeid med bykommunene, arbeide for at det etableres et samiskspråklig omsorgstilbud til samiskspråklige eldre.

10.5 Spesialisthelsetjenesten

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter mottar spesialisthelsetjenester der deres språklige og kulturelle bakgrunn har en naturlig plass, og samisk språk kan benyttes i behandlingssammenheng.

Samiske pasienter har rett på likeverdige helsetjenester på lik linje med den øvrige befolkning. Likeverdige tjenester forutsetter helsetjenester som er tilrettelagt pasientens språklige og kulturelle bakgrunn. Organiseringen av samisk spesialisthelsetjeneste må reflektere samenes særstilling som urfolk. Den overordnede organisasjonsstrukturen må erkjenne samenes rett til selvbestemmelse i utforming, styring og kontroll av helsetjenester til samiske pasienter. Sametinget slår fast at dagens organisering der samiske helsetjenester er organisert under et underliggende helseforetak, ikke oppfyller samers rett til selvbestemmelse.

Sametinget vil arbeide for reell samisk medbestemmelse og medvirkning ved utforming og gjennomføring av helsetjenester til det samiske folk. Deriblant arbeide for en organisasjonsmodell der samers rett til planlegging, utforming og organisering av helsetjenester ivaretas. Sametinget vil også

sikre reell medbestemmelse gjennom samisk representasjon i overordnede organer i øvrige helseforetak.

Helse Nord og øvrige regionale foretak har etter oppdrag fra sentrale myndigheter utarbeidet en plan for strategisk videreutvikling av helsetjenester til den samiske befolkningen. Sametingets vil bidra i arbeidet i med videreutvikling av helsetjenester til samiske pasienter, med å ta utgangspunkt i samiske pasienters rettigheter og behov.

Samiske spesialisthelsetjenester må bygges på definerte utfordringer og behov i det samiske samfunnet, og ta utgangspunkt i dagens etablerte samiske institusjoner som Sámi Klinihkka. Samtidig må også øvrige regionale og underliggende helseforetak forpliktes på kulturelt og språklige tilrettelagte tjenestetilbud til samiske pasienter. Sametinget vil bidra til å styrke Sámi klinihkka, slik at det fortsatt er tilgjengelig for samiske pasienter nasjonalt, og i Sápmi for øvrig. Sametinget er fornøyd med at det er igangsatt tiltak for å øke kompetansen om samisk språk og kultur i spesialisthelsetjenesten.

Sametinget mener at det også må utvikles handlings- og tiltaksplaner for behandlingstilbudet til den samiske befolkning, i nært samarbeid med samiske helsefagmiljø og Sametinget.

Samiske barn og unge opplever ofte rasistiske utsagn og handlinger i deres hverdag. Samiske pasienter møter ofte en spesialisthelsetjeneste med liten kunnskap om samisk språk og kultur, der muligheten til å bruke eget språk er liten. Sametinget ser at det er viktig at det finnes et samisk tilbud til mennesker som opplever vanskelige situasjoner og trenger noen å snakke med. Tiden med pandemien Covid-19 har påvirket menneskene, og da spesielt unge og unge voksne. Sametinget mener at dette aktualiserer behovet for et lavterskeltilbud, og vil arbeide for etablering av slike tilbud.

10.6 Helse- og omsorgstjenesten

10.6.1 Samletabell - Helse- og omsorgstjenesten

		(i 1000 kr)			
		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
40001	Brukerrettede tilbud for eldre samer - Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter - direkte tilskudd	654	639	15	2,3 %
40101	Samisk legeforening - direkte tilskudd	100	100	0	0,0 %
40201	Sørsamisk helsenettverk/Åarjelsaemien healsoeviermie - direkte tilskudd	108	105	3	2,9 %
40301	Brukerrettede tilbud for eldre samer - Samisk hus i Oslo - direkte tilskudd	108	105	3	2,9 %
40401	Sørsamisk helsekonferanse - direkte tilskudd til Aajege - Trøndelag fylkeskommune	139	136	3	2,2 %
42001	Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd a)	1 700	0	1 700	0,0 %
Sum		2 809	1 085	1 724	158,9 %

a) Ordningen var i 2021 under innsatsområdet En likeverdig barnevernstjeneste.

10.6.2 Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Várdobáiki

Mål for tilskuddsordningen - Brukerrettede tilbud for eldre samer:

- Tilrettelegge for personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige brukerrettede tiltak for samiske eldre.

Gjennom denne ordningen gir Várdobáiki veiledning og råd til personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige tiltak for samiske eldre.

Det settes av kr 654 000 i direkte tilskudd til Várdobáiki i forbindelse med dette arbeidet i 2022.

10.6.3 Samisk legeforening - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Samisk legeforening:

- At samisk legeforening gjennom faglig bistand og informasjonsvirksomhet kan bidra til at den samiske befolkningen har et helsetilbud som er tilpasset deres språk og kultur.

Sámi Doaktáriid Searvi/Samisk Legeforening er en frivillig, uavhengig, ideell organisasjon som arbeider for å bedre helsetilbudet til den samiske befolkningen samt fremme helseopplysning på samisk. Samisk legeforening er en svært viktig samarbeidspartner for å fremme Sametingets helsepolitikk. De har ofte en avgjørende rolle for gjennomføring av Sametingets politikk, og er en viktig ressurs for Sametinget.

Samisk legeforening vil bidra til rekruttering av samisk helsepersonell til samiske områder.

Det settes av kr 100 000 i direkte tilskudd til Samisk legeforening i 2022.

10.6.4 Sørsamisk helsenettverk - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Sørsamisk helsenettverk:

- Bidra og styrke arbeidet for likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen i sørsamisk område.

Sørsamisk helsenettverk består av helsepersonell i sørsamisk område, og har som formål å arbeide for likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen i sørsamisk område. Nettverket samarbeider på tvers av etater, kommuner, fylker og landegrensen.

Det settes av kr 108 000 i direkte tilskudd til Sørsamisk helsenettverk.

10.6.5 Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Samisk hus Oslo

Mål for tilskuddsordningen - Brukerrettede tilbud for eldre samer:

- Utvikle brukerrettede tilbud for samiske eldre i områder hvor samer er i mindretall.

Gjennom denne ordningen arrangerer Samisk hus Oslo helsetreff for samiske eldre.

Det settes av kr 108 000 i direkte tilskudd til Samisk hus Oslo.

10.6.6 Sørsamisk helsekonferanse - direkte tilskudd

Mål for konferansen - Sørsamisk helsekonferanse:

- Økt kompetanse om helse og levekår, samt utfordringer og behov for samiske pasienter i sørsamisk område.

Gjennom denne ordningen legger Aajege til rette for at samiske fagfolk, samiske brukere og andre kan dele kompetanse og erfaringer som kan bidra til utvikling og tilrettelegging av helse- og omsorgstjenester til sørsamiske områder.

Det settes av kr 139 000 til direktetilskuddet i 2022.

10.6.7 Tilskudd til helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
42001 Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd a)	1 700	0	1 700	-
Sum	1 700	0	1 700	-

a) Ordningen var i 2021 under innsatsområdet En likeverdig barnevernstjeneste.

Mål for tilskuddsordningen - Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter:

- God helse og likeverdige helse-, omsorg- og barnevernstjenester.

Prioriteringer - tilskudd til helse-, omsorg og barnevernsprosjekter:

- Metodeutviklingsprosjekter.
- Prosjekter som øker samiske pasienters medvirkning og brukerstyring.
- Prosjekter som sikrer samiske barns rettigheter og behov når de er under barnevernets omsorg.
- Prosjekter som bidrar til dokumentert kunnskap om samiske barn under barnevernets omsorg.
- Prosjekter som styrker psykisk helse hos samiske barn og unge.
- Prosjekter som utvikler kunnskap om samisk språk og kultur innenfor samisk helse, omsorg og barnevern.
- Prosjekter som bidrar til å forebygge og redusere omfang av selvmord, selvmordsforsøk og selvskading.
- Prosjekter som fremmer god helse i reindrifta.
- Prosjekter for møteplasser for samiske eldre.
- Prosjekter som legger til rette for en språklig og kulturelt tilpasset helse - og omsorgstjeneste.

10.7 Folkehelse

Mål for innsatsområdet:

- God helse og trivsel i den samiske befolkningen.

En god folkehelse for det samiske samfunnet forutsetter kunnskap om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Dette er avgjørende for både identifisering av helseutfordringer og for igangsetting av gode folkehelseiltak. Det finnes begrenset dokumentert kunnskap om folkehelse i den samiske befolkningen. Vi vet lite om folkehelse hos den samiske befolkningen sett i forhold til den norske befolkningen. Likeledes vet vi lite om eventuelle forskjeller innad i den samiske befolkningen. Det har tidligere vært gjennomført studier som Finnmarksundersøkelsen, studier koblet til folketellingen fra 1970, Ung i Nord, og Helse- og levekårsundersøkelsen i områder med blandet samisk og norsk bosetning (SAMINOR-studien). Sametinget ser behov for en styrking av forskning som omhandler samiske forhold, slik at man kan skaffe tilveie mer nøkkeldata som kan brukes i forebyggende arbeid og folkehelseiltak.

Sametinget mener at en ny helse- og levekårsundersøkelse (Saminor 3) må igangsettes. Sametinget er tilfreds med at samisk folkehelseprofil inngår i folkehelseundersøkelsene for Troms- og Finnmark fylke og Nordland fylke. Folkehelseundersøkelsen viser blant annet til forskjeller på bakgrunn av etnisitet i egenrapportert helse, og til en del forskjeller mellom kvinner og menn. Sametinget vil arbeide for at øvrige fylker med samiske innbyggere forpliktes på at samisk folkehelseprofil inngår i folkehelseundersøkelsene.

Sametinget vil styrke samiske eldres rett til en verdig alderdom. Folkehelse for samiske eldre handler om en alderdom hvor samisk språk og kultur er en del av hverdagen.

Sametinget etterlyser helseforskning om følgene av fornorskningspolitikken. Samer rapporterer langt oftere enn øvrig befolkningen at de er utsatt for diskriminering. Det er en sammenheng mellom omfanget av opplevd diskriminering og hvor sterk den psykiske belastningen oppleves. Det samiske samfunnet står også overfor store utfordringer, spesielt innenfor samiske tradisjonelle næringer. Utfordringer som innskrenkning av arealer, kamp om ressurser, rovdyrproblematikk, stadig endrede rammevilkår, samt negative holdninger fra samfunnet for øvrig, påvirker den enkeltes helse både psykisk og fysisk. Sametinget vil påpeke alvoret i dette, og ser behov for et større fokus på diskriminering, rasisme og samehets, og hvilken påvirkning det har på barn og unges oppvekstvilkår.

Sametinget mener at det er nødvendig med tiltak som forebygger selvmord blant den samiske befolkningen. Noen studier viser økt risiko for selvmord blant samer, og dette gir grunn til bekymring. Det er behov for mer kunnskap om årsakssammenhenger og risikofaktorer for selvmord blant samer, samt kunnskap om forebyggende tiltak. I 2017 utviklet SANKS og Samerådet en plan for forebygging av selvmord blant samer i Norge, Sverige og Finland. Sametinget vil følge opp dette arbeidet.

10.8 En likeverdig barneverntjeneste

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barns rettigheter og behov er sikret i møte med barnevernet.

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og i internasjonale konvensjoner som stadfester deres rett til å vokse opp i egen kultur og med eget språk. Ved utvikling av hjelpetilbud skal det tas tilbørlig hensyn til deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Kunnskap om samiske barns rettigheter, språk og kultur er en viktig forutsetning for å gi samiske barna og deres familier det tilbudet de har krav på.

11 Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Samfunns mål:

- Rettigheter som er anerkjent i FNs erklæring om urfolksrettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Alle de rettigheter og friheter som anerkjennes i denne erklæring gjelder likt for kvinner og menn tilhørende urfolk.

(Artikkel 44 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

11.1 Samletabell - Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftskostnader	8 590	7 820	770	9,8 %
Direkte tilskudd	1 690	1 467	223	15,2 %
Søkerbasert tilskudd	0	0	0	-
Avtale	0	0	0	-
Prosjekt	1 050	1 050	0	0,0 %
Konferanse og evaluering	0	0	0	-
Sum	11 330	10 337	993	9,6 %

Sametinget er pådrivere i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har vi en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane. Vårt internasjonale arbeid og engasjement får direkte og konkret betydning i vårt samfunn, helt ned på lokalt nivå.

Urfolks rettigheter handler om grunnleggende menneskerettigheter, om rettferdighet, demokrati, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro. Vi skal kunne delta i beslutningsprosesser, og statene skal konsultere med oss for å oppnå vårt frie og informerte forhåndssamtykke før lover og tiltak som påvirker oss vedtas. Vi har rett til fritt å fremme vår økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling.

Det grenseoverskridende arbeidet retter seg mot innsatsområder som samisk samarbeid, nordområdene, urfolks- og menneskerettigheter, solidaritetsarbeid og globale utfordringer. Sametinget deltar aktivt i nasjonale og internasjonale fora og arenaer som Samisk parlamentarisk råd, Nordisk samarbeid, Barentssamarbeidet, Arktisk råd, EU og FN.

Sametinget konstaterer at i en rekke saker krenkes samiske rettigheter og mulighetene for politiske løsninger er ikke til stede lenger. Videre ser vi at enkeltpersoner og grupperinger må stå alene i rettsaker mot staten der politiske prosesser ikke har ført fram.

11.2 Driftskostnader - Urfolksrettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftsinntekter	-500	-500	0	0,0 %
Lønns- og personalkostnader a)	8 086	7 683	403	5,2 %
Andre driftskostnader	1 004	637	367	57,6 %
Sum	8 590	7 820	770	9,8 %

a) Lønns- og personalkostnader var i 2021 under kapittelet Administrativt nivå.

Avdeling for rettigheter og internasjonale saker har 11 fast ansatte.

Avdelingen har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det internasjonale arbeidet. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

Alle fagområder som presenteres gjennom sametingsbudsjettet vil kunne knyttes opp mot internasjonalt arbeid og ha et rettslig utgangspunkt fra folkeretten. Grunnsynet i FNs erklæring om urfolks rettigheter bygger på prinsippene om rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro.

11.3 Innsatsområder - Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Sametingets innsatsområder innenfor urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling:

- Samisk samarbeid.
- Nordområdene.
- Urfolksrettigheter.
- Likeverd og solidaritet.
- Likestilling.

11.3.1 Virkemidler innsatsområder - Urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Urfolksrettigheter	1 653	1 438	215	15,0 %
Likestilling	1 087	1 079	8	0,7 %
Sum	2 740	2 517	223	8,9 %

11.4 Samisk samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Samisk språk, kultur og samfunnsliv bevares og utvikles både innenfor den enkelte nasjonalstat og på tvers av statsgrensene.

Samene er både et folk og et urfolk med tradisjonelle områder innenfor statsgrensene til Finland, Norge, Sverige og Russland. Vi er forent gjennom felles historie, kultur og samiske språk, og gjennom bruken av våre tradisjonelle land-, fjord- og kystområder med tilhørende ressurser. Kontakten mellom samer på tvers av landegrenser har avgjørende betydning for bevaring av tradisjoner og for utvikling av samisk fellesskap og mangfold. Dette arbeidet gjøres blant annet gjennom Samisk parlamentarisk råd (SPR) som er den parlamentariske samiske stemmen internasjonalt og som skal ivareta samenes interesser på tvers av landegrensene. Det er et mål at Samisk parlamentarisk råd skal ha et institusjonalisert samarbeid i saker som berører samer i flere stater, eller samene som ett folk. Sametinget i Norge har 7 delegater i rådet.

Det langsiktige målet er et fremtidig felles samisk folkevalgt organ. I et mer kortsiktig perspektiv vil vi prioritere tiltak som harmoniserer valgordningene, slik som for eksempel en felles valgdag.

11.5 Nordområdene

Mål for innsatsområdet:

- En bærekraftig utvikling for folkene som bor i nord.

For å sikre en bærekraftig utvikling i nordområdene er det viktig med samarbeidet både mellom urfolksinstitusjoner, interesseorganisasjoner, næringsliv og offisielle myndigheter. Derfor er Sametinget aktiv på arenaer som omhandler nordområdepolitikk, både nasjonalt og internasjonalt, blant annet gjennom deltagelse i nordområdeforumet og på internasjonale konferanser der nordområdepolitikken er tema.

11.6 Urfolksrettigheter

Mål for innsatsområdet:

- FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Urfolk har rett til selvbestemmelse. I kraft av denne retten bestemmer de fritt sin politiske stilling og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Selvbestemmelse omfatter også rettigheter knyttet til urfolks helse, utdanning, opplæring på eget språk og i egen kultur, medier, åndelige og religiøse tradisjoner, rett til bevaring og utvikling av egen kulturarv, tradisjonell kunnskap og kulturuttrykk. Samt rettigheter til land og vann, territorier og ressurser som danner naturgrunnet for urfolks kultur. Sametingene jobber blant annet med å få til at urfolks representative selvstyreorganer har selvstendig deltakerstatus i FN-møter som berører urfolksspørsmål samt oppfølgingen av sluttdokumentet fra FNs verdenskonferansen for urfolk (WCIP) i 2014.

11.6.1 Samletabell - Urfolksrettigheter

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd	1 353	1 138	215	18,9 %
48501 International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 - prosjekt	300	300	0	0,0 %
Sum	1 653	1 438	215	15,0 %

11.6.1.1 Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
45001 Barentssekretariatet IKS	393	393	0	0,0 %
45002 Samerådet - norsk seksjon	661	450	211	46,9 %
45003 Mama Sara Education Foundation	186	182	4	2,2 %
45004 Docip	113	113	0	0,0 %
Sum	1 353	1 138	215	18,9 %

11.6.1.2 Barentssekretariatet IKS - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle relasjoner mellom urfolk i Barentsregionen.

Sametinget gir tilskudd til Barentssekretariatet. Tilskuddet går til drift av Barents Indigenous Peoples' Office i Murmansk (BIPO) som Barentssekretariatet har det administrative ansvaret for. BIPO er et arbeidsredskap og en service-institusjon for samarbeid mellom urfolk i Barents Euro-Arctic region. BIPO har også delansvar for sekretariatet knyttet til the Working Group of Indigenous Peoples in the Barents Euro-Arctic Region (WGIP). BIPO sitt hovedmål er å ha kontakt med og utvikle relasjoner mellom urfolk fra Murmansk regionen, den Karelske Republik og Nenets autonome Okrug i Barents og Norge.

Det settes av kr 393 000 i 2022 til direkte tilskudd til Barentssekretariatet IKS.

11.6.1.3 Samerådet - norsk seksjon - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Fremme samiske rettigheter, slik at den samiske befolkningen blir akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk.

Samerådet er en samarbeidsorganisasjon for samiske organisasjoner i Norge, Sverige, Russland og Finland. Samerådets hovedmål er å fremme samiske interesser og rettigheter, og at samene blir akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk. Samerådet arbeider også for å styrke samenes samhörighet som et folk over landegrensene. Samerådet deltar i tillegg i internasjonale prosessen knyttet til urfolk, menneskerettigheter og miljøet i Arctics. Samerådet er organisert slik at hvert land har en seksjon. Sametinget bidrar med driftstilskudd til Samerådet - norsk seksjon.

Kr 200 000 av bevilgningen skal dekke deler av honorar/utgifter for leder av Permanent Forum for urfolk (UNPFII) i 2022.

Det settes av kr 661 000 i 2022 i direkte tilskudd til Samerådet - norsk seksjon.

11.6.1.4 Mama Sara Education Foundation - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bistå og styrke solidaritets- og humanitært arbeid utført gjennom Mama Sara Education Foundation.

Mama Sara Education Foundation er Norges minste frivillige hjelpeorganisasjon med base i Kautokeino. Organisasjonen jobber aktivt med å hjelpe masaibarn i Tanzania med skolegang gjennom en fadderordning, samt å samle inn penger til skolebygg for maasaibarna. I 2017 ble skolebygget i Loliondo ferdig og overlevert skolemyndighetene i Loliondo. Organisasjonen vil fortsette samarbeidet med Loliondo og har under planlegging et nytt prosjekt i Engaruka. Solidaritetsarbeidet organisasjonen gjør er viktig, og Sametinget bidrar derfor med direkte tilskudd for å styrke dette arbeidet.

Det settes av kr 186 000 i 2022 i direkte tilskudd til Mama Sara Education Foundation.

11.6.1.5 Docip - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Tilskuddsordningen skal styrke bistanden til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

Indigenous Peoples' Center for Documentation, Research and Information - Docip er en internasjonal urfolksorganisasjon med sete i Genève. Docip er et informasjons- og dokumentasjonssenter som også arbeider med forskning knyttet til urfolk.

Formålet med tilskuddsordningen er å styrke den bistanden institusjonen gir til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

Det settes av kr 113 000 i 2022 i direkte tilskudd til Docip.

11.6.2 International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 - prosjekt

FN vedtok året 2019 som det internasjonale året for urfolksspråk (International Year of Indigenous Languages, IYIL2019), som skulle være en anledning for synliggjøring og styrking av urfolksspråk. Med utgangspunkt i suksessen med IYIL2019, vedtok FNs generalforsamling den 18. desember 2019 en resolusjon som proklamerte et internasjonalt tiår for urfolksspråk 2022-2032 (International Decade of Indigenous Languages, IDIL 2022-2032), for å trekke oppmerksomhet til det kritiske behovet for å bevare, revitalisere og fremme urfolksspråk.

Sametinget vil fremover – under IDIL 2022-2032 – fortsette arbeidet med å fremme urfolksspråk og fortsette å fokusere på hovedmålene som var satt for IYIL2019; grenseoverskridende språksamarbeid, språkteknologi og digitalisering, samt andre relevante temaer. Våren 2021 arrangerte sametingene i Norge, Sverige og Finland en workshop sammen med representanter fra høyere utdanningsinstitusjoner og ungdomsorganisasjoner for å diskutere hvilke temaer som burde vektlegges hos den samiske befolkningen under IDIL 2022-2032. Temaene som ble tatt opp var språkteknologi og språkarbeid tilknyttet barn og unge. Sametinget vil i 2022 blant annet arrangere et seminar/en workshop med et mål om å danne grunnlag for strategier og videre arbeid med disse temaene.

Det settes av kr 300 000 i 2022 til prosjektet.

11.7 Likeverd og solidaritet

Mål for innsatsområdet:

- Det vises solidaritet med andre urfolk.

Sametinget er pådrivere i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har vi en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane.

11.8 Likestilling

Mål for innsatsområdet:

- Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.

Utgangspunktet for å nå dette målet er at likestilling berører alle samfunnsområder og skal være en integrert del av vårt arbeid, uavhengig av blant annet kjønn, funksjonsevne, etnisitet og seksuell legning. Likestilling er derfor et aspekt ved alle politikkområdene i Sametinget, og likestilling skal derfor være en integrert del av hvert fagområde.

Urfolkskvinner er sjelden med i beslutningsprosessene. Spørsmål som gjelder urfolkskvinner blir ofte usynliggjort i internasjonale rettighetsprosesser. I tillegg blir spørsmål som gjelder urfolkskvinner ofte usynliggjort på arenaer der urfolksspørsmål tas opp eksplisitt. Det kommer stadig sterkere krav fra urfolkskvinner om at de må bli inkludert i beslutningsprosesser og på arenaer som gjelder urfolk.

11.8.1 Samletabell - likestilling

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
48601 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding - Sábmme jállu	750	750	0	0,0 %
Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd	337	329	8	2,4 %
Sum	1 087	1 079	8	0,7 %

11.8.2 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding - prosjekt

Vold i nære relasjoner er et samfunnsproblem også i Sápmi, og krever økt bevissthet om temaet og målrettede tiltak innenfor forebygging, tjenestetilbudet for berørte og kompetanseheving blant fagfolk. Vi ønsker å være premissleverandør for utforming av statlige tiltak på området. Det er viktig å få mer forskning på feltet, økt kompetanse og kapasitet i alle ledd og bidra til holdningsendring. Sametinget har en samarbeidsavtale med Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) og det er i samarbeid med LDO igangsatt et forskningsprosjekt om netthets mot barn og unge i reindrifta.

Sametinget har også satt i gang et treårig prosjekt der målet er å redusere mobbing gjennom ulike tiltak. Prosjektet ligger under kapittel 5.10.2.

Det settes av kr 750 000 til prosjektet i 2022.

11.8.3 Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
45102 Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum	204	199	5	2,5 %
45101 Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon	133	130	3	2,3 %
Sum	337	329	8	2,4 %

11.8.4 Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bidra og styrke arbeidet for ressurscenter og kjønnslikestilling i et samisk perspektiv.

Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum (SNF) er et ressurscenter for samiske kvinner og kjønnslikestilling i et samisk perspektiv. SNF jobber for å øke samekvinneres innflytelse i samfunnet, motivere samiske kvinner til engasjement og utvikling på egne vilkår og arbeider for å etablere et samisk ressurscenter der kjønns- og likestillingsspørsmål er i fokus. I tillegg arbeider de for at samekvinneres liv og arbeid, både historisk og i dag, blir dokumentert og synliggjort.

Det settes av kr 204 000 i 2022 i direkte tilskudd til Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum.

11.8.5 Norgga Sáráhkka Samisk kvinneorganisasjon - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bidra til utvikling av samiske kvinners innflytelse i samfunnet.

Norgga Sáráhkka Samisk kvinneorganisasjon er et samarbeidsorgan for samiske kvinnespørsmål i Sápmi. Organisasjonen fremmer og utvikler samiske kvinners innflytelse i samfunnet gjennom å bevisstgjøre samiske kvinner og menn til likestilling, påvirke beslutningstakere, bedre samiske barn og ungdoms oppvekstvilkår, synliggjøre kvinnekulturen og bedre de eldres livskvalitet. Organisasjonen samarbeider også med andre urfolkskvinneorganisasjoner samt nasjonale og internasjonale kvinneorganisasjoner.

Det settes av kr 133 000 i 2022 i direkte tilskudd til Norgga Sáráhkka Samisk kvinneorganisasjon.

12 Samarbeidsavtaler

Samfunnsmål:

- Et styrket samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Kommunene er en av de viktigste samarbeidspartnere for Sametinget. Kommunene er de som først og fremst legger til rette tjenester til den samiske befolkningen hva gjelder språk, oppvekst og opplæring, helse og sosial, kultur, næring og arealbruk.

Sametinget arbeider for å legge forholdene til rette slik at det samiske folk selv, på egne premisser, skal ha mulighet til å utvikle sine samfunn, sitt språk og kultur på best mulig måte. Dette er et ansvar som Sametinget verken skal, kan eller vil bære alene. Sametinget ønsker å styrke samarbeidet med regionale og lokale myndigheter. Dette skal skje gjennom etableringen av partnerskapsavtaler og samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner, samt andre sentrale institusjoner hvis virksomhet berører samiske interesser.

Sametinget vil i 2022 jobbe spesielt for å opprette og styrke eksisterende partnerskap med lokale og regionale myndigheter der målet er et felles løft for de samiske institusjonene.

12.1 Samletabell - Samarbeidsavtaler

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Direkte tilskudd	0	0	0	-
Søkerbasert tilskudd	2 500	2 000	500	25,0 %
Avtale	0	0	0	-
Prosjekt	0	0	0	-
Konferanse og evaluering	0	0	0	-
Sum	2 500	2 000	500	25,0 %

12.1.1 Virkemidler innsatsområder - Samarbeidsavtaler

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Regionalt samarbeid	2 000	2 000	0	0,0 %
Interreg	500	0	500	-
Sum	2 500	2 000	500	25,0 %

12.2 Regionalt samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Sametinget er avhengig av samarbeid med andre parter for å oppnå resultater i vårt arbeid. Sametinget har i 2018 og 2019 inngått nye samarbeidsavtaler med Finnmarks fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Nordland fylkeskommune og Trøndelag fylkeskommune. Fra og med 01.01.2020 er Troms og Finnmark slått sammen til én region, og Sametinget vil i løpet av året ha samtaler med den nye fylkeskommunen med mål om å inngå en ny samarbeidsavtale.

Sametinget har undertegnet samarbeidsavtaler med bykommunene Alta, Oslo, Bodø og Tromsø. Samarbeidsavtalene har som intensjon å ivareta samisk språk og kultur for den samiske befolkningen i disse kommunene. Videre legger samarbeidsavtalene forholdene til rette for en mer åpen og tillitsfull dialog om forhold som gjelder samer. Oppfølgingen av avtalene skjer gjennom tiltak innenfor de ulike fagkapitlene i budsjettet.

12.2.1 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
52001 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum	2 000	2 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Prioriteringer i 2022 for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Prosjekter som fremmer samisk språk, kultur og samfunnsliv i de fylkeskommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med.
- Prosjekter som fremmer samisk språk, kultur og samfunnsliv i de bykommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med.

12.3 Interreg

Mål for innsatsområdet:

- Økt verdiskaping i Sápmi og økt samarbeid over landegrensene i Sápmi.

En ny programperiode for Interreg trer i kraft i 2021 og skal vare til 2027. Sametinget skal ta større ansvar for å få i gang grenseoverskridende samiske prosjekter. I dag er det få samiske prosjekter som settes i gang over landegrensene, og potensiale for å få større verdiskaping både på norsk side og i Sverige og Finland hvor det også bor samer, er stort. De færreste Interreg-prosjektene som er finansiert den siste perioden er i liten grad relatert til etablering av varige arbeidsplasser.

Sametinget ønsker å styrke sin innsats i forhold til Interreg, og det er ønske om å kunne i første omgang ta et større sekretariatsansvar. I dag er det Troms og Finnmark Fylkeskommune som har det overordnede forvaltningsansvaret av Interreg Aurora på norsk side. Behandlinger av søknader fra samiske søkere har blitt gjort i Trøndelag og Troms og Finnmark Fylkeskommune i samråd med den samiske styringskomiteen. Sametinget forespeiler en løsning slik man har på svensk side, at Sametinget har en sekretær som behandler samiske søknader, men som også kan rekruttere til flere prosjekter og bidra til å finne finansiering til samiske prosjekter, men at forvaltningsansvaret av Interreg Aurora på Norsk side, fortsatt er hos Troms og Finnmark Fylkeskommune.

En slik satsning vil være i samsvar med det sametingene har villet over mange år gjennom samarbeidet i Samisk parlamentarisk råd. Stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv trekker også fram Interreg som et viktig verktøy for å styrke samisk samarbeid over landegrensene hvor samisk reiseliv, kreative næringer, kunst og kultur og samisk språk er viktige satsingsområder.

Sametinget ønsker å kunne bidra med en støtteordning slik at samiske aktører på norsk side har en større mulighet for egenfinansiering til sine prosjekter. Dette skal bidra til at det for denne Interreg-perioden blir gjennomført flere samiske Interreg prosjekter på norsk side.

12.3.1 Interreg - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
52101 Interreg - søkerbasert tilskudd	500	0	500	-
Sum	500	0	500	-

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Økt verdiskaping i Sápmi og økt samarbeid over landegrensene i Sápmi.

Prioriteringer i 2022 for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Prosjekter innenfor de fire innsatsområdene i Interreg Aurora.
 - Forskning og innovasjon.
 - Entreprenørskap.
 - Kultur og miljø.
 - Felles arbeidsmarked.

13 Andre tiltak

13.1.1 Samletabell - Andre tiltak

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
85001	Noereh! - direkte tilskudd	225	220	5	2,3 %
87001	Samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	3 540	2 969	571	19,2 %
87010	Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd	564	551	13	2,4 %
88001	Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale	375	375	0	0,0 %
88101	Forskning på sametingsvalget - avtale	800	800	0	0,0 %
88501	Sametingsvalget 2021 - prosjekt	0	3 500	-3 500	0,0 %
Virkemidler politisk nivå		6 612	8 180	-1 568	-19,2 %
Sum		12 116	16 595	-4 479	-27,0 %

13.1.2 Tilskudd til Noereh - direkte tilskudd

Noereh er en samisk ungdomsorganisasjon på norsk side av Sápmi som ble stiftet i 2009. Noereh skal jobbe for all samisk ungdom, og med saker samiske ungdommer brenner for. Noereh skal legge til rette for at all samisk ungdom har en møteplass som bidrar til å styrke den samiske identitetsfølelsen på tvers av geografi og grenser. Noereh er en partipolitisk og livssynsmessig nøytral organisasjon.

Det settes av kr 225 000 i direktetilskudd til Noereh i 2022.

13.1.3 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
87001	Samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	3 540	2 969	571	19,2 %
Sum		3 540	2 969	571	19,2 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner:

- Opprettholde et variert organisasjonsliv og sikre organisasjonene et stabilt økonomisk fundament.

13.1.4 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
87010 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd	564	551	13	2,4 %
Sum	564	551	13	2,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget:

- Sikre det finansielle grunnlaget til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

13.1.5 Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale

Sametinget har inngått avtale med Statistisk sentralbyrå (SSB) om produksjon av samiskrelatert statistikk. Midlene dekker produksjon av publikasjonen, Samisk statistikk, som utkommer annethvert år. Sametingets grunnsyn er at produksjon av samiskrelatert statistikk skal dekkles over statsoppdraget til SSB.

Det settes av kr 375 000 i 2022 til avtalen.

13.1.6 Forskning på Sametingsvalget - avtale

Kunnskap om samenes politiske deltakelse og oppslutning ved sametingsvalg er av grunnleggende betydning. Det er derfor av stor betydning at det gjennomføres en systematisk valgforskning for sametingsvalgene. Formålet med forskningsprosjektet om sametingsvalget er å få bedre kunnskap om og bygge opp samisk valgforskningskompetanse der det legges vekt på samiske kulturelle og språklige forhold.

Det settes av kr 800 000 i 2022 til avtalen.

13.2 Virkemidler politisk nivå

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
87101 Politiske grupper i Sametinget	5 035	3 940	1 095	27,8 %
87110 Opposisjonens arbeidsvilkår	1 577	1 540	37	2,4 %
87120 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd	0	2 700	-2 700	-100,0 %
Sum	6 612	8 180	-1 568	-19,2 %

13.2.1 Tilskudd til politiske grupper i Sametinget

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.02.94, med endringer av 28.11.07.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

Det settes av kr 5 035 000 til den søkerbaserte ordningen.

13.2.2 Opposisjonens arbeidsvilkår

Tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår:

Målgruppe for tilskuddsordningen: Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.2.1994, med endringer av 28.11.2007, og som har definert seg som en del av opposisjonen.

For å sikre opposisjonen gode arbeidsvilkår i Sametinget settes det årlig av midler til drift av de politiske opposisjonsgruppene.

Det settes av kr 1 577 000 i 2022.

14 Plenum

14.1.1 Samletabell - Plenum

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Andre driftskostnader - plenum	11 120	9 600	1 520	15,8 %
Driftskostnader parlamentet	19 448	30 090	-10 642	-35,4 %
Sum	30 568	39 690	-9 122	-23,0 %

14.2 Andre driftskostnader - Plenum

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader	9 720	8 478	1 242	14,6 %
Andre driftskostnader	1 400	1 122	278	24,8 %
Sum	11 120	9 600	1 520	15,8 %

a) Lønns- og personalkostnader var i 2021 under kapittelet Administrativt nivå.

Sametingets politiske sekretariat ble opprettet i oktober som et ledd i å sikre enhetlig oppfølging av politiske vedtak. Det politiske sekretariatet skal tilrettelegge, kontrollere og vedlikeholde av saksflyten mellom ulike fagavdelinger og mellom de administrative og politiske enheter.

Målet er å styrke den politiske sekretariatsfunksjonen for Sametingsrådet og øvrig politisk ledelse og er et ledd i å organisere en enhetlig sekretariatfunksjon for møtevirksomheten i Sametinget.

Sametingets politiske sekretariat har som ansvar og oppgave å ivareta den parlamentariske virksomheten på Sametinget, herunder å saksbehandle for møtelederskapet og planlegging av plenums- og komitémøter. I tillegg har staben ansvar for forvaltning av arkiv, forvaltning av Sametingets valgmannstall, ansvaret for planleggingen og gjennomføringen av sametingsvalg og åpningen av nytt Sameting, saksbehandlingen av klagesaker som sametingsrådet oversender til Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker samt saksbehandlings- og sekretæroppgaver for Sametingets kontrollutvalg.

Sametingets politiske sekretariat har 16 fast ansatte.

Sametinget skal være et forbilde i bruk av samiske språk og har i plenumssak 20/16 vedtatt at representanter skal gis anledning til å få bruke samisk både i forbindelse med komitémøter og når representantene samles i plenum. Sametingets plenum har vedtatt at dokumenter skal oversettes til samisk (både nord-, lule- og sørsamisk), komité- og plenumsmøter skal tolkes til samisk og representantene skal få sine innlegg oversatt til samisk.

14.3 Driftskostnader parlamentet

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
1010	Sametingets plenum	13 579	13 261	318	2,4 %
1110	Sametingets plenumsledelse a)	2 739	2 040	699	34,3 %
1111	Sametingets fagkomiteer	727	710	17	2,4 %
1120	Sametingets kontrollutvalg	1 010	986	24	2,4 %
1310	Samisk parlamentarisk råd	749	731	18	2,5 %
1930	Sametingets klagenemnd	294	287	7	2,4 %
1130	Utvalg for gjennomgang av Sametingets arbeidsorden - prosjekt	350	0	350	-
1510	Sametingsrådet b)	0	11 179	-11 179	-100,0 %
1910	Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU) b)	0	425	-425	-100,0 %
1920	Sametingets elderråd b)	0	471	-471	-100,0 %
Sum		19 448	30 090	-10 642	-35,4 %

a) Posten er økt med kr 650 000, til styrking av arbeidet med sametingsvalget.

b) Sametingsrådet, SUPU og Sametinget elderråd er flyttet til kapittelet Sametingsrådet.

Sametingets plenum består av de folkevalgte. Sametingets plenum fordeler bevilgninger som stilles til disposisjon gjennom tildelingsbrev i tråd med de føringene som er lagt i Stortingets budsjettvedtak og innstillinger. Sametinget fattar vedtak som krever oppfølging av sametingsrådet, blant annet gjennom forskrifter og retningslinjer i henhold til lov om Sametinget, vedtak i enkeltsaker, handlingsplaner og strategidokumenter. Sametingets plenum er også forvaltningsorgan for kulturminneloven, opplæringsloven og stedsnavnsloven.

14.3.1 Sametingets plenumsledelse

Plenumsledelsen utarbeider sakliste, innkaller til og leder Sametingets plenumsmøter etter reglene i Sametingets arbeidsorden. Plenumsledelsen sørger for at det føres protokoll fra forhandlingene i plenum og underskriver protokollen for hvert møte.

På plenumsledelsens budsjett settes det av midler til dekking av lønn til plenumslederen, godtgjørelser og reiseutgifter til plenumsledelsen for møtevirksomhet utenom plenumsmøtene og til plenumslederens reisevirksomhet i forbindelse med andre oppdrag for Sametinget. Plenumslederens godtgjørelse utgjør 80 % av presidentens godtgjørelse.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 17/06 Retningslinjer for bruk av midler fra Sametinget til de politiske gruppene, som forvaltes av plenumsledelsen, beregnes kr 50 000 til revisorgodkjenning av gruppemidlene og midlene til opposisjonens arbeidsvilkår.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 20/16 og i sak 25/18 settes det av kr 292 000 til samiskkurs for Sametingets representanter. Midlene forvaltes av plenumsledelsen.

I midlene avsatt til plenumsledelsen inkluderes godtgjørelse til medlem og varamedlem oppnevnt av Sametinget til Finnmarkseiendommens kontrollkomité på kr 45 000.

Sametinget vil igangsette en helhetlig gjennomgang og evaluering av den tekniske gjennomføringen av sametingsvalget 2021, hvor det blant annet har vært rapportert om utfordringer med å få

oppdaterte valgmanntall og resultater fra valgmyndighetene. Sametingsvalget er et nasjonalt valg og bør bli behandlet på lik linje med stortingsvalget.

Det settes av kr 2 739 000 i 2022 til Sametingets plenumsledelse.

14.3.2 Sametingets fagkomiteer

I kjørereglene for fagkomiteene fremkommer det at komiteene kan foreta reiser eller befaringer for å oppdatere seg i saker som komiteene behandler. Videre står det at komiteene kan delta på møter / seminarer / konferanser for å oppdatere seg i saker komiteen arbeider med.

Det settes av kr 727 000 i 2022 til Sametingets fagkomiteer.

14.3.3 Sametingets kontrollutvalg

Kontrollutvalget skal utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll over virksomheten som finansieres over Sametingets budsjett. I dette ligger også å kontrollere Sametingets årsregnskap og eventuelle merknader til regnskapet fra Riksrevisjonen. Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som den anser som nødvendig.

Kontrollutvalget avgir innstilling til Sametingets plenum i saker utvalget tar opp til behandling, enten som en egen sak eller gjennom komiteens årsmelding.

Sametinget kjøper tjenester fra eksterne til Sametingets kontrollutvalg. Tjenestene omfatter blant annet bistand i å utarbeide handlingsplaner for kontrollutvalgets arbeid i henhold til kontrollutvalgets retningslinjer, utredning og saksforberedelse av kontrollutvalgets saker og bistand i informasjons- og kommunikasjonsspørsmål.

Det settes av kr 1 010 000 i 2022 til Sametingets kontrollutvalg.

14.3.4 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et parlamentarisk samarbeidsorgan for sametingene i Finland, Norge og Sverige, med samene fra russisk side som permanente deltagere. Delegasjonens utgifter til deltakelse på SPR-møter og øvrig representasjon dekkes av de ulike sametingene.

Det settes av kr 749 000 i 2022 til Samisk parlamentarisk råd.

14.3.5 Sametingets klagenemnd

Sametinget har i 2011 opprettet Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker. Formålet med opprettelsen er å sikre at Sametingets tilskudsforvaltning oppfyller forvaltningslovens regler om klagebehandling.

Det settes av kr 294 000 i 2022 til Sametingets klagenemnd.

14.3.6 Utvalg for gjennomgang av Sametingets arbeidsorden - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Ny arbeidsorden tilpasset dagens Sameting.

Det settes ned et utvalg for å foreta en helhetlig revidering av Sametingets arbeidsorden. Utvalget skal foreslå endringer i Sametingets forretningsorden, og kan også foreslå endringer i Sametingets grunnregler. Utvalget skal gjøre kjent sine anbefalinger overfor sametingets representanter innen utgangen av 2023. Anbefalingen vil danne grunnlag for en plenumssak fremmet av plenumsledelsen før utgangen av sametingsperioden.

Det settes av kr 350 000 i 2022 til utvalgets arbeid.

15 Sametingsrådet

15.1.1 Samletabell - Sametingsrådet

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftskostnader a)	56 289	56 892	-603	-1,1 %
Sametingsrådet b)	14 064	0	14 064	-
Sum	70 353	56 892	13 461	23,7 %

a) Lønns- og personalkostnader for fagavdelingene er i 2022 flyttet til de enkelte fagkapitlene.

b) Sametingsrådet, SUPU og Sametingets eldreråd var i 2021 under kapittelet Politisk nivå.

15.2 Driftskostnader - Sametingsrådet

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
Driftsinntekter	-240	-240	0	0,0 %
Lønns- og personalkostnader a)	26 183	28 630	-2 447	-8,5 %
Faste driftskostnader				
- Husleie, renhold, vaktmester, strøm, renovasjon, vann og avløp	15 814	15 393	421	2,7 %
- Service- og lisensavtaler it, bredbånd og øvrige leieavtaler	5 102	4 197	905	21,6 %
Øvrige driftskostnader				
- Investeringer	1 735	1 831	-96	-5,2 %
- Reparasjon og vedlikehold egne og leide bygninger	2 030	2 054	-24	-1,2 %
- Øvrige variable driftskostnader	5 665	5 027	638	12,7 %
Sum	56 289	56 892	-603	-1,1 %

a) Lønns- og personalkostnader for fagavdelingene er i 2022 flyttet til de enkelte fagkapitlene.

Administrasjonen er sametingsrådets gjennomførende organ. Hovedadministrasjonen ligger i Karasjok, og det er totalt åtte kontorsteder i Finnmark, Troms, Nordland og Trøndelag.

Administrasjonen ledes av en direktør, er inndelt i seks fagavdelinger, en administrasjonsavdeling og to staber. Til sammen har hele administrasjonen ca. 150 årsverk. Fagavdelingene utfører saksbehandling og yter tjenester til både politiske myndigheter og til publikum.

I tillegg til fagavdelingene, som har ansvaret for politikkutvikling og forvaltningsoppgaver innenfor de ulike virkemiddelområdene i budsjettet, har Sametinget følgende administrative enheter:

- direktørens stab - 2 fast ansatte.
- kommunikasjonsstaben - 5 fast ansatte.
- avdeling for administrasjon - 29 fast ansatte.

Avdeling for administrasjon har blant annet det overordnede ansvar for innkjøp og drift av maskinvare og programvare for administrasjonen og politikere, personalpolitikk og personaloppfølging, administrering av lønnssystem, regnskapssystem og innkjøp, drift av Sametingsbygget og sikkerhet, samt det overordnede ansvaret for Sametingets budsjett, årsmelding, meldingsarbeid, internkontroll, tilskuddsforvaltning, regelverk for tilskudd og digitalisering i Sametinget.

15.3 Sametingsrådet

(i 1000 kr)

		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Avvik 2022 - 2021	Avvik i %
1510	Sametingsrådet	12 447	0	12 447	-
1910	Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU) a)	435	0	435	-
1920	Sametingets eldreråd	482	0	482	-
43501	Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning b)	700	0	700	-
Sum		14 064	0	14 064	-

a) Sametingsrådet, SUPU og Sametingets eldreråd var i 2021 under kapittelet Politisk nivå.

b) Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning var i 2021 under kapittelet Helse, sosial og barnevern.

Sametingsrådet står for den daglige utøvende politikken for Sametinget, forvalter Sametingets budsjett og kan utnevne styrer, råd og utvalg til forvaltning av Sametingets virkemidler.

Sametingsrådet fastsetter økonomireglement for Sametinget, som skal sikre en etisk og effektiv forvaltning av Sametingets verdier i tråd med Sametingets vedtatte planer og målsetninger. Gjennom reglementet gir sametingsrådet administrasjonen bestemmelser om økonomiforvaltningen.

Posten dekker godtgjørelse til presidenten, fire rådsmedlemmer og tre politiske rådgivere samt til sametingsrådets reisevirksomhet i forbindelse med rådsmøter og andre oppdrag for Sametinget.

Sametingspresidentens godtgjørelse følger regjeringsmedlemmenes godtgjørelser og settes til 80 % av denne.

Sametingsrådets øvrige medlemmer har en godtgjørelse pr. år, som utgjør 75 % av presidentens godtgjørelse. Det settes av kr 12 447 000 i 2022 til Sametingsrådet.

15.3.1 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) skal styrke samisk ungdoms innflytelse på Sametingets politikk. SUPU er også engasjert eksternt i ungdomssaker, og internasjonalt i samisk og urfolks ungdomspolitikk. SUPU består av fem faste medlemmer med varamedlemmer og er oppnevnt av Sametingsrådet. SUPU har fått fastsatt mandat og organisering av Sametingets plenum.

Det settes av kr 435 000 i 2022 til SUPU.

15.3.2 Sametingets eldreråd

Eldrerådet er et rådgivende organ for Sametingsrådet og skal bistå Sametingsrådet i utformingen av Sametingets eldrepolitikk, og i saker som angår samiske eldre.

Det settes av kr 482 000 i 2022 til Sametingets eldreråd.

15.3.3 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning

Sametinget har etablert Sakkyndig etisk komite for samisk helseforskning, og alle forskningsprosjekter som omhandler forskning på samisk helse skal innhente samisk kollektivt samtykke fra denne komiteen.

Det settes av kr 700 000 til drift av ekstern sakkyndig komité i 2022.

16 Merknader i behandlingen av sak 55/21

Plan- og finanskomiteén

Merknad 1

Merknad fremmet av Norske Samers riksförbund (NSR) og Senterpartiet (SP) ved Beaska Niillas. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksförbund (NSR) Anja Johnsen Thonhaugen, Tor Gunnar Nystad, Ann-Karin Kvernmo, Lisa Marit Pentha-Stavsøyen, Kristin Sara, Senterpartiet (SP) Elisabeth Erke, stiller seg bak.

Komiteens flertall er bekymret for situasjonen i Vuonak Mánájároj. Barnehagen er et av få lulesamiskspråklige barnehagetilbud og danner grunnlag for revitalisering av lulesamisk språk. Sametinget har i 2021 gitt Vuonak Mánájároj tilskudd for å avhjelpe situasjonen. Det er viktig å finne langsiktige løsninger for barnehagen som sikrer et lulesamiskspråklig barnehagetilbud i dialog med barnehageeier, regjeringen og kommunen. Det må sikres et lulesamisk barnehagetilbud i Hamarøy.